

המבשר

העתון של היהדות הנאמנה

בישוררין מלך

גיליון זיכרון מיוחד

במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

כ"א אלול תש"פ

תפארת קדשה ומלכות

פתאום נמש היכלו - - -

הבשורה המחרידה הופיעה בבת אחת והרעידה את אדמת יהדות תבל.

שעה קצרה קודם לכן ראו המקורבים שרבנו, כב"ק מרן אדמו"ר 'עמרת ישראל' מסאדיגורה זי"ע, אינו מגיב לסובביו. אנשי הצלה נקראו בתבולה וקבעו שאך בעיה רפואית פעוטה ישנה, בעיה שמופלה על אחת. ליתר ביטחון הובל רבנו אל בית-החולים, לבדיקה בלבד. מי פילל שרבנו, אור העולם, אביר מלכות בית רוזין, כבר לא ייצא בחיים משערי בית-החולים.

רבנו ביקש לברך 'שהכל נהיה בדברו'. הפשיל שרוול ידו מעל ראשו, בהקפתו לברך בשני כיסויים וכירך את בוראו:

ברוך. אתה. מלך העולם. שהכל. נהיה. בדברו.

שהכל. הכול, כולל הכול.

ואז, ברגע כמימרא, יצתה נשמתו מההורה.

התקדרו שמים בעבים. נטף העולם דמעות תמרורים. ובתקול יוצאת ומצווחת: "פנו דרך, עטו יקר וכבוד למרן מלכא דישאל. פתחו שערים ויבוא צדיק בן צדיק".

אך יצאה השמועה והרחוב החרדי כולו התעטף באבל מר. וי אבדה נפש מקודשת, נפשו של מאור ישראל, רועה נאמן לעדתו ולכלל כולו, גאון אשר כל רו דאורייתא לא אניס ליה, חכם הרזים ומנהיג לעדת בני ישראל. גודר גדר ועומד בפרץ ומאיר המוני לבבות בית ישראל בקדושה ומלכות.

ויבכו אותו כל עדת ישראל.

והבכייה עודנה נמשכת. חודש ימים לאחר ההסתלקות הפתאומית, עדיין ניכר האבל בתוך אמוני עם סגולה. דרכי בני-ברק עטופות באבלן ומשעולי לונדון בוכיות. קהילות הקודש בארץ-הקודש ובארצות הברית מצטרפות לקול המייתה של יהדות לוס אנג'לס. כולם בוכים את הסתלקותו של עמוד האש המאיר לפני המחנה.

מתוך הדמעה הבלתי פוסקת נוצקו שורותיו ותיבותיו של גיליון מיוחד זה, גיליון שהוא גליעד וזיכרון, לכבודו ולזכרו של צדיק וקדוש. בגיליון מיוחד זה, היוצא לאור עם מלאות השלושים להסתלקותו, התחקו סופרי 'המבשר' אחר קצות דרכיו ומפעליו בקודש. החל מנימוות ההתקשרות אל זקנו, כב"ק מרן אדמו"ר ה'כנסת מרדכי' זי"ע, עובר בימי מגוריו בלונדון ורבנות הקהילה שם עד חוט השני הנטוה בעלותו על כס המלכות. יחדיו התאגדו תלמידים וחסידים, רבנים וגאונים, לספוד ולהזכיר זיכרון קדוש.

זו הזמן להזכיר בדחילו את החיבה היתירה לה זכתה מערכת 'המבשר' בקודש פנימה, כאשר כב"ק מרן אדמו"ר זי"ע היה האור המאיר ומדריך בכל שאלה ושאלה. בגיליון זה מופיעה שיחת הקודש המיוחדת שהעניק למערכת 'המבשר' ואף דברות קודש והדרכה אשר נשא בהתקבץ כלל חברי המערכת כמעון הקודש, דברים אשר חיים וקיימים עד היום בליבות כל אוהזי כעט בכיטאוננו, כיטאון היהדות הנאמנה.

זכותו תגן בעדנו ובעד הכלל כולו. אמן ואמן.

המבשר

המבשר

העתון של היהדות הנאמנה

המו"ל: בשורת תש"ט ש.י. בע"מ • המגיד ממעזריטש 84 ביתר עילית, ת.ד. 34578 ירושלים, 91345 • טל': 02-5805802, פקס 02-5805804

מנהל מערכת: אברהם רכמישפר

עורך: אלחנן קלאר

הפקה: מרדכי ארנפלד

עיצוב גרפי: יצחק לוצקין

הגהה: משה גלינסקי

התמונות באדיבות: י. לרר, מרדכי לוסטיג, ארכיון מוסדות רוזין סאדיגורה

אברהם יעקב זילברשלג

י"ם תהילות ודמעות

גם כי אזעק ואשווע - שתם תפילתנו
מיליון פרקי תהלים ויותר, כאיש אחד זעקנו
ביקשנו לקרוע שערי שמים לנאקתנו
רבש'ע גדר בעדנו, הוביש מעין דמעותינו

והדמעות שמורות בנאדו להיות
אצורות ושמורות בגנוי אצורות
ממתנות בציפיה את יעודן למלאות
להאציל על כולנו ישועות ונחמות

ליבנו קרוע ומורתח ומנופץ לרסיסים
נשמתו הגדולה נלקטה לגן הדסים
לרחף בהיכלי אבות וסבים הששים
לקבל נפש נקי וצדיק למחיצת נשמות טסים

ואנו כאן לתתא כואבים ודואבים
נותרנו יתומים, שפופים ודווים
על שפתותינו עוד מרחשין הפרקים
ובאור מרחפים רבואות מיליוני פסוקים
בתחושה של התלכדות מקצוי תבל
התאספנו בעיתות חושך וערפל
לשנות גזירה, לקרוע מוסרות וכבל
שתימשך השרשרת, לנצח נחלת חבל

אולם נסגרו בעדינו שערי שמים
לא עזרו זעקות ודמעות כמים
יבש מעיין מפכה מים חיים
עלה ונתעלה לשמי רום וזבוליים

ועודם עומדים המילים והפסוקים
נשארים באהבת נצח בלב חקוקים
ועלי ספר שמות הקודש אינם נמחקים
לעמוד למליץ לכל בו דבקים

תודה יאתה לעומדים בפרץ
שיומם ולילה עמלו במרץ
אספו תפילות וזעקות מקצוי ארץ
לעמוד לימין חולי במדוי ערש

ואשים כאן קץ למילי
אפרד מכל חברי קהליי
ואשובה אל בכיי ומעיני נוזלי
ואזעק בקול מר אללי אללי

באשר ישא האמן את הינק

הגאון החסיד רבי זושא הורוויץ שליט"א אב"ד קהילות החסידים באלעד

שאלה זו שאל מו"ר מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל בהספדו על שר התורה הגה"ק מטשעבין זי"ע, ובקצירת האומר הגיע להבנה שהכוונה לגיבור במלחמתה של תורה כי אז אכן יש לו הוד והדר, כי גיבור בתורה אינו מהווה סתירה לחן וחסד, הוד והדר.

הוצק חן בשפתותיך: בין כשדיבר במקהלות שהיה כולו מתכסה בתוקף שבקדושה ובאצילות רוז'נאית אפופת חן מיוחד שחדר לשומעים מכוח לב כובש לב, ובין בשיחותיו הפרטיות עם אנשים שנכנסו בצל קורתו

בקודש פנימה, דיבורו הנעים שבה את כולם והכול נפלו שדודים בפני החן. מכיר אני רבים וטובים בהמוניהם שנכנסו אלי – ואני כחלק מהם – ונשבו על אתר מהעמקות ומהיראה גם יחד, עם מרקחת של חן.

זכורני, עת סיפרתי לו פעם את הקשיים המרובים שעברו עלי בתקופת בניית בית הכנסת של קהילתי בירושלים. כביכול, כחבר וכחכם עדיף מנביא, שחתי לפניו על הזדמנות בה פגשתי את אביו מרן ה'עקבי אבירי' זצוק"ל בהיותו בנאות דשא בירושלים עיה"ק, והזכרתי לפניו באותה שעה כי עתה עומדים אנו במהלך הבנייה ויש קשיים כמו בכל דבר שבקדושה שקמים עליו מפריעים.

נעצר מרן ה'עקבי אבירי' מהילוכו וסיפר לי על אחד הצדיקים לבית רוז'נ, שבנה בית כנסת ולפתע הפסיק לבנות, ולאחר זמן מה המשיך לבנות. שאלוהו טעמא מאי? והסביר: דברים שבקדושה שאין להם הפרעות, משמע כי חסר בדבר שבקדושה, ואם אין הפרעות בשעה שאני בונה ומקים בית כנסת, אין כאן סימן טוב ולכן הפסקת. עתה, שבאו מפריעים בזמן ההפסקה, הבנתי שאכן יש דברים שבקדושה במקום הזה והמשכתי בבנייה...

בשמוע מרן רבנו זצוק"ל את דבריי בשם אביו הק', הרים אלי זוג עיניים בוערות – עיני מלכות, והתחיל לפרוט בכינורו צלילים של תלאות, צלילים שהוא עצמו עבר מאז עלותו על כס המלכות. משתף אותי כביכול בתלאותיו הוא, אולם לאחר כל תלאה שסיפר, התפשט חיוך על פניו הקדושות, כשהוא מתכוון לומר לי: חושב הינך שרק אתה עובר את זה? תראה מה אני עובר! ועוד יותר מכך, פוקח הוא את עיניו הרוז'נאיות והוסיף: "מיט אמונה גייט מען אלעס דארעך!" והזכיר את אמרם (מכות כד.) בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב, ד) וצדיק באמונתו יחיה, שהאמונה מעמידה את האדם על רגליו ונותנת לו תחושת ביטחון גם במצבים הקשים, על דרך המשל שאם אחד עולה על ההר באופניו ומרגיש קושי בעלייתו, סימן הוא לפניו שהוא אכן בעלייה.

זכרו הטהור ייחקק בליבנו לנצח, ישקיף ממעון קודשו מן השמים לברך את עמו ישראל באהבה.

ידידות תזכור ממנעימך. עם יבלחט"א הגאון רבי זושא הורוויץ שליט"א אב"ד קהילות החסידים באלעד

ויבכו בני ישראל את משה בערבת מואב שלוש יום ויתמו ימי בכי אבלי משה (דברים לד, ח). מפרש המלבי"ם: לא תמו רק בכי אבלי משה, שבחלופ שלוש יום פסקו מלבכות, אבל האבלי על מיתתו לא תם לעולם. נאמר אנו, ויתמו ימי בכי אבלי כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זצוק"ל, כי אולי הבכאי יפסק עתה במלאות ה'שלושים' להסתלקותו, אולם כל יום שיעבור ירגישו בהעדר הגדול, ירגישו יותר באבדו והחלל הנפער יוחש במציאות הכואבת.

בפסוק (במדבר כ, כט) ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל, וברש"י עמד

על החילוק בין פטירת משה לפטירת אהרן, שאצל משה נאמר 'ויבכו בני ישראל' ואילו אצל אהרן נאמר 'כל בית ישראל': 'האנשים והנשים, לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו'. והכוונה יש לומר: האנשים – בעלי המדרגה וההשגה, הנשים – אלו שיש כוחם כנקבה ואינם המובחרים שבעם, אלו ואלו מצאו מקום מיוחד בליבו הגדול של אהרן קדוש ד' והתאבלו על פטירתו.

כאן המקום לתמוה: משה ואהרן – תרתי דסתרי? משה רבנו כמנהיג הזורק מרה בתלמידים, אהרן הכהן עושה שלום ומסביר פנים לתלמידים? אכן, למנהיג הדור נדרשות שתי התכונות גם יחדיו יהיו תמים על ראשו, כשצריך – יש לזרוק מרה בתלמידים, וכשצריך – יש לקרב בימין ולהרעיף אהבה.

מדי דברי בו זכור ואזכרו עוד, בריבוי הזמנים שזכיתי – אבלחט"א – להכיר את מרן האדמו"ר מסאדיגורה זצוק"ל מקרוב, גם לפני עלותו על כיסא המלכות למטה בית אבותיו וגם לאחר מכן בהיותו יושב בראש הנהגת העדה, ראה ראינו אצלו את שתי המידות משתלבות זו בזו. גם דרישה ותביעה ללא פשרות בעניינים רוחניים, וגם הרעפת אהבה בלתי מצויה מהלב הרחום והאבהי.

לפני מספר שנים, עת שוחחנו יחד על הפרצה החמורה בכרם בית ישראל המבוצר, עם התרבות הכלים הטכנולוגיים האסורים שרבים חללים הפילו ר"ל, תמה בפניי במלוא תוקף הדרתו: הייתכן שיש אברכים שאינם נשמרים מפגעים רעים אלו ועדיין מחזיקים אותם באמתחתם? בדבריו עמד בנחרצות על גדרים וסיגים מרחיקי לכת שיש לעשות כדי למנוע משחית ומגפה רוחנית מעלינו, אבל בד בבד שינה את טון דיבורו והחל לדבר בשבחם של ישראל קדושים בדיבורי סנגוריה שנבעו מליבו הטהור: "מה רוצים מאברכים אלו שרק בקושי מצליחים לפרנס את ביתם ולהביא לחם לפי הטף? כמה הכנסות יש להם בחודש שאנו יכולים לגדור אותם ולאסור עליהם עוד ועוד דברים שיכולים אולי להביא הרווחה לתוך ביתם? אי אפשר לחשוב רק על מה שאסור להם, חובה לתת את הדעת גם

"...ועוד יותר מכך, פוקח הוא את עיניו הרוז'נאיות והוסיף: 'מיט אמונה גייט מען אלעס דארעך!' והזכיר את אמרם (מכות כד.) בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב, ד) וצדיק באמונתו יחיה, שהאמונה מעמידה את האדם על רגליו..."

על מה שמותר להם וחובה הנצרכת לפרנסתם!!! דמעות צפות בעיניי עת נזכר אני באותה אנהה המשברת כל גופו של אדם שנשמעה מנהמת ליבו המורחת לנוכח קשיי פרנסתם של ישראל בעת הזאת. "נכנסים אלי אברכים ומספרים לי כמה הם מרוויחים בחודש אחרי עמל ויגיעה הגוזלים את מרבית סדר יומם, כמה ילדים יש להם בבית בלע"ה וכמה רבות הן ההוצאות לעומת ההכנסות", שח לי הרבי זצוק"ל בכאב ובשיברון, "ואני תמה מהיכן ירק זה חי? ודאי שבמצב שכזה כל אחד מחפש לעצמו אפיקי הכנסות נוספים, ומשכך לא יימלט שייתקלו חלילה במקומות עבודה שאין רוח חכמים נוחים מהם".

"אין לי ספק", קבע ואמר בכוחו הגדול, "שאם יהיה לאברכים שלנו די מחסורם בשפע ובהרחבה, כי אז לא יחפשו לעצמם מקורות הכנסה מפוקפקים". ואז גילה לי בסוד דבריו, כי בטרם נדרש הוא לעורר ולחזק מאן-דהו מאנשי שלומנו בנושאים אלו, הוא מבקש קודם מהמשמשים בקודש שידווחו לו על עסקי האיש ומקורות פרנסתו, כדי שלפני אמירת התוכחה ידע כבר לאן לנתב את אמריו לצד החיובי, כי רק בכך יוכל ויצליח להשפיע עליו גדולות ונצורות.

יפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך וגו' חגור חרבך על ירך גיבור הודך והדרך (תהלים מה, ג-ד). נשאלת השאלה: מה עניין הוד והדר אצל גיבור ואיש מלחמה, שהרי עיקרו בהטלת פחד ומורא?

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

דברי נהי מהגר"ז הורביץ שליט"א

כל המחובר לטהור טהור

שיחת קודש מכבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זצוק"ל לחברי מערכת "המבשר"

י"ב מרחשון ה'תשע"ח

שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָם נִיזוּקִים

בשבחם של "שְׁלוּחֵי מִצְוָה" אמרו חז"ל (פסחים ח.). 'שְׁלוּחֵי מִצְוָה אינן ניזוקין', עלינו להתבונן ולהבין מהי החשיבות העליונה של "שְׁלוּחֵי מִצְוָה" שזוכים לכך ש"אינן ניזוקין". פירש בזה המהר"ל (חדושי אגדות, קידושין לט:): שכשאדם הולך לעשות המצוה יש לו התחברות והתקשרות שלמה בהשי"ת, כי קיום המצוה היא ציווי השי"ת, לכן כבר בעודו בדרכו לקיים המצוה מאחר שכל מגמתו היא לעשות רצונו ית', הרי הוא מקושר ומאוחד לגמרי בהשי"ת. עד כדי כך גדולה מעלת שלוחי מצוה שמתעורר בהם עי"ז ה"חלק אלוך ממעל".

וי"ל שזהו גם הרמז במאמרם (כלים יב, ב) 'כל המחובר לטהור טהור', כי ע"י ההתחברות לטהור נעשה גם הוא כולו טהור. כך גם שליחים המקיימים מצוה נקראים "מחוברים לטהור", כביכול להשי"ת. והוא ממש דבר פלא עד כמה גדול כוחם של שלוחי מצוה. ההתבוננות בזה יש בה בכדי להעניק כח נשגב להמשיך לעסוק בדבר מצוה.

מאידך יש להתבונן גם באחריות העצומה המוטלת על הכותבים בכתב עת. ידועים דברי הרה"ק הרב בעל התניא זיע"א (עי' לקו"ת פר' בהר ובכ"מ) שמבאר החילוק שבין כח המחשבה לכח הדיבור, מחד גיסא מעלת כח המחשבה גדול יותר ממעלת כח הדיבור, כי לכח המחשבה אין גבול ואין שיעור, לעומת זאת כשאדם מוציא דיבור בפיו הרי עצם הדיבור הוא הגבלה למחשבותיו, אולם מאידך גיסא כל פעולותיו של אדם נפעלות רק מכח הדיבור. כך היא גם קומת האדם, כל אחד מישראל הוא קומה שלמה, עיקרו של אדם הוא המוח שבראשו, נשמתו של אדם נקראת בלשון המהר"ל ובספרי חסידות "שכליות", עצם השכליות הרי אין לה גבול כמו כח המחשבה, אך הכח הפועל באדם הוא הלושון, כי רק על ידי הדיבור יש לו התקשרות לעולם הגשמי.

אשר על כן אין לשער ואין לתאר את עוצם האחריות בכתובת כתב עת. ידוע מה שכתב הגה"צ החפץ חיים זיע"א (כלל ב, א) בחומר עוון דיבור שאינו טוב, בחומר דיבור של לה"ר אפילו ביחיד, וככל שיתרבו השומעים כך יגדל עוון המדבר בכפל כפליים, א"כ על אחת כמה וכמה שצריך להזהר בכל חשש לה"ר כשכותבים בכתב עת המתפרסם ברבים, הרי שמוטלת על שכמכם אחריות עצומה שתהיה כתיבתכם נקיה מכל חשש ומכל רבב.

אכן ראוי לציין שב"המבשר" נזהרים בכך. עומדים אתם בשנה העשירית, "עשירי יהיה קודש" - בזהירות כפולה ומכופלת שלא להכשל בלה"ר ובאבק לה"ר. ניתן להמליץ על כך את דברי המהר"ל (דרה"ח, אבות ג, יג) שמספר העשירי הוא מספר שיש בו הכל, כי ממספר "עשר" והלאה מונים שוב י"א י"ב וכן הלאה גם במאות ואלפים ורבבות, מזה נראה שמספר זה מורה על שלמות, לכן ראוי הוא להכנס ברשות גבוה שהוא השי"ת שכולל הכל והוא הכל, ורומז על עלמא דיחודא ושמו של השי"ת. בהתאם לכך מן הראוי להעצים מכאן ולהבא עוד יותר את הזהירות הנדרשת בכל מאי דאפשר.

נחיצותם של כתבי עת

כאשר קוראים את מכתביהם של גדולי הדור הקודם בפולין, הרה"ק האמרי אמת מגור זיע"א, הרה"ק השם משמואל מסאכטשוב זיע"א, ועוד גדולי עולם בתקופה ההיא, נוכחים לראות את החשיבות העצומה שראו בכך שיהיו כתבי עת עבור בני היהדות החרדית. עד כדי כך הגיעו הדברים שבמכתביהם מבקשים ממש ברחמים שיקימו כתב עת חרדי, ולאחר שכבר יצאו לאור הרבו להביע קורת רוחם על כך שכבר נדפסים כמה וכמה כתבי עת החרדים לדבר ה', ומאריכים בדבריהם אודות הנחיצות הגדולה שיש בכך בכדי להציל דורי דורות שילכו בדרך ה'. עם זאת יש להזכיר שבדבריהם הבהירו גם שאין "מצוה" לקרוא בכתבי עת, ירא ה' המקבל על עצמו להתנור

לגמרי מקריאת כתבי עת על כל סוגיהם, בודאי תבא עליו הברכה.

אכן לדאבון לב יודעים אנו שגם בתקופתנו עלינו להתמודד עם פתויי היצה"ר - ממש כמו בשנים שקדמו למלחמת העולם, כידוע ההיסטוריה חוזרת על עצמה, בכל דור יש את היצה"ר המיוחד לו אשר מתפקידו להכניעו ולנצחו, לדאבוננו גם היום עלינו לעמוד בקשרי מלחמה מול דרכי היצר, וכמו שבדור הקודם ובדור שלפניו חששו גדולי הדור מהשפעתם המזיקה של ההשכלה, כך גם היום עלינו לפעול בכל הכלים האפשריים בכדי לחזק את גדרי הקדושה.

בהכרח לומר שדעתו של זקני אדמוה"ז מסאדיגורה זיע"א לא היתה נוחה כל כך בתחילה מהדפסת כתבי עת מכמה טעמים, חששו היה שהכותבים בכתבי העת יתקרבו מחמת אילוצי עבודתם לכותבים אחרים שאינם יראי ה' ר"ל ויספגו מהשפעתם המזיקה, אחד הסופרים בכתבי העת החרדיים

"...אין לשער ואין לתאר את עוצם האחריות בכתובת כתב עת. ידוע מה שכתב הגה"צ החפץ חיים זיע"א (כלל ב, א) בחומר עוון דיבור שאינו טוב, בחומר דיבור של לה"ר אפילו ביחיד, וככל שיתרבו השומעים כך יגדל עוון המדבר בכפל כפליים, א"כ על אחת כמה וכמה שצריך להזהר בכל חשש לה"ר כשכותבים בכתב עת המתפרסם ברבים, הרי שמוטלת על שכמכם אחריות עצומה שתהיה כתיבתכם נקיה מכל חשש ומכל רבב, ואכן ראוי לציין שב"המבשר" נזהרים בכך. עומדים אתם בשנה העשירית, "עשירי יהיה קודש" - בזהירות כפולה ומכופלת שלא להכשל בלה"ר ובאבק לה"ר..."

בתקופה ההיא כתב שנכח בעצמו לראות את נכונות הדברים שאכן היתה סכנה בכך. [אמנם בסוף ימיו הוא עצמו זכה לחזור בתשובה].

אולם בהמשך הדורות ככל שהתרחבה הדפסת כתבי העת התעצמה התועלת שבפרסומם, בפרט הדברים אמורים בדורנו אשר נחיצותם של כתבי העת ברורה עד מאד, גם בעת הקמת "בית יעקב" לבנות ישראל ע"י מרת שרה שנירר ע"ה, היתה לכך התנגדות גדולה, היו שטענו על כך שזה סותר את "כל כבודה בת מלך פנימה", כמו כן היו שטענו שאין זה מתפקידם של בנות ישראל ללמוד ולהרחיב את ידיעותיהם, אולם המציאות הוכיחה את התועלת הגדולה מכך לכלל ישראל.

טעמו של דבר הוא, מאחר שאחת מתכונות הטבע בהם ברא השי"ת בהם את האדם, הוא רצונו וחפצו של אדם להרחיב את ידיעותיו, הרי הבריאה מורכבת מד' מדרגות דומם, צומח, חי, ומדבר, מעלת האדם גבוהה יותר מן הדומם הצומח והחי, מדרגתו נבדלת בכך שהוא "מדבר", תכונת נפשו השכלית נכספת לדעת ולחקור ולהרבות בידיעות רבות ושונות, לדאבון כל לב השימוש בתכונה זו שלא בדרך התורה, גרמה לרבים מכלל ישראל לחשוב ולחקור ולהתפס להשכלה באופן נורא ר"ל. כשמעמיקים בכך נראה ששורש פיתויי היצה"ר לא

התחיל רק בתקופת ההשכלה אלא כבר מאז ימות עולם מימי קין והבל. אולם תפקידנו הוא להאזר בכל הכלים האפשריים בכדי להציל את בנ"י שלא יבואו למכשול ח"ו.

מאויבי תחכמי

'הדרך לשמור ולהגן על בנ"י שילכו בדרכי הקדושה, ולהצילים מלהתפס לרשת היצה"ר, הוא כמאמר זקני המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א - אשר היה מרגלא בפומיה של אבי אדמו"ר זיע"א - על הפסוק (תהלים קיט, צח) 'מאיבי תחכמי מצותך כי לעולם היא לי', שיש להחכים מדרכיהם של אויבנו - הן מאומות העולם והן מבנ"י הטועים בדרכם ר"ל, אשר כמו שהם עושים את מעשיהם מתוך התעצמות והתלהבות, כך גם עלינו להתחכם ולפעול בצד הקדושה, מתוך ההתלהבות הגדולה ביותר, להרבות ולהעצים את צד הטהרה והקדושה. על כן חובת השעה היא להביא לפני יראי ה' את הנדרש להם באופן הטוב והמועיל ביותר.

באספקלריית הדברים האלו יש להבין את תפקידו הנחוץ של כתב עת, עליכם להכיר את כובד האחריות של כל מאמר המופיע ונדפס, על כל כותב לשקול את מילותיו עוד בטרם יעביר את הנכתב למבקרים הרוחניים ולרבנים שליט"א המורים את הדרך הראויה, עליכם לשקול היטב איך יתייחסו לכך הקוראים הצעירים והמבוגרים ואפילו הזקנים, מציאות העולם היא כיום שבמדה מסוימת יש משקל לקריאת כתב עת בעיצוב דרך החיים, הדרך אשר ילכו בה, לאור זאת כמה גדולה היא האחריות לכתוב הכל על טהרת הקודש, לבחון כל נושא הנכתב במדה ובמשקל הראויים, אותה זהירות נדרשת גם בכל הנדפס שלא להכשל בכתובת לה"ר ורכילות וכל הדומה לכך ח"ו, הכל צריך להיות מדוד וספור מתוך אחריות.

חציפא נצח

אמרו חז"ל בירושלמי (תענית ב, א) 'ויקראו אל אלקים בחזקה (יונה ג, ח), מהו בחזקה אמר ר"ש בן חלפותא חציפא נצח לששירא, כל שכן לטובתו של עולם, ופירש בקרבן העדה 'חציף מנצח לעניו וכשר, כל שכן כלפי שמיא מהני'. בדבריהם ז"ל ישנה הוראת דרך מהי ההנהגה הראויה, אם אמנם צריך שכתב העת ינהג בעדינות הגדולה ביותר, להתרחק מכל מה שיראי ה' מתרחקים - כפי שכתבו כבר צדיקי הדור הקודם במכתביהם שבכתבי העת אחרים נכתבים דיבורים שאינם ראויים ר"ל, מתפרסמים בהם אירועים הנוגדים את דרך התורה הק' ר"ל, ובכלל מלאים הם בעניני העולם הזה שהם היפך הקדושה והטהרה, ולעומת כל זה צריך כתב עת חרדי להיות נקי מכל.

אולם יחד עם זה צריך גם לדעת שאנו עומדים היום בכל שעה במצב של מלחמת מצוה, במצב של נסיון לבחור בטוב, לכל יהודי הרי יש תמיד את כח הבחירה, על כן נדרש לבטא לכלל הציבור, לצעירי הצאן, ולמבוגרים, בנערינו ובזקננו נלך, שידעו שההתגברות על אויבינו המתנגדים לדרך התורה הק' הוא באופן של "חציפא נצח", לפעמים צריך להתנהג בתקיפות, כשכלל ישראל עומדים במערכות שונות, אם זה בענין הגיוס – בדרך שגדולינו חברי מועצת גדולי התורה שליט"א מורים לנו את הדרך בבהירות ובפקחות, או בעניני קדושת שבת ושמירת שבת, או בשאר ענינים העומדים על הפרק, צריך לעמוד בקשרי מלחמה בדרך התקיפה ביותר.

בנוסף על כל האמור ברצוני לומר לכם טייערע אידן, התבוננתי בדברים דלהלן ומצאתי לכך תנא דמסייע בדברי הרה"ק מהר"ד מבעלזא זיע"א, שכבר בדורו אמר שהכלים בהם משתמשים בכתב העת בכדי לחזק את חומת היהדות, צריכים להיות הכלים החדשניים ביותר. כוונתי היא שאם התכלית הנרצית היא שעולם התורה – הן צעירי הצאן, הן האבות והאמהות, ואפילו זקנים וזקנות ימצאו את סיפוקם בקריאת כתב העת, עליכם להתאמץ שכל פרט שכותבים יופיע

ד המבשר • גליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

דברי הדרכה
למערכת
המבשר

שלוחי עמך בית ישראל. חברי מערכת המבשר בעת שיחת קודש זו

יהודי, מה מצפים לראות הוריו ומוריו - שיתעלה בתורה ויר"ש, להעניק להם את הכלים המיוחדים שישפיעו עליהם אהבת תורה ויראת שמים, כי כאמור יסודות אלו אינם נחוצים רק לבוגרים, אלא גם ובמיוחד לילדים צעירים.

עוד ברצוני לעורר אודות הנחיצות לעסוק ולסייע בשידוכים - אם כי אינני יודע איך כתב העת יכול לבטא זאת, אך מסתמא כבר ימצאו את הדרכים לכך - לדאבון לב מאז הוטל עלינו לשבת על כסאו של אבי אדמו"ר זי"ע שומעים צרות רבות כל כך, בדורנו הענין הזה גובל כמעט במגיפה ר"ל, בחורים רבים מגיעים לגילאים מבוגרים ואין מושיע להם, כך גם במשפחות רבות יושבות בנות המשוועות לישועה, המדובר הוא הן כאן בארה"ק והן בחו"ל, רבים מאד מבקשים ומתחננים לישועה, בבתי רבים מצפים כמה וכמה מילדיהם לישועה, אי אפשר לתאר את הכאב הנורא של ההורים המצפים לישועה, מן הראוי לעורר את הרבים לעסוק במצוה גדולה זו אשר אין ערוך לשכרה.

שלוחי עמך בית ישראל

סליק במאי דפתח, יעזור השי"ת שתהיו שליחים נאמנים במערכות ישראל, לדאבון לב ככל שקדושת המקום גדולה יותר, כך גם יש התגברות הצד שכנגד, רואים ממש בחוש בארץ הקודש אשר לא זוהו משם שכינה, איך היצו"ר פועל בכל הכוחות יותר ויותר להעצים הצד שכנגד הקדושה ח"ו, בסיעתא דשמיא תהיו שליחי מצוה ראויים ונאמנים להביע את דעת התורה ולהביאה לרבים באופן הטוב ביותר.

כאשר תעשו מלאכתם נאמנה, אם תלכו בדרכו של אהרן הכהן להיות "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", תזכו לקרב ללדרכי התורה גם את אלו שעדיין רחוקים, אמנם כתב העת מיועד כיום בעיקרו לציבור בני היהדות החרדית, אך בכך שהולכים בדרך הישר תזכו בסיעתא דשמיא לקרב לאבינו שבשמים גם את אלו שלדאבון לב עדיין לא נתקרבו, אם יתקלו בכתב העת ויקראו בו, יאירו להם המאמרים בסיעתא דשמיא לשוב מדרך התועים לדרך התורה והחסידות.

יעזור השי"ת שנזכה לראות בקרוב בקיום מאמרם ז"ל (מגילה כט.) 'עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל', גם בתי הכנסיות ובתי המדרשות בארה"ק יתעלו למדרגת עיר הקודש ירושלים (עי' מהרש"א שם), כאשר יעלו ויבואו למקום המקדש הרי יקחו עמהם גם את כל כתבי הקודש, ויחד עם כתבי הקודש יוכלו להביא גם את כל כתבי העת המסייעים לפרסם את דרך התורה הק', בסיעתא דשמיא יביאו כל זאת למקום הקודש והמקדש ויאמרו "זה א-לי ואנוהו", זו הדרך שחפצנו ללכת בה, זו הדרך שאבוקה לימדו אותנו, זו היא הדרך שבה נלך לקבל פני משיח צדקנו אמן.

"...צריך גם לדעת שאנו עומדים היום בכל שעה במצב של מלחמת מצוה, במצב של נסיון לבחור בטוב, לכל יהודי הרי יש תמיד את כח הבחירה, על כן נדרש לבטא לכלל הציבור, לצעירי הצאן, ולמבוגרים, בנערינו ובזקננו נלך, שידעו שההתגברות על אויבנו המתנגדים לדרך התורה הק' הוא באופן של "חציפא נצח", לפעמים צריך להתנהג בתקיפות, כשכלל ישראל עומדים במערכות שונות, אם זה בענין הגיוס - בדרך שגדולינו חברי מועצת גדולי התורה שליט"א מורים לנו את הדרך בבחירות ובפקחות, או בעניני קדושת שבת ושמירת שבת, או בשאר ענינים העומדים על הפרק, צריך לעמוד בקשרי מלחמה בדרך התקיפה ביותר..."

הדבר ברור שבחורים הלומדים בישיבות לצעירים ובישיבות גדולות זקוקים לשמירה ולהגנה, אך טעות היא לחשוב שדי בכך שישמרו עליהם בבחורותם בכדי להצילם מפיתויי היצו"ר, ההגנה העיקרית היא בכך שכבר בגילם הצעיר של צעירי הצאן ינחילו וישרישו בהם את טוב טעמה של תורה, שידעו ויבינו "כי טוב ה'", ב"ה שבתחום זה המצב טוב יותר מאשר לפני כעשר שנים, אך עדיין יש לעורר ולעמוד על המשמר בענין זה, להנחיל בצעירי הצאן את הגישמאק בלימוד התורה וקיום המצוות, לעקוב ולראות שמצליחים בקריאה ובהבנת הנקרא וכדו', לעמוד על המשמר שלימוד התורה חביב עליהם, בכך מצילים אותם מהתמודדויות אחרות בשנים מאוחרות יותר, שלא ירצה להראות "הכמתו" בכלים האלקטרוניים השונים ר"ל.

אשר על כן צריך לעורר במיוחד את האחראים על חלקי כתב העת המיועדים לילדים ולנוער, שידעו את תפקידם, כל הנכתב עבור צעירי הצאן צריך להיות בהירות הגדולה ביותר, שהמאמרים יהיו שווים לכל נפש, ובעיקר להזהר שהילד הקורא יקבל את המסר הנכון והראוי מה מתבקש מילד

באופן הבהיר ביותר, באופן החד ביותר והמחודש ביותר, לשבחכם יאמר שאכן ניכרת השקעתכם בכך, אך יש לדעת גם את טעמם של דברים. אם המאמרים בכתב העת מופיעים בצורה ברורה, נכתבים בצורה שימשכו את לב הקורא בנעימות, הרי זה גורם שרבים יותר ויותר ירצו לקרוא, וכאמור זו היא הרי המטרה העיקרית. הדברים אמורים לכל מדורי כתב העת, על המאמרים התורניים להכתב באופן היפה והברור ביותר, להבדיל אלף אלפי הבדלות גם כשכתבים בעניני מסחר, הכתיבה צריכה להיות ברמה הגבוהה ביותר, כך גם בכתיבת החדשות, יהודי הקורא בכתב העת צריך לדעת שאלו החדשות המעודכנות ביותר, באם מתרשלים בכך הן בנוגע לחדשות והן בנוגע לעניני מסחר במאמרים שאינם ברמה מתאימה, ואחרון אחרון חביב אם המאמרים התורניים אינם נכתבים בבהירות, התוצאה תהיה שקוראים יפנו למקורות אחרים שאינם על טהרת הקודש ח"ו, ולא תושג המטרה העיקרית - להציל את יראי ה' מתוכן שאינו ראוי.

אכן ב"ה שכתב העת מתנהל באופן הטוב ביותר, כראוי להולכים בדרך התורה, ונוהרים כחוט השערה אפילו מאבק לשה"ר. כאשר מקיימים את בקשתם של גדולי הדור שעבר ופועלים על פי דרכם אפשר לזכות להצלחה הגדולה ביותר.

הקריאה והקדושה

ברצוני לעורר עוד אודות ענינים נחוצים העומדים על הפרק, אשר מן הראוי שיקבלו ביטוי בכתב העת. בדורנו זה לדאבון לב ישנם כמה חולאים קשים מאד, הידוע והמפורסם הוא צרת העולם האלקטרוני, אכן כבר עוררנו כמה וכמה פעמים שהחורבן האלקטרוני אינו יכול לשמש ככסות לכל ההתמודדויות והקשיים הקיימים. ברור שחובה גדולה היא להציל נפשות בני ישראל, להציל אידישע דורות מרדת שחת, אך צריך לדעת שעיקר ההצלה היא בכך שימנעו את הסיבות הגורמות לבני נוער ללכת אחרי פיתויי היצו"ר והבלי העולם הזה.

אם הילדים הרכים הלומדים קריאה יקבלו את תשומת הלב הראויה שהנחלת לימוד האותיות והניקוד ולימוד הקריאה יהיה מתוך נעימות ושמחה, כך גם בהמשך הדרך - שלימוד חומש ורש"י יהיה עבורם לימוד משמח, אם המחנכים ישרישו בלבם של ילדי ישראל אהבת תורה, ובראש מעינם של המלמדים תהיה המשימה להאהיב את התורה הק' ומצותיה על התלמידים, ברור כשמש שתלמידיהם יחשקו ויחפצו להמשיך ולהסתופף באהלי התורה. כך גם בלימוד גפ"ת - אם משקיעים בהשרשת והנחלת לימוד הגמרא בשמחה ובאהבה, משתדלים שכל תלמיד יבין היטב את תלמודו בהבנה ברורה ובאהבת התורה, הרי שסידורת איתנים אלו ילוו את התלמידים בהמשך דרכם, ובסיעתא דשמיא יתעלו בדרך ישראל סבא.

בקודש פנימה

במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר זי"ע

אנו מביאים בזה את השיחה המלאה אותם השמיע רבנו זי"ע בקודש פנימה

בפני צוות עורכי 'המבשר תורני' בחודש ניסן תשע"ד

מזיכרונותיו על זקה"ק מרן ה'כנסת מרדכי' זי"ע אשר במחיצת קודשו עלה ונתעלה לקראת יומא דהילולא קדישא דיליה, לצד דבריו הנוקבים בענייני השעה והזמן באסקפלריא של תורה

דעתו. כל אלו ועוד הינן מקצת מההלומים המזהירים שעיתרו את כתר המלכות שנשא על ראשו, כתר ממלכת רוז'ין סאדיגורה...". הוסיף כב"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] בנועם שיחו: "כאשר משוחחים אודות זקה"ק, בהכרח להקדים כי דרכו הייתה כל ימיו להצניע את עבודת קודשו לבל יבחינו מקרוב על עוצם עבודתו בקודש והיה בבחינת "חותם בתוך חותם", הוא היה מגלה טפח ומכסה טפחיים, אולם בני בינה שעקבו אחריו קלטו מיד כי איש אלוקים לפניו, במיוחד קלטו שלפניהם ניצב גאון אדיר שכל רז לא אניס ליה בנגלה בנסתר. "בהתאם לכך, מה שאספר הוא רק בזעיר אנפין ממש ובקוצר אמרים מגדלותו, ובעיקר דברים שזכיתי לראות אישית בצעירותי עת זכיתי להסתופף בצל קודשו.

שורש מחצבתו

כב"ק מרן אדמו"ר זי"ע המשיך בדברות קודשו: "מהראוי להתחיל ולספר על שורש מחצבתו, כאשר מילדותו גדל באוויר הפסגות של חצה"ק בסאדיגורה, באווירה שהייתה ספוגה אצילות דמלכות, בינות לחסידים ישישים שעוד הסתופפו בצל הס"ק מרוז'ין זי"ע. זקה"ק עוד זכה להתברך מפ"ק דו"ז הישיש הרה"ק רד"מ מטשורטקוב זי"ע שהגיע לביקור בסאדיגורה. הוא ספג אל קרבו את אוירת הגבהים של שלושת זקניו האדירים שבלבנון - בני הס"ק מרוז'ין - הבכור הרה"ק רבי שלום יוסף מסאדיגורה זי"ע, אדמוה"ז הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה, והרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין - שהוא היה צאצא ישיר לשלושתם, וכל המעלות הטובות שבהם נתברכו, נארגו בדמותו הק'. אמו, הרבנית ע"ה, הייתה נכדתו של המגיד הק' מטריסק, ואף גזע מחצבת קודש זה בא לידי ביטוי בחינוכו ובבניית אישיותו הכבירה.

"כל אלו השפיעו עליו בגיל צעיר ועיצבו את רוחו הגדולה. הוא 'נגע' בהנהגה של ראשי החסידות, כפי שתמיד היה מבאר את מאמר חז"ל - חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי, יגיעו מלשון נגיעה, שתהיה נגיעה כל שהיא בינו לבין מעשי אבותיו. ואמנם, ראו בו את אותה נגיעה מרטיטה בתקופת הענקים של הס"ק מרוז'ין ובני דורו, שנשתקפה בו במלא יפעת זוהרו.

"זקה"ק, היה בבואה נאמנה לדורות עברו. הוא היה לא רק אחד מזקני הדור. ישנם תמיד אנשים מבוגרים בגילם שזכו לחיות בשנים עברו, אולם זקה"ק היה כבר מנהיג עדה רם מעלה בשנים שלפני מלחמת העולם הראשונה. עוד בהיותו עלם צעיר כבן ט"ז לאחר הסתלקות אביו הקדושת אהרן, דוגמת זקה"ק מרוז'ין זי"ע, כבר נהרו אחריו אלפים בהתקשרות מופלאה.

"במזרח אירופה כפי שהיא נראתה בטרם החורבן, בערים ובעיירות היהודיות מלאי הקדושה והחן, במקומות מושבותיהם של אחב"י בערש החסידות, דרך כוכבו הזוהר

בקודש פנימה. כב"ק מרן אדמו"ר זי"ע בעת שיחת קודש זו לעורכי 'המבשר תורני'

נוקבים בענייני התקופה, אותם רשמנו בזמנו, לתועלת המוני הקוראים.

הזכות והכבוד הוא לנו, להביא ביריעה שלפנינו את תוכן השיחה שהייתה לנו במחיצת קודשו של כב"ק הרבי זי"ע, דברים התקפים לשעה ולדורות.

בכל מהלך השיחה הזכיר הרבי זי"ע את שמו של זקה"ק בערגה ובסילודין ובגעגועים, דומה היה לאורך כל השיחה כאילו אך אתמול הסתלק לעולמו.

איש האשכולות

בפתח השיחה ביקשנו לשמוע מכב"ק אדמו"ר זי"ע אודות דרכו הייחודית ומשנת קודשו של זקה"ק זי"ע, והנקודות שניתן ללמוד ממנו להנחילם לבני דורנו.

כב"ק מרן אדמו"ר זי"ע פתח את שיחת קודשו: "את דמותו של זקה"ק קשה לחרוט עלי גיליון, שכן הוא היה 'איש האשכולות' - 'איש שהכול בו' - זהו התואר ההולם ביותר את אותו קדוש עליון שאיחד באישיותו המופלאה גאונות, חריפות ובקיאות בתורה ושליטה מלאה בתורת הח"ן. עובד עבודת ה' מעודו ועד זקנה ושיבה בקדושה ובדבקות, פועל ישועות בקרב הארץ, וגומל חסדים באופן נפלא ועד כדי מסירות נפש. נואם בחסד עליון ופה מפיך מרגליות, אשר פתח פיו בחכמה בכל מעמד ולפני כל סוג של ציבור - ותמיד שבה והקסים את לב כל שומעיו.

"כן היה גאון בהילוכו כנגד רוחו של כל אחד. הוא היה מנהיג כלל ישראל דגול, שעמד על משמר קודש ישראל בעתות משבר שלא היו כמותו, הנהגתו הברוכה והמקודשת קיבלה גוונים רבים, ובמשך קרוב לשבעים שנות הנהגתו הנאדרת בקודש, זהרו והשתקפו ממנו קרני אור מגוונים שהתפצלו מאישיותו הכבירה, ושלחו קרני אורה וקדושה לכל קצווי תבל. עוד בצעירותו הוקירוהו גדולי ישראל והתחשבו בחוות

המוני בית ישראל על כל שבטיו ועדותיו עדיין נתונים תחת הרושם הקשה עם הסתלקותו לשמי רום לפתע של הרועה הנאמן לעם ה', מאבירי המלוכה, על ישראל הדרתו, כב"ק מרן אדמו"ר זי"ע לפני כחודש ימים למגינת לבם של חסידיו ומעריציו בתוך קהל עדת ישראל.

'אבל יחיד עשי לך' מערכת 'המבשר' - ביטאונה של היהדות הנאמנה, אשר זכתה לקירוב מיוחד במחיצת קודשו של הרבי זי"ע, כאשר במשך שנות הנהגתו בקודש שם הרבי זי"ע את עינו הפקוחות על מערכת העיתון, לנווט ולהדריך במסירות את שופרה של היהדות החרדית בדרכה של תורה ולהשמיע את דבר ה' ברמה ללא כל סטיות חלילה מהדרך המסורה לנו מדור דור.

צוות סופרי 'המבשר' לא ישכחו לעולם את אותה שעה נעלה והיסטורית כאשר זכו להיכנס לקודש פנימה לשמוע את דבר ה' ברמה, לדעת את הדרך אשר ילכו ואת המעשה אשר יעשו, והיה זה בחודש חשון שנת תשע"ח בשנת העשור ליסוד 'המבשר'.

הייתה זו שעה של קורת רוח והתעלות רוחנית מאין כמותה עבורנו סופרי העיתון, לשמוע מפי האיש על העדה, דעת תורה בהירה ומאירה, פרקי יסוד והדרכה לרוחו של עיתון חרדי המשמיע דבר ה' ברמה מזה שנים רבות.

רגעים מיוחדים ונעלים נרשמו לאחר שיחת הקודש, כאשר כל אחד מעורכי וסופרי 'המבשר' עבר לפני כב"ק הרבי זי"ע, הרבי במאור פניו הק' ובאהבתו הרחימאית הקדיש מזמנו היקר, התעניין אודות כל אחד על שמו הפרטי ומשפחתו, לצד תפקידו במערכת, תוך שהוא מאיר ומכוון את הדרך לכל אחד ואחד למען יוכלו להפציע את אור התורה והאמונה בבהירות כל אחד במאמריו ובמדורו הקבוע וכך לקדש את שמו ית' בעולמו.

כך גם זכה כותב השורות, יחד עם העורך הרב יו"ט רובין הי"ו, וכן הרב אלחנן קלאר הי"ו עורך 'המבשר תורני' להתקבל במעון קודשו בחודש ניסן תשע"ד, לשמוע ממנו בנועם אצילותו המיוחדת זיכרונות נעורים במחיצת זקה"ק מרן ה'כנסת מרדכי' מסדיגורא זי"ע אליו היה הרבי זי"ע קשור בכל נימי לבו ונפשו, ובמחיצת קודשו עלה ונתעלה, ואף זכה לחזות מקרוב בהליכות מלכי בקודש ולדלות ממנו מלא חופניים תורה וחסידות, וזאת לקראת יומא דהילולא קדישא הל"ה החל בכ"ט ניסן.

הרבי זי"ע אף השמיע בפנינו בהמשך השיחה דברים

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד

במלאות השלושים

להסתלקותו של

כבו"ק מרן

אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

דברי הדרכה

למערכת

"המבשר"

עריכת השולחן בהנחת הסכין המזלג והכף (כסדר הכתוב סמ"ך ה' לכל הנופלים) היה נזהר בכל עת.

"עבודה מיוחדת הייתה לו בעת אכילת הדגים שהייתה עם כוונות מיוחדות שאין המוח יכול להשיג. כידוע, שיש ל"ב שיניים לאדם כנגד ל"ב נתיבות חכמה, בהתאם לכך היה לו כוונות מיוחדות באיזה שן כל פעם ללעוס את הדגים.

"כבו"ק מרן אדמו"ר מוויז'ניץ (שליט"א) [זי"ע] ממאנסי סיפר לי, כי באחת הפעמים ששוחח עם זקה"ק, ביאר לו זקה"ק בארוכה לא רק את הסוד של אכילת דגים בשבת, אלא גם עם איזה שיניים צריך ללעוס את הדגים עפ"י קבלה.

"לצד זאת גם ראו אצלו את אופן שמירת הדיבור המושלם שהיה אצלו. קשה לתאר, עד כמה היה נזהר ומתרחק כמטחוי קשת שלא לשמוע כל נדנוד של דיבור אסור, ולא סבל לשמוע איך שמדברים דברים בטלים מהבלי הזמן, גם בעת שבאו לפניו אישי ציבור, ורצו לדבר בפניו מעסקיהם, היה מסבב כל דבריו באופן שלא ידברו דיבורים אסורים.

"בהנהגות קדושות אלו לא הרפה עד אחרית ימיו, וזאת גם לעת זקנותו כשהנשימה הייתה קשה עליו לא גרע מאומה מעבודת הק' וגם אז התאמץ בכל כוחו לנהוג בכל הנהגותיו הק' ללא שינוי.

גאון ובקי

מספרים כי הרבי היה גאון ובקי מופלא בתורת הנגלה והנסתר...

הרבי זי"ע: "אכן, זקה"ק היה מתמיד גדול וגאון מופלא שכל רז לא אניס ליה.

"עוד בהיותו צעיר לימים שקד על תלמודו בהתמדה מעוררת התפעלות ועד אשמורת הבוקר ראו אצלו את הנרות דולקים, וכפי שסופר שסיים את הש"ס והיה בקי נפלא בו עוד טרם שנעשה בר מצוה.

"לפני אירוסיו, כאשר חותנו הרה"ק ממעז'בז זי"ע ביקש לתהות על קנקנו, הביא לו חמיו דף מלא בראשי תיבות קשים מש"ס והשו"ע בכדי שיפתור אותם, ולפלא איך שזקה"ק פתרם כלאחר יד עד שכבר לא היו צריך לבחון אותו...

"את גיליונות הש"ס - אותו קיבל כמתנה לאירוסיו, עיטר בהגהותיו וחיידושו, והמעין בהם ישתומם לראות עלם רך מגיה ומחדש בסדרי קדשים כבסדרי נשים ונוזיקין... הייתה זו תופעה ייחודית, הכול ראו בחוש כי עיר וקדיש משמיא נחת...

"גם לאחר נישואיו ועד לערוב ימיו כמעט ואין ספר שקיבל שלא ציין מ"מ וציונים בשולי הגיליון הערות והארות, והפלא שהיה לו אוצר גדול מלא בספרים בכל מקצועות התורה.

"כל מי ששוחח עמו בלימוד יצא נפעם מעוצם בקיאותו. לא היה שייך למצא אותו בלשון חז"ל שלא ידעם על בוריו, בכל עניין ששוחחו עמו מיד היה שולף מ"מ לרוב כאילו עתה למד אותה.

"גם בפסוקי התנ"ך היה בקי וידעם בע"פ ממש. באמרותיו הטהורות דיבר אודות החיוב בלימוד וידיעת נ"ך. וכשהיו אומרים לפניו חידו"ת שנטו מקו האמת היה מיד מעיר ע"ז אחר שתורת אמת הייתה בפיהו ותמיד היה דורש שכל מה שמחדשים בתורה שיהיה באופן שלא ימצאו לזה סתירות במק"א".

עם גדולי הדור

האם היה משוחח עם גדולי דורו בלימוד?

"אכן, יצא לו פעמים רבות לשוחח עם גדולי הדור בלימוד והם היו מתפעלים מכוח תורתו.

"באחת הכנסיות הגדולות בחו"ל יצא לו לשוחח בלימוד עם מרן הגרמ"מ עפשטיין זצוק"ל ר"י חברון, ולאחר השיחה התפעל ביותר מזקה"ק, ובפני מקורביו התבטא בהתפעלות אודות גדלותו בתורה.

"ידוע כי בעת שהותו בווינה היה ביתו לתל תלפיות. מרן הגר"ש וואזנר סיפר כי שמע גאונותו

הנהגה הייתה אצלו בסתר כבגלוי, אותה זהירות בכל נקודה ונקודה ללא כל שינוי.

"בלתי ניתן לתאר עד היכן היה מושלם. בכל עת ורגע כשעקבו אחר הליכותיו, היה ניתן לראות איך כל צעד ושעל שפעל ועשה היה בכוונה ובחשבון. האופן איך היה נוהג להכין עצמו לש"ק, שאפילו בגזיזת הציפורניים היה ניכר איך כל תנועה היא בכוונה ומחשבה, ואין כוונתי רק לשריפתן אחר הגזיזה לקיים מ"ש בגמ' (נדה יז.) 'השורפן חסיד', אלא לכל פרטי צורת העשייה.

"כמו"כ היה דייקן גדול בנוסחאות התפילה. וכתב חיבור שלם על נוסחאות התפילה, ועד היום נמצא החיבור בכת"י.

"הוא היה מזהיר על כך שהש"ץ ידייק בדבריו. זכורני, בילדותי עוד בארה"ב, כאשר הש"ץ אמר 'מלך ממית ומחיה', והדגיש את ה"ממית" יותר מ"מחיה", לאחר התפילה קרא לו זקה"ק ואמר לו: מדוע הנך מניח דגש על ה"ממית" יותר מ"מחיה", זה לא מתאים לומר כך, כביכול הקב"ה הוא מלך שממית אנשים... אלא עליך לומר את ב' המילים באותה הדגשה שיבינו שהקב"ה מלך ממית ומחיה באותה מידה.

"כך גם זכורני שפעם שוחח עם ת"ח חשוב והוכיח בראיות רבות האיך לומר בתפילה 'משיב הרוח ומוריד הגשם' בקמץ או בסגול, שהנכון הוא לומר בסגול, כידוע שיש בזה נידון בספרים.

"גם בעולם הנגינה היה זקה"ק דייקן גדול. ידוע שתלמידיו הרה"ק מסקולען זצוק"ל היה שולח לו תווי נגינה וזקה"ק היה משיב לו בחזרה את התווים

"... בשלב זה קם כבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] מכיסאו, ניגש לארון הספרים ממנו שולף את הספה"ק "עין חיים" למהרח"ו זי"ע אותם קיבל בבחרותו במתנה מזקה"ק בצירוף הקדשה מיוחדת...

עם תיקונים רבים להשבחת השירה...

"את מידת השלמות ראו אצלו גם במלבושיו. ידוע שבבגדי מעולם לא היו מלמולי זיעה, ותמיד היו עומדים בנקיותם כבאותה שעה שלבשם וועל עניין זה איתא בספה"ק ששייך אצל חד בדרא או לתרי בדרא]. כן ראו אצלו איך שכל תנועותיו מכוונות, ובעת ששכב על מיטתו לנוח בבגדיו, מעולם לא אירע שנתהו קמטים בהכתונת, אחר שלא הייתה אצלו כל תנועה מיותרת, ותמיד היה נראה הכתונת שלבש כחדשה ממש.

"גם בלבישת בגדיו הייתה כל פעולה אצלו עפ"י כוונה ובחשבון עמוק, לא היו אצלו דברים של מה בכך, כי כל הנהגותיו היו מדוקדקות. אזכיר מעט מדרכיו הק', בעת שהייתי רוכש עבורו יארמולקע היה מצווה שיתפרו בצידה הפנימי צורת אות שי"ן, באופן כזה שיהיה מכוון כנגד המוח הקטן – הלומדים מס' חולין ידעו כבר מהו מוח קטן ומהו זה מוח גדול - והיה לובש זאת באופן כזה שצורת השי"ן תהיה מכוונת בדיוק במקום הראוי. כך הייתה גם הנהגתו בקיום מצות ציצית, שהיה מדקדק בכל פרט בכוונות הידועות לו, וכגון שביקש שיוסיפו לבגד הט"ק לולאה וכפתור בפתח הצוואר, בכדי שתהיה אפשרות לסוגרו ובכך ייחשב לבגד לכל הדעות.

קדושת האכילה

"אף באכילתו ראיתי עליו שאינו עושה פעולה ללא חשבון מדויק. קדושת אכילתו הייתה להפליא, כשכל אכילתו הייתה לגבוה לשם ה'. וגם על סדר

של זקה"ק, בראשית ימיו. חצה"ק סאדיגורה הייתה אחת החצרות המפוארות והגדולות, עטורת הילה של מלכות בית רוז'ין, אפופת הוד קדומים מורשת דורות קודש, ועתירה באנשי שם, גדולי הרוח חסידים מן העידית שבעידית, אדירי התורה וענקי רוח, שלצד גאונותם בתורה, כופפו ראשם כאגמון לפני זקה"ק וייחלו לכל מוצא פיו הק'. וזאת למרות היותו צעיר לימים.

"באישיותו הגדולה ובאצילותו כבש זקה"ק את ליבות אלפי חסידיו. אחד מחשובי החסידים הג"ר ישראל פסח זצ"ל אב"ד נאווסעליץ הכריז פעם בהתרגשות: אילו הייתי צריך ללכת יחידי ביער ת"ק פרסה כדי לבוא לראות את פניו וליהנות מתורתו גם אז הייתי יוצא לדרך זו, בידועי כי תורתו וקדושתו מגינה ומצילה!

"היו אלו שני השובע, השנים הטובות בהם התפשט במהירות שמעו של זקה"ק. זה עתה עלה לשמי רום אביו הגדול ה'קדושת אהרן' זי"ע, וזקה"ק שהיה אז חתן לפני חתונתו עלה על כיסא קודשו ותכון מלכותו מאוד [רק לאחר כמחצית השנה, התקיימה חתונתו בסאדיגורה בהשתתפות צדיקי הדור, וכל צדיקי רוז'ין, שהסמיכוהו להנהגת העדה]. גדולי החסידות עמדו משתאים לנוכח אמרי קודשו שהגיעו עד אליהם. באותה תקופה נהגו מקורביו להעלות על הכתב את אמרי קודשו בכל שבת ומועד, ולשלוח את העתקם לכל תפוצות החסידים מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע. אמרי קודש אלו נפוצו עד מאוד, ועוררו השתאות עצומה בכל העולם היהודי-חסידי, לנוכח עמקותם והיקפם. אף היום, כאשר מתבוננים באמרי קודשו מאותן שנים, עת עלה על כס המלכות בהיותו בן ט"ז בלבד, לא ניתן אלא להתפעל ו"לצאת מן הכלים" לנוכח ההיקף המדהים של אמרים אלו, ולמול עמקותם המאלפת.

במחיצת קודשו

שמענו כי הרבי (שליט"א) [זי"ע] גדל במחיצתו הק' במשך מספר שנים ואף הושפע רבות מהליכות קודשו.

כבו"ק אדמו"ר זי"ע השיב ואמר לנו: "אכן נפלה בחלקי הזכייה בשנות בחרותי להסתופף רבות בצילו הק'. היה זה בשנת תשל"ג כאשר הגעתי מארה"ב ללמוד ביישיבת פוניבז' בב"ב, אז התגורר אאמו"ר בארה"ב ולפי הוראת אאמו"ר, היה עלי לנסוע ולהסתופף בצילו של זקה"ק בת"א, מדי שבת, לרבות בימים טובים ויומא דפגרא. בכל עת היה עומד על כך אאמו"ר זיע"א שלא אבטל אפילו שבת אחת מלחסות בצל קודשו. לא אחת היה אומר לי: "ללמוד תוכל ללמוד בפוניבז' שם יש דרך לימוד מעולה שעל ידה ניתן להתעלות בלימוד התורה, אולם, עבודת ה' תמשיך כפי שקיבלנו במסורת אבות מדורי דורות, לכן עליך לשהות בשבתות אצל אבי הק'.

"כך לא החסרתי אפילו שבת אחת במשך שש שנים לשהות במחיצת זקה"ק, גם כשהיה נוסע בקיץ לשכונת תלפיות ב-ם הייתי מצטרף אליו. "דמותו הק' נחקקה עמוקות בקרבי עד היום הזה, והיא מלווה אותי תדיר בכל עת בבחינת רבי המובהק שממנו הליכות חיי, כך היה זקה"ק למורה דרך החיים בכל עניין עבורי".

האדם השלם

הוסיף הרבי זי"ע בדברות קודשו: "בדמותו של זקה"ק ראיתי דוגמא חיה של האדם השלם'. הוא היה שלם במידותיו, שלם בתורתו, וביראתו, הן בפנים בביתו והן בציבור בבחינת 'ווכחו כבדו', מעולם לא שינה בביתו והתנהג אחרת כפי שהתנהג בפני הציבור, כל מעשיו היו בלתי לה' לבדו.

"זכיתי לשהות עמו בלילי שבתות באותן תקופות שלא ערך את שולחנותיו ברבים מחמת חולשתו, כן זכיתי לסעוד עמו יחדיו את סעודות השבת לרבות פעמים רבות בימות החול, וראיתי בחוש כי אותה

המופלגת של זקה"ק נודע לכול, כמו גם אהבת התורה שפיעמה בקרבו, ות"ח רבים היו עולים אליו לדון עמו בפלפולא דאורייתא, כשזקה"ק האיר להם פנים, מאיר ומבהיר קושיות ובעיות והיה מטייל עמם בכל סוגיות הש"ס.

"בשהותו בווינה אף קשר קשרי תורה עם גאוני הדור, כדוגמת הגאון רבי אברהם מענדיל שטיינברג מבראד מגדולי חסידי סאדיגורה מדור העבר, הגאון המפורסם מהר"ם אריק מגדולי חסידי טשורטקוב – עליו מסופר שבזקנותו כשעלה רבנו לבקרו ביקש את ברכת צדיק לשמיעתו הלקויה השיבו רבנו "את הברכה – אשר תשמעו", הגאון מהר"י ענגיל, הגר"י פירסט ועוד שהתפעלו מכוח תורתו.

"כשהגיע הגה"ק ר"ח מאנטיניא לבקר בעיר וויען, אמר למשמשו שחפץ לעלות למעונו של זקה"ק לבקרו, לתמיהת המשב"ק מדוע זה יטריח עצמו אחד מזקני גאוני וצדיקי הדור למעונו של רבי צעיר

לשנים, השיבו הגה"ק מאנטיניא: **"מה אעשה ואת אשר יודע אברך זה בכל מכמני התורה, לא ידעו רבים וטובים אחרים"**.

"כאן בארה"ק זכור לי איך שזקה"ק שוחח רבות בלימוד עם הגה"ק ה"באר משה" מאוז'רוב זי"ע שהיה ידוע כגאון הגאונים. "זכורני גם, כאשר מרן הגרא"מ שך זצ"ל הגיע לנחם את אאמו"ר זי"ע לאחר הסתלקות זקה"ק, באותו מעמד אמר הגרא"מ שך לאאמו"ר: **"אביכם ידע היטב היטב ללמוד, לא היה שייך להתוכח עמו בלימוד"**.

"בעניין התמדת התורה, חקוק בזיכרוני, כשנכנסו חבורת בחורים לחדרו לפני חג השבועות אמר להם זקה"ק, עליכם לדעת שתורת החסידות הוא שלומדים עוד דף גמ', עוד ביאור ברש"י, ושוב ללמוד ולהבין דברי התוס' - זהו דרך החסידות. והוסיף עוד מה ששמע מאביו ה'קדושת אהרן' זיע"א שכשמתעלים לדרגה נוספת, צריך לדעת שלימוד הספה"ק "מאור עינים" ו"תולדות יעקב יוסף" זה סגולה ליר"ש.

היו לו חברותות עמם למד?

כבו"ק הרבי זי"ע: **"לא זכור לי שהיו לו חברותות מיוחדות, ובדרך כלל היה מסתגר בחדרו שם היה רוכן על תלמודו שעות רבות"**.

בתורת הנסתר

הרבי הזכיר בתחילת השיחה אודות גדלותו של זקה"ק זי"ע בתורת הנסתר, מה נוכל לשמוע על כך?

"אכן, זקה"ק היה מעורה עמוק בתוככי עולם הסוד והקבלה, וידיו רב לו בתורת הח", ברבות השנים, התגלה מעיינו השופע והנובע בכל עוז, ולא רק גאוני הרוח שנמנו על חסידיו מקדמת דנא, אלא אף רבנים וגאונים, בנגלה ובנסתר, שהתוודעו אליו באקראי, יצאו מגדרם מהתפעלות, ושוב לא זזו מעם פיתחו.

"מרגלא בפומיה לומר שב' התורות נגלה ונסתר הם חובה על כל אחד לדעת, והעולם טועה בזה, והיה אומר שמי שידוע נגלה זה עדין לא פוטר אותו מללמוד את תורת הנסתר".

בשלב זה קם כבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] מכיסאו, ניגש לארון הספרים ממנו שולף את הספה"ק "עץ חיים" למהרח"ו זי"ע אותם קיבל בבחרותו במתנה מזקה"ק בצירוף הקדשה מיוחדת.

עם בעל ה"סולם" זי"ע

מספרים, כי הרבי היה משוחח רבות בתורת הנסתר עם האדמו"ר המקובל מוהרי"ל אשלג זצ"ל?

"אכן הדברים ידועים, זקה"ק לא רק ששוחח עמו בקבלה באקראי, אלא אף היה משוחח עמו שיחות ארוכות ועמד עמו בקשר הדוק ורצוף בעניינים אלו. הייתה תקופה שאף קבע עמו חברותא פעמים רבות ללמוד עניינים אלו.

"לימים אף העניק זקה"ק הסכמה נלהבת עם הדפסת פירוש הסולם, בה הוא בא בכתובים לתאר את גודל חביבותו של המחבר ופירושו הנפלא. במשך השנים אף התפרסמו כמה איגרות קודש שהחליפו ביניהם בענייני תורת הסוד.

"כן מסופר, שלחבורתא קדישתא הדין, הצטרף פעמים רבות האדמו"ר הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרטין זצ"ל, שהתפרסם כחד מחשובי המקובלים, אשר עמד בקשר הדוק עם זקה"ק, ויחידיו היו מטיילים בשבילי הפרדס".

עם המקובל הגרמ"י ויינשטוק זצ"ל

הוסיף כבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע]: "כן ידוע על הקשר

הנדיר של המקובל הגה"צ רבי משה יאיר ויינשטוק זצ"ל עם זקה"ק עוד בביקורו בארה"ק בשנת תרצ"ג, ומאז נקשרה נפשו בנפשו. פיו של הגרמ"י לא פסק מלמלל עוזו וגדולתו של זקה"ק, ופעמים רבות הסתגר ללימוד ממושך עם זקה"ק. כאשר הוציא הגרמ"י ויינשטוק את סדרת ספריו "נתיבות יאיר" על הזוה"ק, העביר את הקונטרסים בטרם הדפסתם לזקה"ק, כדי שיואיל לעבור עליהם בעיון ובדקדוק, וזקה"ק השיבו אח"כ

"... אחד הדברים שמראים לנו עתה מן השמים הוא חשיבות האחדות, כאשר הקב"ה דורש אחדות אמיתית בין יראי ה', ורק בכוח האחדות נוכל לנצח את אויבינו הקמים עלינו. ואכן המציאות היא שלאחרונה נהיה איחוד גדול בין כל חוגי החרדים ב"ה. כך גם ככינוס ההיסטורי ראינו את האחדות המופלאה בין יראי ה' על כל שבטיהם ועדותיהם. ובלא כל קשר לתוצאות הכינוס, עלינו לדעת שעצם האחדות מביאה סייעתא דשמיא ונח"ר בפמליה של מעלה..."

בצירוף הארותיו. ספרים אלו הינם, על פי הגדרת הגרמ"י, כעין "שיטה מקובצת" מעובד מספרי הקודש של האר"י, הרמ"ק, הבעש"ט, והרי הם ביאור מקיף ומסביר על דברי הזוה"ק. "לאחר פטירתו של זקה"ק, עת הו"ל הגרמ"י ויינשטוק את "סידור הגאונים והמקובלים והחסידים", והוא תורת התפילה בנגלה, בנסתר ובחסידות, עמד והקדיש את ההוצאה לזכרו של זקה"ק.

"כן היה לזקה"ק חילופי מכתבים רבים עם הגרמ"י זצ"ל בענייני לימוד וקבלה. הגרמ"י אף היה מגיע עד שנותיו האחרונות למעונו של זקה"ק והיה מתבטא רבות אודות גדלותו.

"ידוע גם על גדולי האדמו"רים שבדור, שהסתופפו בצילו ושתו בצמא את מימי הדעת שהשפיע עליהם מאור עליון בשפע. הוא היה מגדולי מעתיקי השמועה, וכל אימת שהיו צריכים לברר ולבאר דבר הקשה, מנהג קדום שממקור קודש יסודו, הנהגה קדושה או הלכה נעלמת, ידעו בשערי ציון המצוינים כי אצל זקה"ק ימצאו את התשובה המלאה, כאורים ותומים. רבים היו מנהיגי עדה שבטרם נטלו על עצמם את אדרת ההנהגה ישבו אצל זקה"ק, כדי לקבל מפיו אורחות חיים כיצד להנהיג את הציבור, איך לקרוא קוויטל ואיך לעזור לבני ישראל ולהמשיך עליהם ישועות.

"כבר התפרסמו הדברים שאחד מחשובי המקובלים בבני ברק הג"ר ישראל אליהו ויינטרוב זצ"ל היה מגיע לזקה"ק והיה חרד לכל מוצא פיו וממנו קיבל נוסחאות וגרסאות בזה"ק ובעניינים שונים ונשגבים.

"גם כבו"ק מרן אדמו"ר מוויז'ניץ (שליט"א) [זי"ע] ממאנסי, נהג בכל ביקוריו בארה"ק, עוד בחיי הרה"ק האמרי חיים' זי"ע,

ואף לרבות לאחר שנתעטר באדרת ההנהגה, לסור למשכן קודשו של זקה"ק ולגמוע מבארו הנובע. בכל ביקור כזה היו נפתחים ספרי חיים, ומעיינות הדעת והסוד זרמו בכל עוז. באחד הביקורים נלווה אל הרבי מוויז'ניץ ממונסי איש אמונו הגרב"צ טאבאק ז"ל, וזקה"ק שאל את פי אורחו האם הוא יכול ומוסמך לשמוע את שיחתם. לאחר שהאדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] אישר את שהותו, הבחין הגרב"צ כי זקה"ק עוסק עם אורחו בספרא קדישא "אוצרות חיים" למהר"ח ויטאל, והשיחה ביניהם נסקה לעולמות עליונים. מחזה זה שב ונשנה בכל פגישה ביניהם.

"כבו"ק האדמו"ר מוויז'ניץ (שליט"א) [זי"ע] ממונסי, התבטא ואמר על זקה"ק: **"הרבה למדתי אצלו וואס הייסט א רבי"**.

"כפי שהזכרתי מקודם, היה זקה"ק מצניע ביותר את ידיעותיו באדרת ההסתרה, ולא בנקל ניתן היה להבחין בבקיאותו המקיפה ובשליטתו המלאה

באותם רזין דרזין.

"שמעתי מאחד מחשובי מוכרי הספרים בב"ב, אברך ת"ח, שזקה"ק היה מזמין אצלו תמידין כסדרן ספרים שונים, חלקם נדירים, ומהם גם העוסקים בתורת הסוד. פעם, כשהגיע למקום מסוים בחיפוש אחר ספר נדיר שזקה"ק ביקשו, נענה ואמר לו אחד מגדולי וחשובי העוסקים בתורת הסוד: "למי הינך זקוק לספר זה? רק מתי מעט יודעים בכלל על קיומו, ומי שמעיין בספרים כגון דא חזקה עליו שהוא מגדולי העוסקים בתחום תורת הנסתר".

הוסיף כבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע]: "את תורת הנסתר העביר זקה"ק לאאמו"ר זי"ע והיו יחידיו לומדים שעות רבות, כידוע שאאמו"ר היה בקי מופלא בתורת הנסתר".

ביקשנו לשמוע מהרבי (שליט"א) [זי"ע], האם זקה"ק זי"ע היה כותב את חידושיו בתורת הנסתר?

כבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע]: "בדרך כלל כתב את חידושיו וביאוריו רק בצידי ספריו, מי שיכול להבין את הערותיו מיד רואה לפניו כי זקה"ק היה גאון מופלא בתורת הנסתר".

עמוד התפילה

עתה, בקשנו לשמוע על עבודת התפילה במחיצת קודשו.

האם ניתן היה לראותו בעבודת התפילה?

"האמת, כשמעט ולא ראוהו בעבודת התפילה כיון שהיה סגור בחדרו כדרך צדיקי רוז"ין והיה אז בבחינת "טמיר ונעלם". "אולם, לפעמים זכיתי לראותו מבעד לחרכי וסדקי הדלת, אז ראיתי את מראהו כלהבים והבנתי כי לפני ניצב מלאך ה'.

"זכורני, כי באחת השנים עקבתי אחריו בתפילות שמו"ע בר"ה ויוה"כ, אז אחז סידור הרש"ש והתפלל ככוונות טמירות. השמו"ע ארך אצלו לא פחות משעתיים תמימות. אז ראיתי איך שהיה מתייפח ומתחנן לפני קונו כגמול עלי אמו ממש והדברים עשו עלי רושם עז וכביר.

"כן זכורני, את תפילת המנחה בערב יוה"כ אז היה מתפלל לבד בחדרו, תפלתו המרטיטה נחקקה ביותר בלבי איך שהעתיר והתחנן לפני ה' בתחנונים ובבכיות, והיה זה בבחינת "עין לא ראתה".

"מעמד מיוחד ועילאי היה בעת עריכת הכפרות בחדרו בערב יוה"כ אז היה אסור להיכנס לחדרו הקדוש. עובדה הווה באחת השנים כאשר חשקו כמה מפרחי החסידים לחזות בעבודת הק' ונעמדו מאחורי הדלת לראות מבעד חרכי החלון את סדר מעשי זקה"ק, וראו דבר פלא, איך שזקה"ק העמיד את התרנגול אל מול פניו על מדף הספרים הסמוך לשולחנו והתבונן בעיניו הק' על התרנגול בשתיקה במשך זמן ארוך, וראו בחוש איך שהתרנגול מתיירא מפני צלם אלוקים ולא זה כמלא נימה כל העת, וכך עבד זקה"ק את עבודת קודשו.

"בעניין זה אספר, כי עבודת קודשו והכנותיו הרבות לתפילה כבר החלו בשעה ארבע וחצי לפנות בוקר. הזמן שהיה קצוב אצלו לשינה היה מועט מאוד, וכבר באותה שעה התחיל בסדר עבודת הקודש שלפני התפילה, ותמיד היה עומד וממתין למשב"ק בדלת ביתו ללכת לביהמ"ד שיבוא עוד קודם הזמן שנקבע, ומעולם לא אירע שאיחר והוצרכו להמתין".

מועדים וזמנים

כן ביקשנו לשמוע מכבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] על עבודת הקודש בשבתות ובימים טובים כפי הזכור עמו.

"אכן, ניתן להאריך אין ספור על עוצם עבודתו בשבתות ובימים טובים, אולם, אספר בזה ב' עובדות המעידים על עוצם

ח'תמנשר • גליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

דברי הדרבה למערכת "המבשר"

דעת תורה בענייני השעה שהשמיע הרבי זי"ע בפני עורכי 'המבשר תורני'

לקראת סיום השיחה, ביקשנו חברי מערכת 'המבשר' תורני' לשמוע מכבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] דעת תורה בענייני השעה כאשר משנאיך נשאו ראש להשפיל את לומדי התורה בארה"ק ה' ירחם. הרבי (שליט"א) [זי"ע] לאחר הרהור נענה ואמר: "אנו נמצאים עתה בשעה גורלית ביותר ועלינו להרבות בתפילה להקב"ה ולא להרפות.

"חושבני, שאחד הדברים שמראים לנו עתה מן השמים הוא חשיבות האחדות כאשר הקב"ה דורש אחדות אמיתית בין יראי ה', ורק בכוח האחדות נוכל לנצח את אויבינו הקמים עלינו. ואכן המציאות היא שלאחרונה נהיה איחוד גדול בין כל חוגי החרדים ב"ה. כך גם בכינוס ההיסטורי (עצרת המיליון בשערי ירושלים) ראינו את האחדות המופלאה בין יראי ה' על כל שבטיהם. ובלא כל קשר לתוצאות הכינוס, עלינו לדעת שעצם האחדות מביאה סייעתא דשמיא ונח"ר במרומים.

"דבר נוסף שעלינו לדעת, שהזמן עתה הוא בבחינת שריפה המשתוללת בחוצות שאין אחד רשאי להיפטר ממנה ולומר אין לי את היכולת לעזור, אלא על כל אחד מוטל להתפלל ולעשות השתדלות בכל מאי דבעי.

"זקה"ק ה'כנסת מרדכי' זי"ע נשא פעם מדברותיו באחת מוועידות אגו"י בחו"ל, והיה זה בתקופה קשה לעם ה' כאשר מצב היהדות לא היה כדבעי. זקה"ק המשיל את המצב לאחד שנעשה לחתן אצל חמיו, אולם, החתן לא היה מהפקחים... וכל אימת שהיה מגיע להתארח על שולחנו היה מדבר דיבורים שאינם מחוכמים לבושתו וצערו של חמיו.

"באחת הפעמים ניגש החותן אל חתנו הצעיר, וביקש ממנו בעדינות שיואיל בטובו להפסיק מהיום ואילך לדבר בסעודות השבת...

"אירע פעם שבליל שבת התארח החתן בבית חמיו, ופתאום החל חמיו להריח ריח שריפה הבוער באזור. מיד שאל את חתנו האם גם הוא מרגיש ריח שריפה, חתנו ענה לו: בוודאי אני חש בריח שריפה היות ובבניין הסמוך התפרצה לה מקודם שריפה גדולה. נענה החותן לחתנו בכעס: "א"כ מדוע אינך אומר לי, הרי השריפה יכולה להתקרב עוד מעט אלינו ומדוע אינך צועק? ענה לו חתנו ברוב כסלותו, שהרי הוא ביקש ממנו בפירוש שלא ידבר מאומה בסעודות השבת, ענה לו חותנו בכעס יתר: הרי בכזה מצב צריך לצעוק ולא לעשות שום חשבונות כלל, וכפי כלל העולם: כאשר כואב צועקים בחזקה!" ורק בימים כתיקונם עלינו לשתוק.

"כן אמר אז זקה"ק בנאומו בוועידה: בימים כתיקונם כאשר הרחוב רגוע יכול כל אחד להצטנע לעצמו, אולם יש זמנים כאשר הרחוב בוער כאש חייבים לצעוק ולכבות את השריפה ואסור להצטנע ועל כל אחד מוטל לזעוק כפי יכולתו וכל זאת מתוך אהבה.

"הדברים מקבלים משנה תוקף בתקופתנו כאשר המצב הרוחני בוער, וכל אחד שיכול לפעול חייב לפעול ואסור להצטנע ולהיכנס לענווה פסולה.

"עלינו לדעת": הסיף כב"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] בדברות קודשו כי כל הסימנים של הגאולה הקרובה כבר מתממשים, רק צריכים אנו לפתוח את הדלת למשיח צדקנו להכניסו אלינו ולא להרחיקו מאתנו.

"אולם, המצב הוא שלדאבוננו לא כולם מבקשים על הגאולה באמת מעומק הלב. זקה"ק סיפר לי בבדיחותא, שפעם הגיע חסיד כפרי לזקה"ק ה'אור ישראל' זי"ע, הרבי שאלו מדוע הוא הגיע אליי באמצע השנה? ענה לו אותו כפרי, שהיות ששמע שאנשים משוחחים שמשיח עומד להגיע, אולם, היות והוא עדיין לא מכר את תבואתו לכן הוא הגיע לרבי לבקש ברכה שיבטל את הגזירה הקשה עד שימכור את תבואתו ולא יפסיד חלילה... זקה"ק הפטיר אז ואמר, שיהודי צריך לחיות באמת ובתמימות את הציפייה לגאולה בבחינת 'אחכה לו בכל יום שיבוא', וכשהיהודים יבקשו באמת אזי הקב"ה יחיש את גאולתנו בקרוב.

הציבורית מתוך מסירות עילאית שבלתי ניתנת לתיאור.

"זקה"ק היה בזה יחיד בדורו, כאשר בתקופה כה קשה לעם ה', תקופת מלחמת העולם הראשונה והשנייה כשאמות הסיפים נעו וכן לאחר החורבן בתקופת שיקום עולם התורה והחסידיות, עמד הוא על המשמר בגאון כזקן ורגיל וזאת למרות היותו צעיר לימים.

"תקופת הנהגתו החלה בשנת תרע"ג לאחר נישואיו, אולם, בשנת תרע"ד כידוע פרצה מלחמת העולם הראשונה, וכמו רוב צדיקי רוז'ין כן זקה"ק מצא לו מפלט זמני בווינה בירת אוסטריה שם ישב כל תקופת המלחמה. הזעזועים והטלטולים לא גרמו לו לזוז אף כמלא נימה מהנהגתו המלכותית, וחצר קדשו נכונה בווינה במתכונת חדשה. אף כאן עלו לרגל להסתופף בצל קודשו המוני החסידים, ונועם אמריו המשיך להכות גלים ולחרוש תלמים בלבות שומעיו.

"בווינה אף פתח את שערי ביתו לכל דכפין, ורבים הם אשר מצאו אצלו נוחם ועידוד".

אגודת ישראל

אימתי החלה פעילותו הציבורית במסגרת תנועת אגו"י?

"בשהותו בווינה עמד זקה"ק ליד ערש הולדתה של תנועת אגו"י, יחד עם בני משפחתו צדיקי רוז'ין ובמיוחד הרה"ק מטשורטקוב זי"ע, וכאן גם נבחר

עבודת קודשו בזמנים אלו.

"בערב ש"ק היה זקה"ק ממתין ומייחל לזמן כניסת שבת מלכתא, וכל הכנותיו ליום השבת היה עושה בדחילו ורחימו, ואפילו עניינים קלים, הכול היה נעשה אצלו בכיסופין לקבל את פני שבת וסדר לבישת בגדי שבת בפרט היה עבודה קדושה כשהכול נעשה בכונה עליונה, כמו שהיה מקפיד לספר שערוות הראש בכל עת שהתחילו קצת לצמוח.

"בכלל, חביבות המצוה שהייתה לזקה"ק אין לתאר. והשמחה שהייתה אצלו בעת קיום מצוה הייתה פלאית. ודוגמא לזה אספר בעת שהגיע חג הסוכות, מעוצם חביבות והשמחה שזכה למצוה זו, לא היה יוצא במשך כל היו"ט מהסוכה. ובעת שהעתיקו את חצר הקודש מרח' בצלאל יפה לרח' פנקס אמר, שהשמחה הגדולה אצלו היא בזה שכאן יוכל לקיים מצות סוכה בהידור רב מה שלא היה באפשרות כ"כ מקודם, וע"ז היה שש ושמח, וגם כשביקשו לדבר עמו בטלפון, היה מצוה להביאו לתוך הסוכה ולא הסכים לצאת אף לזמן קצר מן הסוכה.

"זכורני, כי בשנת תשל"ה בחג הסוכות נפל בחדרו ונשברו לו חוליות הצוואר, והיו לו ייסורי איוב נוראים, ולעת ערב בהגיע זמן עריכת השולחן לכבוד הילולת אביו מרן ה'קדושת אהרן' זיע"א נכנס לעריכת השלחן, ואז ראינו מחזה נורא איך שלא ניכר עליו כלל מייסוריו וישב על כיסא קודשו כדרכו תמיד. ועריכת השלחן הייתה ממש בהתפשטות הגשמיות, ולאחר שסיים עבודת הק' ועלה לביתו, לא היה שייך מחמת הייסורים הנוראים שיתיישב על כיסא וגם לא שינוח על המיטה, ולכן הביאו כיסא נוח באופן מיוחד בכדי שיוכל לשבת עליו, ואם כי על זה בוודאי נאמר שהמצטער פטור מן הסוכה, לא הסכים בשום אופן שלא לשבת בסוכה, והוכרחו להעמיד הכיסא בסוכה וכך ישב עליו כל ימי היו"ט.

אהבת ישראל

"כאשר שחים אנו על אהבת ה' שבערה בקרבנו, בלתי ניתן לפסוח על גדולתו באהבת ישראל שהיה מהמיוחדים בדורו. בלבו לב הארי היה מקום לכל אחד מכלל ישראל, ואהבה אין קץ לכל יציר נוצר. גם כשהיה אפוף מכאובים פרטיים, תמיד כאב את כאב הזולת ואת כאב הכלל.

"רבים עדיין זוכרים את התקופה לאחר מלחמת יוה"כ, כשזקה"ק נפל ושבד את ידו הק', וסבל ייסורים קשים, אולם לא השמיע הגה. באחת ההזדמנויות התבטא כי דאג שמא אינו חש דיו שנפצעו ונכוו במלחמה, האם הוא מרגיש וכואב את צער הזולת? עתה, כשהיה פצוע וחבול בעצמו, העיד על עצמו כי כשמזכירים לפניו בקוויטל חייל פצוע זה כואב לו יותר!

"כך גם מופיע בספרו 'כנסת מרדכי', מועדים ח"ב (עמ' טו) ממה שאמר ב"ט תשרי תשל"ה, לאחר שנפל וסבל ייסורים גדולים, ובכל זאת ערך את שולחנו הטהור לפני קהל החסידים, לרגל יא"צ אביו ה'קדושת אהרן' זיע"א: "מה שכיוונתי בעל חטא' למען הכלל, למען הארץ, קיבלתי כבר את העונש הזה עבור הכלל, ויעזור ה' שיהיה בחי' וסר עוונך וחסאתך תכופר, שיהיה המתקת הדינים הן בעניין ימים אלו ימי הרחמים והרצון, והן עניין מלכות, שיגלה עלינו מלכותו במהרה". ויעו"ש באריכות. וכל דברי תורתו משקפים נאמנה את הנהגתו המופלאה הזו, איך חש בצער הכלל כאשר יישא האומן את היונק, וכיצד קיבל על עצמו את דין עם ישראל כולו, בכל צרתם לו צר, ובכל עת מצוא עמד בפרץ להמליץ טוב עליהם".

במשא העם

במהלך השיחה המיוחדת זכינו לשמוע מכבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] אודות הנהגתו הפלאית כאשר במשך כשבעים שנה עמד במרכז הנהגה

למאוד. לאחרונה הראוני מכתב שכתב הרה"ח הרש"ז מוזס ז"ל שהיה מראשי אגו"י העולמית בחו"ל בשנת תרצ"ג כאשר זקה"ק ביקר באר"י, במכתבו הציע להנהלת אגו"י בארה"ב שבעת ביקורו של זקה"ק בארה"ק יצרפוהו למשלחת שפנתה לנציב העליון הבריטי בכדי להגדיל את מכסת הסרטיפיקטים היות והשפעתו בחו"ל היא על אלפים ורבבות, ובוודאי שגם השלטון הבריטי יתחשב בכך שזקה"ק יהיה חבר במשלחת זו. "זכורני, כי כשנה לאחר הסתלקותו, מצא אאמו"ר בביתו של זקה"ק מספר קלסרים ובו מכתבים רבים שנכתבו לזקה"ק בחו"ל ע"י מוסדות וארגונים שונים מכל רחבי אירופה שבקשו לשמוע את עצתו ותמיכתו וכדו', ממכתבים אלו נוכחתי לדעת על עוצם השפעתו הכבירה על הארגונים והמוסדות החרדים כמו תנועת "בית יעקב" אשר לא זזו ממנו".

לא זזו מחיבתו

הוסיף כבו"ק אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע]: "בווינה, נתהדקה ביותר קרבתו לגדולי עולם, גאונים וצדיקים שסערת הימים הביאתם לבירת אוסטריה, וכולם כאחד לא זזו מחבבו, ותמיד נשאו תהילתו. גאוני הדור דוגמת הגר"מ אריק ורבי אברהם שטיינברג מבראדי, היו מבאי ביתו ובכל עת מצאו היו משתעשעים עמו במילי דאורייתא, תוך יראת כבוד בלתי רגילה. בתקופת הכנסייה הגדולה השלישית שהתקיימה במרינבד בתרצ"ז, המתה אכסנייתו של זקה"ק מגדולי עולם שנכנסו ובאו אליו, לשמוע ולהשמיע, להאזין לקולו הצלול ולדעתו הברורה ולהתייעץ בחכמתו השקולה. בעת שערך באכסנייתו סעודה שלישית, ישבו בשולחן קודשו חברי מועצהגה"ת הגאונים המפורסמים הגר"ל צירלזון הרב הישיש דקישנוב, והגר"א לוינ' אב"ד רישא, שהוקירוהו והעריכוהו למאוד.

"גדולי הדור, ומנהיגי רבבות אלפי ישראל העריכוהו כרום מעלתו למרות גילו הצעיר. ושמא דווקא לאור זאת זהרה ביותר דמותו העילאית באור יקרות של קדושה וטהרה, בהדרת פניו המופלגת שנחצבה ממקור קודש, מייחוסו הרם ומתורתו הק'.

"במיוחד היו לו יחסים נדירים עם זקני צדיקי רוז'ין, כהרה"ק ה'פחד יצחק' מבאיאן, הרה"ק ר"י מטשורטקוב, הרה"ק ר"י מהוסיאטין, דודו הרה"ק רבי משה'ניו מבאיאן- קראקא, דודו הרה"ק רבי מנחם נחום'ניו מהוסיאטין-למברג, ועוד. קשריו ההדוקים עם כל גדולי ישראל שבדור, באו לידי ביטוי בפגישות, במכתבים, בפעילות למען הכלל והפרט.

העם שבשדות

"בד בבד עם ישיבתו בווינה, היה יוצא לעם שבשדות, מבקר את קהל חסידיו בערי מושבות ומרעיף על ראשיהם טללי תחייה. בממלכה האוסטרו-הונגרית, בבוקבינה ובבסרביה, ברומניה ובמולדוביה, בפולין ובגרמניה, באלו ועוד ישבו חסידי סאדיגורה, ובכל עיירה ועיירה היה "קלויז" של סאדיגורה. קלויזים אלו שקקו חיי תורה בכל ימות השבוע, ומהם שאבו החסידים, זקנים עם צעירים, את חיותם ואת שמחת החיים שלהם. כשהיה מגיע לעיירה, היה המקום לובש חג, ומביקור זה התענגו החסידים לפניו, במהלכו ולאחריו במשך תקופה ממושכת.

"במהלך ביקורים אלו, הרבה לחזק ברכיים כושלות, הפיח רוח אמונה בה' בקהל שומעי לקחו, והעמיד על תילה את עטרת ישראל סבא, שבאותם ימים הרבו זדים הולכי חושך לחבל בכרמה הנטור.

"רבים מן החסידים, שהתגוררו בערים ובעיירות במדינות מזרח אירופה השונות, ונבצר מהם לעלות וליראות לפני זקה"ק במקום מושבו בווינה ואח"כ בפשעמישל, ציפו וייחלו בהשתוקקות ובערגה לביקוריו הנדירים.

"גם הפעילות הציבורית בשליחות תנועת אגו"י ונשיאות קרן התורה העולמית, באה לידי ביטוי במסעות אלו, בהם היה מעודד ברכיים כושלות ומביא את דבר מועצהגה"ת לפני יושבי הפזורות השונות".

(מעניין לקרוא את ההתייחסות אליו, הרב בנימין זאב יעקובזון מהמבורג, מראשי אגו"י בגרמניה, תיאר את הכבוד העצום שנפל בחלקו של הרבי הצעיר, שבאצילותו ובנועם דרכיו שבה את לבותיהם של יהודי גרמניה שלא ראו רבי מימיהם, וכה כתב: **"רבי מרדכי שלום יוסף, הרבי מסדיגור, היה גם בחייו הפרטיים "ריז'ני", איש מסור לגמרי לכל מי שבא אליו בבקשותיו. בשבתו בווינה ביקרתיו כמה פעמים, וגם אבי מורי, שהיה כל כך רחוק מחיים חסידיים, היה ממעריציו, אחרי שנזדמן לו לשאול בעצתו כאשר הרבי ביקר בהמבורג...** (ראה

בספרו "אשא דעי למרחוק").

ישיבת "משיבת נפש"

כאן האריך הרבי זי"ע אודות פעולותיו להרמת קרן התורה כמו יסוד ישיבת "משיבת נפש", שכונתה "הישיבה הגבוהה לגליציה המזרחית",את הישיבה קבע בפשעמישל שבגאליציה, שם קיים היה ריכוז גדול של חסידיו.

"בתקופה מאוחרת יותר, המשיכו רבים מבוגרי ישיבות אלו ליח"ל שבראשות מהר"ם שפירא, עמו עמד זקה"ק בקשר מיוחד ובו ראה רבנו 'אח לדעה', הן בהיותו מחסידי טשארטקוב והן בשאיפתם המשותפת: להגדיל תורה ולהאדירה.

"זקה"ק אף כיהן כנשיא ועד ישיבת חכמי לובלין בווינה והמריץ רבים לתמוך בישיבה, ונשתמרו מסמכים נדירים ומרתקים המעידים על פעילותו הברוכה למען ישיבה חשובה זו, ועל אחזקתו במספר תלמידים נבחרים על חשבונו.

"כמו"כ ביקר זקה"ק פעמים מספר בישיבה, ביקורים עטורי תהילה והתרגשות. ביקורו ביח"ל היה ליום חג. זקה"ק התקבל שם בכבוד מלכים, הגר"מ שפירא אף התבטא ואמר שמלך ישראל מגיע ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וכל הבחורים לבשו אז בגדי שבת. זקה"ק ערך שם את שולחנו הטהור וגם נשא שיחה בפני הבחורים, בהמשך לשיעורו של ראש הישיבה".

השתקעותו בפשעמישל

מתי עבר להתגורר בפשעמישל?

"בשנת תרצ"ד עבר להתגורר בפשעמישל היות וחסידיו הרבים שהתרכזו בערי גאליציה היה ריחוק המקום קשה

..."בתנועת אגו"י ראה עונן הצלה לדור, בעקבות המצב הקשה - הרוחני והחומרי ששרר אז בכלל ישראל. הוא עודד מאוד את התנועה, מתוך אהבת ישראל שפיעמה ויקדה בקרבו בעוז, ומתוך שאיפתו העזה - עליה ואליה שאף כל ימיו - "ויעשו כולם אגודה אחת", פעל רבות לכינונה ולביסוסה של אגו"י, ותמך בכל פעליה..."

חתום על פתח הדפוס של ספרו "אגודת ישראל"

מאוד עבורם. הם השתוקקו להסתופף בצילו לשאוב מבארו ולקבל ממנו תורה, עצה ותושייה. רבות הפצירו בזקה"ק לשוב לגלילותיהם, לחדש ימיו כקדם. ואכן בשנת ה'תרצ"ד נעתר להם וקבע את משכנו בפשעמישל, בסמוך לישיבתו הרמה. כאן הפך בית מדרשו למרכז התורה שבעיר, שהיה שוקק חיים של תורה במשך כל שעות היום. זקה"ק שם עיניו ולבו על בני הישיבה בפרט ועל כל לומדי התורה בכלל, עורדם והדריכם, התפלפל עמם בלימודם ומסר בפניהם דברי הדרכה ומוסר.

"יוצאי העיר פשעמישל מספרים שלמרות שעיר גדולה זו נתברכה ושכנו בה רבים מבין צדיקי הדור, אך מקום מיוחד נתבצר לזקה"ק, עד שבעת לכתו ברחובה של עיר, היו הכול נעצרים לחזות בהדר זיו פניו הק'!

"בו בזמן הייתה גם מצודתו פרוסה לאר"י. בירושלים היה מרכז גדול לחסידי רוז'ין, שמרכזו היה בעיר העתיקה בין כותלי ביהמ"ד המפואר 'תפארת ישראל', הידוע בשמו 'ניסן בק שוהל'. זקה"ק שלח רבים מחסידיו לארה"ק, ועודד את רוחם של היושבים בה. קיימות תעודות רבות שנשלחו אליו לגליציה, בתודה על כספים שהיה מעביר תמידיו כסדרן לעניי אר"י, ולאז דווקא מחסידיו. כמה מחסידיו עתירי ממון ואנשי מעשה אף הקימו מספר מפעלים מצליחים בהנחייתו של זקה"ק שהשתדל בכל עת להפריח את שממות ארה"ק ולהחיות את היישוב בה".

ביקוריו בארה"ק

ידוע שביקוריו בארה"ק היו לימים מרוממים ונעלים ביותר...

"אכן, זקה"ק ביקר לראשונה בארה"ק בשנת תרצ"ג בין פסח לעצרת, ביקור שהפך לשיחת היום בקהילות הקודש.

בכל מקום אליו הגיע התקבל בכבוד מלכים ע"י ראשי עם קודש והמוני בית ישראל, שששו על הביקור המרומם. ראשי הקהילות בארץ - ובמרכזם ראשי אגו"י התכנסו במעונו למסור לפניו דו"ח מהנעשה והנשמע בפעילות התורנית באה"ק, לקבל תשובות בהירות לשאלות מנקרות ולקבל הוראות, המונים צבאו על פתחי להיפקד בדבר ישועה ורחמים, לשמוע אל הרינה ואל התורה, לחזות בעבודת הק'.

"מפי הג"ר ישראל גרוסמן זצ"ל שמעת, על הרושם הכביר שהותיר ביקורו בירושלים בשנת תרצ"ג. ירושלים של אותם ימים הייתה משופעת בענקי רוח, והללו עמדו על טיבו של זקה"ק שהיה אז עוד צעיר לימים, אולם אצילותו וקדושתו כבשו להם מסילות לליבותיהם של יקירי ירושלים. הגר"י גרוסמן שזכר את ביקורו, היה מרבה לתאר איך הופיע זקה"ק בהדרת קודשו בעיה"ק, ומני אז נתקשר בקשר אמיץ עם גדולי המקובלים והצדיקים שבעיר.

"בביקורו זה זכה להדליק פעם ראשונה את ההדלקה על ציון רשב"י בל"ג בעומר, וביקורו זכה להד עצום בארץ ומחוצה לה. בחג השבועות שהה בצפת, וביקורו שם הותיר רושם מאלף".

השתקעותו בארה"ק

מתי השתקע בארה"ק?

"בשנת תרצ"ט, הגיע שוב לביקור, ובהוראת דודו הס"ק הרה"ק מהוסיאטין זי"ע, החליט להישאר כאן ושלח להביא את משפחתו שנשארה בפשעמישל. ממש ברגע האחרון לפני שירד המסך על פולין הגיעה המשפחה כולה לארה"ק.

"בארה"ק תקע יתד בת"א, שהייתה אז המרכז בו ישבו קרוביו, צדיקי רוז'ין ורבים מהחסידים. את חצרו ובית מדרשו כונן ברחוב בצלאל יפה, ומשם החל להפיץ את נגוהות אורו.

"אט אט החלו לזרום השמועות על המתחולל באירופה הנוערת. לבו נשבר בקרבו, לבו הרחום לא יכול היה להכיל את השמועות הנוראות, אך זקה"ק לא נתן לכאב הפולח לדכא את רוחו, והוא החל בשרשרת ענפה של פעולות הצלה בכל תחום אפשרי: מחד, פנה אל כל אישיות רמת דרג ובעל השפעה, במטרה לשחרר מגיא ההריגה כמה שניתן, ובעיקר את גדולי ישראל ובהם קרוביו, הרה"ק מבאיאן-קראקא, הרה"ק ראי"ה ממעז'בז' טארנופול ועוד, כמו גם את אחיותיו ובני משפחותיהן. הוא פעל בכל כוחו להשגת סרטיפיקאט עבורם, למען יוכלו לעלות ארצה, אך נתקל בדלתיים סגורות.

"מכאן צפה בשברון לב על חורבן חצר קודשו ועל הסתלקותם של טובי בניו-חסידיו. באותם ימים התבטא, "אמנם רע ומר הוא לצאן שונתר בלי רועה, אך שבעתיים קשה לו לרועה שעלה הכורת על עדר צאנו". ברם, הוא לא הסתפק בקניות, אלא הפעיל בתחומים שונים להגיש סיוע לפליטים, לעורר את דעת הקהל העולמית למצב הנורא, ולהביט קדימה כשאמת הבניין בידו.

באמת הבניין

"גם במצב קשה זה לא התייאש זקה"ק כלל, היו כאלה שניסו להניאו מלהתחיל שוב מבראשית, ורבים ואף טובים ראו את יד ה' בחורבן חצרות הקודש וגרסו כי שב ואל תעשה עדיף. אולם זקה"ק החל לקומם מחדש את תפארת בית רוז'ין והדר חצר סאדיגורה כימים ימימה.

"הוא לא הסתפק בבנייה גרידא, אלא דרש שזו תהיה בנייה איכותית, כשהדור הצעיר יהיה ראוי לשאת את מורשת הדורות ולהמשיך את שלשלת הזהב. בכל נאומיו לפני תלמידיו ישיבתו חזר והדגיש את האחריות הרצינית להיות תלמיד בישיבה הנושאת את השם של רוז'ין.

"זקה"ק נטל את מקל הנדודים בידיו, יצא מספר פעמים לארה"ב אל ריכוזי חסידיו שם, גם כדי להתרימם לבניית רוז'ין וסאדיגורה מחדש בארה"ק, ובעיקר כדי להפיח רוח חיים בעצמות היבשות. הוא עבר מעיר לעיר – ויצוין שהיו בתי מדרש לחסידי סאדיגורא בערים רבות באמריקה, דוגמת קראון הייטס בברוקלין, במנהטן, במקסיקו, בשיקגו, בלוס-אנג'לס ועוד – ובכל מקום עורר את חסידיו ואת צאצאי חסידי בית רוז'ין להיאחז בשלהבת התורה, ולחנך את הילדים במוסדות קודש.

"ואמנם, חפץ ה' בידו הצליח, וזקה"ק הקים מחדש דור מפואר. צעד אחר צעד, הקים את התשתית למוסדות סאדיגורה תחילה בת"א, אח"כ בב"ב ובהמשך בירושלים. זקה"ק קרא לארה"ק את אאמו"ר שכיהן כרב ביהמ"ד סאדיגורה בקראון הייטס, ונתן בידו את אמת הבניין. יחדיו הקימו את המוסדות המפוארים שהיוו את הגרעין לצמיחה המחודשת והמופלאה של חצר הק'."

יְהוֹמָבֶשֶׁת • גִּלְיוֹן מִיּוֹחַד בַּמַּלְאוֹת הַשְּׁלוֹשִׁים לַהִסְתַּלְּקוֹתוֹ שֶׁל כְּבוֹ"ק מֶרֶן אֲדֹמ״ר מִסַּאדִּיגוֹרָה זי"ע • כ"א אֲלוּל תש"פ

אבי אבי, רבב ישראל ופרשיו

מנכ"ל מוסדות סאדיגורה, הרב אהרן טיריהוויז הי"ו בנטפי זיכרון

א.

אספדה ואייללה, אשיחה וגם אהמה בזכרי נועם זיו השכינה. אסלדה בחיל בהעלותי דמות דיוקנו של אבי, אבינו הרוחני, אבינו רוענו כב"ק מרן רבנו עטרת ישראל זי"ע. על זאת נפשי תשתוחח, על נר המערבי אשר כבה, מדורת אש לזהטת ומחממת תבל אשר כבתה באחת, בפתע פתאום, הותירה אותנו חשופים כל-כך. ויהי ביום השלושים בהיותנו כואבים. אנה אפתח ומה אספר מתוך עולם רווי בזיכרונות הוד?

אהה על נפשנו, אוי עלינו מאד. הרועה הנאמן, על ישראל הדרתו, אשר אמרנו בצילו נחיה, התעלה לגנוי מרומים רוכב על סוסי אש. מלך ישראל הסתלק ועלה, גלה כבודו מישראל, ברם דמותו המאירה והטמירה בליבנו חקוקה חקיקת נצח. לא נתנשי מינך, רבנו הטהור, ולא נתנשי מינך! לא בעלמא הדין, ולא בעלמא דאתי!

ב.

היה זה ירחים אחדים לאחר עלותו על כס המלכות, הייתי אברך צעיר למאד והניסיון היחיד בניהול שהיה בידי היה ניהולו של כולל אברכים מסוים. אולם רבנו, בנאי הנפשות אשר ידע לבנות את נפשותינו ולהקים מִגְדָּלִים-מגדלים מבתי נפשו ויכולותיו של כל אחד מאיתנו. רבנו זימני אצלו וביקש ממני ליטול את עול הנהלת המוסדות, כלל המוסדות. רבנו ביקש לקבץ את כל מוסדות הקודש תחת קורת גג אחת וביקש שאעמוד בראש המערכה.

כשאני מביט אחורנית, צופה על כל מה שעשינו בהנהלת המוסדות בשנים האחרונות, אני עומד משתומם כלא מאמין.

רבנו, בעוז ותעצומות אשר נסך בנו, עמד מאחורי כל פסיעה ופסיעה שפסעו המוסדות. הוא היה מעורב בכל דבר, בכל החלטה ותמיד דחף אותנו לעשות ולפעול גם כשהדבר היה נראה בלתי הגיוני או מעשי. כי אצל רבנו לא היה קיים בכלל המושג 'אי אפשר'!

רבנו לימדנו: אל תאמר אי אֶפְשִׁי, אלא תאמר אפשר ואפשי!

מדי יום ביומו זכינו להדרכתו הטהורה של רבנו אשר העניק נופך של קודש, של תעצומות קודש. הוא הפיח בי רוח חיים וכוחות עוז ועמד מאחורי כל הצמיחה המופלאה של מוסדות ממלכת הפאר הסאדיגוראית בתוקף ועיזו, קדושה ומלכות.

והכל מתוך התמסרות מוחלטת, התמסרות הרחוקה מכל מה שכן אנוש מסוגל להתמסר.

זכורני בתחילת מלאכת הנהלת המוסדות והדברים עוד התנהלו בקושי. הגיע יום לפני חלוקת המשכורות וכסף אין. רבנו התעניין אצלי ושמע היכן הדברים עומדים ועל אתר הגיב ואמר: "אסור לעבור את יום חלוקת המשכורות מבלי לחלק את המשכורות לכל עובדי המוסדות!" ביקש ממני רבנו, בהתמסרות של התבטלות: "אל כל מי שרק תרצה נעלה כעת בשביל להשיג מעות עבור המשכורות!" ואכן רבנו לא נח עד שהושג הסכום במלואו.

וזו רק דוגמה אחת מני אלפי אלפים ממש!

אבינו הרוחני. מרעיף טללי ברכה להרב אהרן טיריהוויז הי"ו

ג.

התמסרות זו נראתה גם לגבי הפרט, אצל כל יחיד ויחיד.

זכורני כאשר אחד מתלמידי הישיבה, בחור בעל רצונות והשתוקקות אולם דל כישרונות, נכנס לרבנו ותינה לפניו את צערו שהוא אינו מסוגל לעמוד בכור המבחן על חמישים דפי גפ"ת - כפי שהיו יתר התלמידים נבחנים בצוותא על-פי מערך הלימוד והמבחנים החודשיים שייסד רבנו תחת

"...רבנו, בעוז ותעצומות אשר נסך בנו, עמד מאחורי כל פסיעה ופסיעה שפסעו המוסדות. הוא היה מעורב בכל דבר, בכל החלטה ותמיד דחף אותנו לעשות ולפעול גם כשהדבר היה נראה בלתי הגיוני או מעשי. כי אצל רבנו לא היה קיים בכלל המושג 'אי אפשר'!"

ועד אהבת תורה. רבנו קיבלו בחביבות ושאל: "דף אחד אתה מסוגל להיבחן? למד אפוא דף אחד והיבחן על דף אחד!"

רבנו ביקש במיוחד שיכינו עבור אותו בחור מבחן המותאם לדף הבודד אותו הוא למד ביגיעה. ביום המבחן נכנס רבנו אל היכל בית-המדרש ותר אחר אותו בחור ומצאו יושב בירתני היכל, מובך מעט עם דף המבחן השונה שבידו. רבנו ניגש אליו ישירות ועודדו במילות זהב כשהוא משבח על עמלו הרב והלא אין הקב"ה מונה דפים אלא שעות ועמלה של תורה הוא העיקר.

באותה שבת, בעידן רעווא דרעווי, סיפר רבנו, בעילום שם כמוכן: "כמה נחת רוח היתה לפני בהיכנס השבוע אל היכל בית-המדרש וראיתי את אחד הבחורים אשר אמנם נבחן פחות אולם הוא כה התאמץ ללמוד ולהיבחן!" רבנו שיבחו בדברים. איש לא ידע כמעט במי המדובר. אני, שידעתי את פרטי הסיפור, ראיתי את הבחור עומד, שומע ודומע.

המשך דרכו בלימוד התורה מתוך הצלחה מרובה, היה מובטח. וגם זו אינה אלא דוגמה אחת מן האלף ומן הרבבה.

ד.

אני מרגיש צורך לספר גם על הקשר האישי עם רבנו. רבנו ראה וגם ידע שלמרות שעדיין צעיר אני לימים ומטופל בילדים צעירים, אני נדרש לעשות ימים וגם לילות למען ממלכת סאדיגורה והחזקתם של כלל המוסדות; משכך כמו נטל על עצמו להשתתף עמי בעול חינוך הצאצאים, באופן מופלא ומפליא.

כשהיו בניי עוברים לפניו הוא היה תמיד מברר אצלם ושואל מה הם לומדים והאם הם מצליחים, כשהוא תמיד מתעניין ויודע בפרטי פרטים מה מצבו של כל אחד מהילדים. לפני כשנתיים כשעברתי להתגורר בבני-ברק, זימן אותי רבנו אצלו ושאל וחקר בפרוטרוט אם ואיך הילדים מסתדרים עם המעבר ואיך הם משובצים במוסדות החינוך. כך תדיר.

בפעם האחרונה בה נכנסתי עם קוויטל לקודש-פנימה היה בחמשה-עשר בשבט, בשעות רבנו בלוס אנג'לס. תחילה חשבתי להיכנס לרבנו מה גם שהיתה לי שאלה אישית לשאול לגבי מקום הלימודים אליו אשלח את בתי הגדולה, אולם משהתוודעתי לחולשתו העצומה, נמנעתי מכך. אולם רבנו - אשר גם ממיטת חוליו לא הפסיק לרגע להתעניין בכל פרט ופרט של הנהלת המוסדות - ביקש שאגיע לבקר אצלו. משהגעתי אמר לי המשמש-בקודש שאם אני כבר כאן, ירשום עבורי קוויטל - פתקא דרחמי.

רבנו ישב בחולשת הגוף וגבורת הנפש. הניח ידו הקדושה על מצחו הטהור והחל קורא את השמות בקוויטל שהגשתי לפניו. כשהגיע לשמה של בתי הגדולה, עצר ושאל: "היכן היא לומדת?" צמרמורת חלפה בגווי, סיפרתי לרבנו שאכן היה בדעתי לשאול על כך ורבנו השיבני נכוחה.

ללמדך אמת מידתו של ליבו הטהור והתמסרותו המוחלטת, לכלל כמו לפרט.

ה.

בתקופה האחרונה דיבר רבנו במקהלות עם על רצונו הטהור שיקימו גם בית ספר לבנות, וכדרכו בקודש בכל עת ובכל שעה להרבות פעלים לתורה ולחינוך ללא לאות. בל נשכח שמדובר בשנתו האחרונה בה היה מלוּפֶּף בייסורים נוראים, למעלה מבינת אנוש. מה שלא מנע מרוח הקדושה והנשגבה מלהמשיך ולפעול עבור חינוך הצאצאים. ואף דיבר עמי פעמים אחדות בעניין.

כאשר שאלתי את רבנו לגבי השפה בה ידברו בנות בית-הספר, אם ביידיש או בלשון-הקודש, היסה אותי רבנו ואמר בתבערה: "לפני שאתה שואל איזו שפה תתגלגל על לשון התלמידות, שאל נא כמה אמונה יחדירו בהן, כמה יקשרו אותן למי שאמר והיה העולם!"

זו היתה מהותו אש קודש של רבנו. הרועה הנאמן. הריני כפרת משכבו. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל.

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

טור מהרב אהרן טיריהוויז מנכ"ל מוסדות סאדיגורה

בהיכלה של פוניבז'

מארג מיוחד עתיר גילויים על תקופת לימודיו של מרן רבנו זצוק"ל בישיבת פוניבז'
מתוכם קטעים נבחרים משיחה שמסר רבינו ל"המבשר תורני" על רבותיו

שבעקבות תפילתו האיטית של הגר"ש רוזובסקי, היה עובר ממניין למניין כדי להתפלל את שאר חלקי התפילה במניין, וגם הוא היה עובר יחד אתו ועוקב אחריו בדבקות תלמיד לרב לחזות בנועם עבודתו שבלב זו תפילה.

לימים, כשסיפר זאת רבנו פעם לצוות אחת הישיבות החשובות בארה"ב שנכנסו אליו בימי ביקורו באמריקה בשנת תשע"ד, ביקש לרמוז להם שאכן חשוב מאוד להשקיע כוחות מרובים בחינוך התלמידים לתורה ואהבתה, לעיין בה ולפלפל במעמקי הסוגיות, אך לא פחות חשוב להשקיע בחינוכם לעבודת התפילה, באומרו שכולם עוסקים תדיר בגדולות התורנית של הגר"ש רוזובסקי ובחלקו הרב בראשות ישיבת פוניבז', אך באותה מידה מן הראוי להנחיל לדור הצעיר גם את הפנים הנוספות שהיו לו בעבודת השי"ת ובהשתפכות נפשו לפני אביו שבשמים בתפילה.

בעיון ובפלפול

קשר אמיץ ביותר היה לרבנו עם ראש הישיבה מרן הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצוק"ל, שמאותו רגע בו החל להקשיב לקח לעומק עינו נמשך הקשר הזה למשך שנים רבות, והוסיף והשתבח מיום ליום, גם אחרי שעזב רבנו את כותלי הישיבה עם נישואיו.

בשנת תשמ"ב, בהיות רבנו אברך צעיר, ביקר בארה"ק והתלווה אז אל אביו מרן ה'עקבי אבירים' זצוק"ל שהלך לבקר את הגרא"מ שך בביתו. בתום הביקור הציג מרן ה'עקבי אבירים' את רבנו בפני ראש הישיבה ואמר שהגיע כעת מלונדון לביקור קצר בארץ. לימים, סיפר רבנו: "עד היום חרוט בזיכרוני את מה שהשיב הגרא"מ שך לאאמור"ר זצוק"ל כשתפס אותי בחביבות ובאהבה מיוחדת, באומרו: 'ער איז דיין זון? ער איז דאך מיין זון...' (וכי בנך הוא? הרי הוא בנך)... הוא הרי למד אצלי תורה ואמרו חז"ל שכל המלמד את בן חברו תורה כאילו ילדו'. בדבריו אלו ניסה להביע את חביבותו אלי". "דמותו של ראש הישיבה חקוקה עד היום בזיכרוני כדמות שכל כולה הייתה 'איין שטיק תורה' ועליו ניתן לומר שלא פסיק פומיה מגירסא כל שנותיו", סיפר רבנו זצוק"ל בשיחה מיוחדת ל'המבשר-תורני' בחודש חשון תשע"ב, עת מלאו שני עשורים להסתלקות מורו ורבו הגרא"מ שך. "במיוחד התאפיינה דמותו בגין אהבת התורה הנדירה שיקדה בקרבו, ממש אין לתאר ואין לשער לבני דורנו את עוצם אהבת תורה המופלאה שהייתה בו, עד שמי שלא ראה

והשקידה שקנה בשנת בחרותו, ליוו אותו עד יומו האחרון והתענוג הגדול ביותר שהיה לרבנו עלי אדמות, היה לשבת ולהגות בתורת ד' ללא הפוגה במשך שעות ארוכות ברציפות, כשהכול רואים על פניו כי התורה הקדושה משוש חייו וממנה שואב את חיותו.

הגה"ח רבי יחזקאל טירהויז שליט"א ראש החבורות דחסידי סאדיגורה, זכה אף הוא ללמוד עם רבנו זצוק"ל בהיכלה של פוניבז' התורנית: "אין לשער ואין לתאר את אהבת התורה שיקדה בו בכל הרמ"ח והשס"ה", הוא אומר לנו בעיניים מצועפות דמעות. "חקוק לי היטב המחזה הקבוע, איך רבנו היה נכנס כרוח סערה להיכל הישיבה עם גמרא גדולה בידו האחת וקובץ ראשונים ואחרונים בידו השנייה, קלסר גדול עם דפים לכתיבת חידושי תורה – צמוד גם הוא ללוח ליבו הטהור, ומיד פנה לסדר לימודו שיכול היה להימשך שעות ארוכות ללא הפסקה קלה".

לא בכדי חיבבוהו ראשי הישיבה המעטירה והיה לבבת עינם

"...וכפי שזכור לי מימי בחרותי עת למדתי עמו - להבחל"ח - בישיבת פוניבז' המעטירה, שהיה יושב על גבי תלמודו שעות ארוכות בעסק התורה בעיון ובפלפול, ומעולם לא עזב את היכל הישיבה לפני השעה שתיים-שלוש לפנות בוקר, דבר יום ביומו..."

כל ימי שבתו בין כותלי בי מדרשא ואף לאחר מכן. רבנו עצמו סיפר פעם באחד השיחים, שבימי בחרותו לא היה מתפלל תפילת שחרית בהיכל הישיבה, כי אם בשטיבלאך של פא"י ברח' דסלר. הסיבה לכך הייתה, כי מורו ורבו מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל היה מתפלל גם הוא בשטיבלאך, כי הייתה דרכו להתפלל במתינות כמונה מעות, ורבנו היה מתאר את התענוג הרוחני שהיה לו לשמוע אותו משתפך בתפילתו כבן המתחטא לפני אביו, במיוחד באמירת פסוקי דזמרה שהיה אומרם בנוסח מעורר מלא מתיקות, ורבנו שאהב לשומעו בתפילתו הלך להתפלל יחד אתו בשטיבלאך. רבנו ציין,

"התורה הקדושה הייתה משוש חייו ונקודת לבבו של רבנו זצוק"ל", מספר לנו הגאון החסיד רבי יוסף צלר שליט"א ראש ישיבה לצעירים סאדיגורה, בכמיהה ובערגה. "עוד בימי בחרותו הפליא רבנו את כל רואיו בהתמדתו הנפלאה שהייתה ממלאת את כל סדר יומו, וכפי שזכור לי מימי בחרותי עת למדתי עמו - להבחל"ח - בישיבת פוניבז' המעטירה, שהיה יושב על גבי תלמודו שעות ארוכות בעסק התורה בעיון ובפלפול, ומעולם לא עזב את היכל הישיבה לפני השעה שתיים-שלוש לפנות בוקר, דבר יום ביומו.

"כבחור צעיר היה לו קשר חזק מאוד עם ראשי הישיבה דאז, מרנן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, הגאון רבי דוד פוברסקי זצוק"ל והגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצוק"ל, שהיו מתפלפלים עמו בריחתא דאורייתא ומרעיפים עליו שפע רב מים תורתם העמוקה והבהירה, שליוותה אותו בחביבות משך כל ימיו שלא שכח את תקופת לימודו בישיבת פוניבז' בשיא תקופת תפארתה, שם קנה הודו והדרו באהבת ושמחת התורה". עם כל מי שדיברנו בניסיון לגעת בשולי אדרתו הטהורה של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זצוק"ל, עלתה והיתמרה לה אהבת התורה היקודת שבערה בקרבו ברשפי אש ובגחלי קודש, עליה הרחבנו במאמרים נוספים בגיליון ייחודי זה היוצא לאור לזכרו המקודש. כאן, בשורות הבאות נתמקד על תקופת הזוהר של ימי לימודיו בהיכלה של ישיבת פוניבז', תקופה שנחקקה בעצמותיו והיה מרבה לשוחח ולספר עליה בכיסופי נעורים.

ראש הישיבה בתפילותיו

את ימי בחרותו הגדושים בשקידה על דלתי תורה, פתח רבנו לאחר היכנסו לנועם עול תורה ומצוות, במתיבתא של הגה"צ רבי יצחק בלומינג זצ"ל בארה"ב, שם התגורר באותם ימים אביו כב"ק מרן אדמו"ר ה'עקבי אבירים' זצוק"ל. לימים העיד רבנו, כי את ה'גישמאק' בלימוד התורה ינק במקום תורה זה, וכשהגיע הגר"י בלומינג לביקור במעונו יצא מגדרו לכבדו בכל מאודו ונפשו, והוסיף וביקש שימסור שיעור תורני לתלמידי ישיבת רוז'ין סאדיגורה באומרו ביותרת הכבוד, כי הוא האיש שנתן לו את ה'גישמאק' בתורה הקדושה.

בהמשך, גלה רבנו למקום תורה ונשלח ללמוד בארץ ישראל בישיבת פוניבז' בבני ברק. עד מהרה הפך שם לאחד מהאריות שבחבורה ושמו נישא בהערכה ובהערכה בפי כול. יומם ולילה לא פסק פומיה מגירסא ובאהבתה ישגה מאוד. ההתמדה

פריו ועצו שוויים. במעמד ברכת האילנות

מקרבם לתורה. במעמד חלוקת פרסים לבחורי הישיבה

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

ימי הבחרות בישיבת פוניבז'

המפגש בחופה, הבחינות המפתיעות והחביבות הגדולה

קשר תורני רצוף הוד היה לרבנו זצוק"ל עם ראש הישיבה מרן הגאון רבי דוד פוברסקי זצוק"ל, שלא זז מחבבו והעריכו ביותר לעיני כל הקהל. היה זה בעקבות מעשה נפלא שהתרחש באחת השמחות, אז נפגש הגר"ד פוברסקי עם זקנו הגדול של רבנו – כב"ק מרן אדמו"ר ה'כנסת מרדכי' זי"ע, וגופא דעובדא הכי הווי:

באחד הימים, ניגש אל רבנו המשגיח הגה"צ רבי דוד זינגרביץ זצ"ל והורה לו לגשת להיבחן על תלמודו אצל ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי. רבנו השתומם על ההוראה הזו, היות ובפוניבז' לא היה מקובל שראשי הישיבה יבחנו את התלמידים סתם כך, אך מיד קם וניגש לבחינה ועבר אותה כמובן בהצלחה. רבה הייתה פליאתו על כך, אולם מיד לאחר מכן שב לתלמודו ללא אומר ודברים. חלף שבוע ושוב ניגש אליו המשגיח הגר"ד זינגרביץ עם בקשה להיבחן אצל ראש הישיבה, ושוב חזר על עצמו המחזה מהשבוע הקודם, בו רבנו נבחן על תלמודו לפני ראש הישיבה בלי להבין למה זה ועל מה זה.

בסיום הבחינה, פנה הגר"ד פוברסקי אל רבנו ושח לו בנעימה: "בוודאי תמה אתה על שתי הבחינות האלו? הבה ואספר לך מה עומד מאחוריהם; הייתי לפני שבועיים בחופה יחד עם זקנך הרבי מסאדיגורה והוא שאל אותי האם אני מכיר את נכדו הלומד בישיבת פוניבז'? כשהשבתי בשלילה, תמה בפניי זקנך במיטב היגיון: 'הייתכן? איך אפשר להיות ראש ישיבה ולא להכיר את התלמידים? הרי זו מעילה בתפקיד!...' ולמעשה, הוא צדק בתוכחת המוסר שנתן לי..."

המשיך הגר"ד פוברסקי ואמר לרבנו: "מסיבה זו ביקשתי מהמשגיח שיקרא לך לבוא להיבחן אצלי על תלמודך, כדי שאכן יהיה לי קשר איתך. והיות שאני אמור לפגוש שוב את זקנך הרבי מסאדיגורה בשמחה נוספת שתתקיים בימים הקרובים, כבר אוכל למסור לו פרישת שלום ממך ולציין בפניי את הצלחתך בכור המבחן... ועל מה שהוכיח אותי זקנך כי איך ייתכן כזאת שראש ישיבה לא יכיר את כל תלמידיו באופן אישי? אבקש שתמסור לו בשמי, שבישיבת פוניבז' בה לומדים מאות רבות של בחורים, בלתי אפשרי לעמוד במשימה הזו..."

מאז, היה רבנו מקורב ביותר לראש הישיבה הגר"ד פוברסקי שהרעף עליו גינוני חיבה יתרים והיה קובע עמו סדרי לימוד בעיון וביגיעה, עד שראו כולם את גודל קרבתו וחביבותו אצל ראש הישיבה, והיה נחשב בין בחירי תלמידיו. את ספריו העניק במתנה לרבנו עם הקדשה נדירה השופעת הערכה ואהבה רבה, כמו כן עיטר את רבנו בסמיכת חכמים מופלגת בה תיאר את מעלותיו העצומות בהשגת התורה. הקשר האמיץ נמשך בעוז ותעצומות גם עם בנו יבלחט"א ראש הישיבה מרן הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, שהיה מיורד עם רבנו באומץ אהבה ובשיחה שנשא השנה בכינוס מיוחד שנערך ע"י "ועד אהבת תורה" התבטא ברבים כי רבנו זצוק"ל הוא מהמובהרים שבתלמידיו במשך כל השנים.

קרבה יתירה עוד מימי פוניבז'. עם מרן הגר"ד פוברסקי שליט"א בכנס חזוק של 'ועד אהבת תורה'

הצעירים הקשה לו על חידוש שחידש בשיעור. ראש הישיבה חשב והרהר במוחו לרגע, ולאחר התבוננות קצרה הודיע כי הוא מסיים את שיעורו. ואכן מיד סגר את הגמרא לתדהמתם של הבחורים שנכחו לראות את עוצם מידת האמת שבערה בקרבם.

"זכורני, כי גם בימי הקיץ החמים והלוהטים כאשר רבים התעייפו ונחלשו בלימודם (ואז עדיין לא היו מזגנים כמו היום), אולם הוא למרות גילו המופלג לא עניין אותו החום הכבד, אלא דבר אחד בלבד עניין אותו: הסוגיא הנלמדת בישיבה. מרגלא בפומיה לומר, מהו הגיהינום הגדול אצלו? כאשר כליל שבת הוא מתעורר באמצע הלילה משינתו עם קושיא המנקרת לו במוחו, הוא ניגש לארון הספרים לפתוח רמב"ם, אולם אינו מצליח לקרוא את אותיות הרמב"ם למרות התאמצותו, ובשעות אלו עד שמאיר היום יש לו ייסורים נוראים, וזה נחשב לגיהינום אמיתי מבחינתו..."

עוד סיפר רבנו זיכרונות נעורים משיעוריו של ראש הישיבה: "במיוחד ניכר היה הגרא"מ שך במידת האמת שבערה בקרבם. תמיד חתר לכוון בחידושו אך ורק לאמיתתה של תורה, וכל סברא שהייתה נראית לו שאינה נכונה דיה, היה מרחיקה על אתר. לא אשכח את המחזה המופלא, כאשר נכחתי פעם באחד משיעוריו ואחד הבחורים

זאת במוחש לא יבין עד היכן הדברים מגיעים". וכה שח רבנו ברגשות עורגים: "כאשר בחור בישיבה היה רוצה לראות דוגמה מוחשית של הפסוק 'כי הם חיינו', די היה לו להביט על הגרא"מ שך, שאז ראה לפניו יהודי שכל כולו בוער בתורה כבחור צעיר. זכורני כבר מהיום הראשון שנכנסתי לישיבת פוניבז', כמה הותירה עלי דמותו חותם מיוחד במינו של יהודי החי ונושם את התורה כמו אוויר לנשימה. כל פעם שראינו אותו לומד או משוחח עם הבחורים בלימוד, ראינו אותו בהתלהבות וחיות נפלאה שאין לתארה, והיה נראה לנו שלרוב דבקותו בתורה הוא מגיע להתפשטות הגשמיות!"

רבנו ציין בפליאה: "אני מדבר על התקופה שלמדתי בישיבה, כשהוא כבר היה זקן מופלג ועבר את גיל השמונים! ובכל זאת ראו עליו חיות בתורה ממש כבחור צעיר. הזקנה לא הייתה ניכרת עליו ולא השפיעה כלל על חיותו והתלהבותו הנדירה בשיעורים ובשיחתו עם הבחורים בלימוד".

כשנשאל רבנו איך היו נראים שיעוריו של הגרא"מ שך בישיבה, שיתף ממרחק השנים את טובות זיכרונותיו: "שיעוריו היו לשם דבר בישיבה, הוא לא ויתר כמעט אף פעם על שיעוריו, גם כאשר חלה היה מתאמץ בטרחה גדולה למסור את שיעוריו שהיו בבת עיניו. כל כולו היה נתון בעת השיעור בריחא דאורייתא שבלתי ניתן לתארו. וכשהבחורים הבינו היטב את השיעור וירדו לעומק דברי הראשונים, היה ראש הישיבה מתמלא שמחה וקורן מאושר, הוא היה חי את השיעורים כשיכור המחפש יין."

"הוא היה מאלץ את כל הבחורים להתערב ולשאול על שיעוריו, הוא שיתף את כולם בכוח וכך הוא החדיר בנו אהבת תורה. בשיעוריו היה קורא את הרא"ש והר"ן בבהירות וחיבה, ואז היה מפריך שאלה לחלל החדר. דרכו הייתה לשאול את הבחורים כשהוא קורא להם בשם הפרטי: מדוע אינך מתרץ? ואחריו לעוד תלמיד בשמו הפרטי: למה אתה לא מיישב את הקושיא? כך היה שופע חיבה לכל אחד מהבחורים ומשתף אותם בעיון ובשמחת התורה שלו, עד שהתלמידים יצאו שבעי רצון עם הבנה מוחלטת בסוגיא".

שיעורים המצוינים

מסיפורי ומזיכרונותיו של רבנו זצוק"ל על שיעוריו העיוניים של הגרא"מ שך, ניתן ללמוד עד כמה היה מעורב בהם בחשק ובשמחה. "הגרא"מ שך לא סיים את תפקידו במסירת השיעורים גרידא, אלא היה מתייצב כחייל נאמן מדי בוקר בשעה תשע בישיבה, משוחח עם הבחורים בלימוד בחיות וב'ברען'. במיוחד לאחר השיעור, היה ניצב הכן בהיכל הישיבה וענה לכל תלמיד במסירות, הוא שאל ותירץ, דרבן ועודד, הוא הרגיש את עצמו כמגיד-שיעור צעיר לימים הנמצא בזמן הראשון של מסירת השיעורים בחיות וברענונות מיוחדת.

"זכורני, כי גם בימי הקיץ החמים והלוהטים כאשר רבים התעייפו ונחלשו בלימודם (ואז עדיין לא היו מזגנים כמו היום), אולם הוא למרות גילו המופלג לא עניין אותו החום הכבד, אלא דבר אחד בלבד עניין אותו: הסוגיא הנלמדת בישיבה. מרגלא בפומיה לומר, מהו הגיהינום הגדול אצלו? כאשר כליל שבת הוא מתעורר באמצע הלילה משינתו עם קושיא המנקרת לו במוחו, הוא ניגש לארון הספרים לפתוח רמב"ם, אולם אינו מצליח לקרוא את אותיות הרמב"ם למרות התאמצותו, ובשעות אלו עד שמאיר היום יש לו ייסורים נוראים, וזה נחשב לגיהינום אמיתי מבחינתו..."

עוד סיפר רבנו זיכרונות נעורים משיעוריו של ראש הישיבה: "במיוחד ניכר היה הגרא"מ שך במידת האמת שבערה בקרבם. תמיד חתר לכוון בחידושו אך ורק לאמיתתה של תורה, וכל סברא שהייתה נראית לו שאינה נכונה דיה, היה מרחיקה על אתר. לא אשכח את המחזה המופלא, כאשר נכחתי פעם באחד משיעוריו ואחד הבחורים

שלהבת עולה מאליה. במעמד הדלקת נרות חנוכה

רֵץ אֵל הַנֶּעַר לְהַקְדִּישׁוֹ, וְנִפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ

שיחת זיכרון שכוללת הוד קדומים עם הנגיד המפואר הרה"ח רבי אלימלך שפירא שליט"א

אשר זכה לחזות בעיניו בהתקשרות המופלאה

שבין רבנו זי"ע לבין זקנו הקדוש מרן ה'כנסת מרדכי' זי"ע

"מיין משה'לע"

"זכיתי להיות בידידות קודש עם רבנו זי"ע בתקופת הבחירות כאשר חסינו שנינו תחת צלו המאיר של כב"ק מרן אדמו"ר ה'כנסת מרדכי' זי"ע. באותן שנים, שש-שבע השנים האחרונות לחיי מרן ה'כנסת מרדכי' זכיתי גם לראות את אמות מידת ההתקשרות שקשרה בין נפשו של הסב הקדוש לבין נכדו הגדול, אותו חיבב כבן ויותר ועליו האציל את תורתו, חוכמתו, קדושתו ומשנתו" - פותח הנגיד הרה"ח רבי אלימלך שפירא שליט"א בנטף של געגוע.

בכלל, כאשר רבי אלימלך שפירא שליט"א מעלה על שפתי את שם חצר המלכות 'סאדיגורה', ניכרת רטט על פניו. הלא הוא היושב ראשונה במלכות מזה שלושה דורות - אצל רבנו ה'כנסת מרדכי', בנו רבנו ה'עקבי אבירים' ובייחוד אצל בנו רבנו זי"ע. צדיקי בית המלכות קירבו אותו ביותרת הקרבה כאשר זכה להיכנס לפני ולפנים, לראות ולשמוע ולחזות בקודש. אמנם, לתפוס את הגה"ח רבי אלימלך שליט"א לשיחה היא מן המלאכות הקשות, אולם כאשר מדובר בעצם מעצמותיו - חצר הקודש סאדיגורה, הוא ניאות לפתוח שערי ו לספר מעט מזעיר ממה שענינו ראו בשנות קרבתו אל אבירי המלכות.

רבי אלימלך שליט"א מוסיף להעמיק בשורשי החיבה בין מרן ה'כנסת מרדכי' שהעביר את גחלת המלכות לידיו של נכדו הרם.

"מרן ה'כנסת מרדכי' היה מכנה את רבנו זי"ע בחביבות: 'מיין משה'לע...' וכשהיה נוקב את שמו היתה הארה מכסה פניו. מלבד עצם חביבותו המופלגת של רבנו אצל זקנו הקדוש, היה גם חביבות לשמו בו נקרא שכן רבנו זי"ע נקרא בשמו זה על שם הרה"ק רבי משה'ניו מבאיאן-קראקא זי"ע הי"ד אליו היה רבנו ה'כנסת מרדכי' קשור כבן הכרוך באביו. ה'כנסת מרדכי' היה בן שש-עשרה כאשר התייתם מאביו, הרה"ק ה'קדושת אהרן' זי"ע, ודודו אחי אמו, רבי משה'ניו זי"ע, קירבו אליו כאילו היה בנו.

"תחילה התגוררו השנים בווינה, שם היה הדוד, רבי משה'ניו, קובע מקום לתפילתו בבית-מדרשו של בן-האחות, רבנו ה'כנסת מרדכי'. גם מאוחר יותר, כשעבר רבי משה'ניו להתגורר בקראקא, המשיכה חליפת מכתבים ביניהם בתדירות שבועית. רבות פעל רבנו ה'כנסת מרדכי' להצלת דודו מעמק הבכא ולשם כך אף נסע לפגישה אישית מיוחדת עם הנציב העליון הבריטי לארץ-ישראל, כל מאמציו לא צלחו ורבי

משה'ניו נעקד על קידוש השם, השם יקום דמו. רבנו זי"ע נקרא על שמו של רבי משה'ניו וזקנו ה'כנסת מרדכי' ראה בו ממשיך זיכרון קדשו ולכן חיבב את הזכרת שמו".

סוד הוספת השם

רבנו זי"ע הגיע ללמוד בארץ-הקודש בשנת תשל"ב, לכאן נשלח על-ידי אביו, כב"ק מרן אדמו"ר ה'עקבי אבירים' זי"ע שהתגורר אז בארצות-הברית. כאן, בארץ-הקודש התפתח הקשר העילאי בין רבנו, נסיך המלכות, לבין זקנו, כב"ק מרן אדמו"ר ה'כנסת מרדכי' זי"ע. קשר של דם ושל אש, של מלכות ושל העברת הגחלת, אשר נמשך עד הסתלקותו של רבנו ה'כנסת מרדכי' זי"ע, בשנת תשל"ט. גם כאשר עלה אביו הקדוש, מרן ה'עקבי אבירים', להתגורר בארץ-הקודש, בשנת תשל"ד, לא סעד רבנו אף שבת על שולחן הוריו, יען רבנו ה'עקבי אבירים' היה פוקד עליו להסתופף מדי שבת בשבתו רק בצילו של רבנו ה'כנסת מרדכי'.

"רבנו היה בבת עינו ממש של זקנו, רבנו ה'כנסת מרדכי' - מתרפק הר"א שפירא שליט"א בזיכרונות אותם הימים - שעות

"...שעות ארוכות היה הסב הקדוש משתעשע בנכדו הגדול בשיחות צדיקים, בלימוד התורה ובמאמרי חסידות. אף ברזי האותיות הקטנות שיתפו ולימדו נסתרות התורה, דברים גבוהים ורמים. זאת מלבד סודות ורזי דרך המלכות, אותם קיבל מאבותיו הקדושים, חוטרי מלך ישראל מרוז'ין זי"ע, אותם הפקיד בידיו הצעירות של נכדו, בראותו בו ממשיך שושלת הזהב. מעט מן האור זכיתי לשאוב בעצמי, כאשר מדי מוצאי שבת - בעיקר בשבתות החורף - זכיתי להיכנס יחד עם רבנו אל זקנו ה'כנסת מרדכי' ולשמוע שיחת הוד מפה קדשו. אולם היה זה טיפה מן הים הגדול אותו מסר בפרטיות לנכדו ממשיך שושילתא דדהבא".

רבנו זי"ע בעצמו סיפר בהזדמנות כלשהי על כך שזקנו

הקדוש זי"ע גילה לו את סוד הוספת השם לחולה. בפי חסידים נשמרו סיפורי פלאות וישועות אשר צמחו לאחר שרבנו זי"ע פעל בסוד הוספת השם על פי אותה קבלה עילאה אשר קיבל מפי קדושת זקנו ה'כנסת מרדכי'.

נפשו קשורה בנפשו

רבות יש בפי הנגיד הרה"ח רבי אלימלך שפירא שליט"א לספר מאשר ראה באותן שנות הוד, אולם שוב ושוב הוא חוזר והתפעלות על מה שבעיניו יסוד ההתקשרות בין הסבא קדישא לבין הנכד רב ההוד, והוא: מסירת כל נפשו ומהותו, ידיעותיו וגיוני המלכות העילאיים, בידי נכדו אשר עתיד להמשיך דרכו ברבות הימים. את כל אשר מסר רבנו ה'כנסת מרדכי' לבנו, רבנו ה'עקבי אבירים', אשר היה קשור אליו בלב ונפש, מסר גם לנכדו, רבנו.

"רבנו ה'כנסת מרדכי' דאג להעביר את כל תורתו ומשנתו לנכדו חביבו. ראיתי את זה גם במהלך שולחנותיו הטהורים. כאשר היה מגיד את דברות קדשו, היה ממקד מבטו בנכדו, רבנו, כמי שמעביר לו בייחוד את הדברים למען יהיו אצלו למשמרת. החביבות היתרה אשר חיבב ה'כנסת מרדכי' את רבנו, היתה יוצאת מן הכלל. אי אפשר בשום אמצעי לתאר את אותה חביבות מופלאה ומופלגת. והחביבות גם השתרשה בלב הנכד הגדול אשר לאורך ימיו ושנותיו לא משה דמות דיוקנו של זקנו מנגד עיניו. פעמים לאין-ספור שמעתי ממנו מזכיר בערגה 'דער זיידע אמר כך... דער זיידע נהג כך...' כאשר בכל עת ורגע היה משווה את צורתו הקדושה נוכח עיני הטהורות, מתוך אחריות להמשיך את שושלת הזהב הרוז'ינאית המזוככת. "דרך קבע, כשהיו מגיעים בני המשפחה לשבות בצל רבנו ה'כנסת מרדכי', היתה הרבנית ע"ה יושבת בשולחן אחד עם בנות המשפחה ורבנו ה'כנסת מרדכי' מסב עם בני המשפחה. אולם מדי שבת בשבתו, כאשר סמוך היה רבנו על שולחן זקנו הטהור, היה יושב כבן מן הבנים על שולחן אחד עם זקנו זי"ע ועם הרבנית ע"ה, כאשר חביבותו ניכרת בין כותלי הבית, משל היה בנו מחמל נפשו של זקנו. ואכן, הוא היה בנו מחמל נפשו עליו האציל. זוכרני איך מדי שבת קודש היה יושב ולומד עם זקנו, מה נהדר היה המחזה. מה נהדרת היתה האהבה ביניהם".

מפקיד בידיו רזי המלכות

רבי אלימלך שפירא שליט"א מצטט את אשר כותב מרנא החתם סופר זי"ע אודות רבו ומאורו, הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע, אשר ממנו קיבל את כל תורתו וידע את כל מוצאיו

יושב ראשונה במלכות. רבנו לוחץ יד בחביבות לנגיד הרה"ח רבי אלימלך שפירא שליט"א

חבוקה ודבוקה בך. מרן ה'כנסת מרדכי' בריקוד עם רבנו בעת המצווה טאנץ בשמחת כלולותיו

גחלת זיכרון מקראקא: התגלמות זיכרוננו של הרה"ק רבי משה'ניו מבאיאן-קראקא זי"ע ☪
בידך אפקיד רוחי: סודות התורה וגינוני בית המלכות נמסרים לידי ממשיך השושלת ומעביר
הגחלת ☪ **מדי שבת בשבתו:** הנכד הגדול פמוך על שולחן פנו הקדוש ☪ **שושלת הזהב**

ומבאותיו, מנהגיו והדרכותיו, ומשווה את הדברים אל הקשר שקשר בין רבנו לבין זקנו הקדוש: "רבנו הכיר וידע את דרכי זקנו ממנו קיבל כל הגה וכל בדל מנהג. כל נימה קטנה של הנהגה, של התנהגות, של סוד ושל רז, של קבלה ושל מסורת - הכל ידע וקיבל מזקנו ה'כנסת מרדכי' זי"ע". ולא היה זה דבר המובן מאליו:

"רבנו ה'כנסת מרדכי' היה מטבעו אדם מאופק מאד, בדרך המלכות, הוא לא היה איש של שיחת מרעים אלא מלך המכונס במלכותו, בהנהגה שכולה קדושה ומלכות. אולם ניכר היה איך הוא יוצא מגדרו על מנת להאיר לנכדו אהובו. כמו פרצה פרץ בחומות המלכות על מנת להכניס את נכדו-רבנו אל בין החומות. את הכל העביר לו, הכל הפקיד בידיו, בצורה שאין אפשר כלל לתאר! המעט מאותה חיבת הקודש ואותה העברת הגחלת נוכל לראות במכתבי הקודש אשר כתב רבנו ה'כנסת מרדכי' לנכדו הנשגב, אגרות קודש אשר נוטפות מור, מלכות במלכות". לגבי הדרכתו האישית של רבנו, מציין איש שיחנו הנכבד שמדי שבת בשבתו היה רבנו צריך למסור דבר חידוש שהתחדש לו בלימודו באוזני זקנו ה'כנסת מרדכי', אשר היה מדי שבת שומע ומתמלא בקורת רוח מופלאה: "את כוחו ומרצו השקיע בו ה'כנסת מרדכי' כאשר לימדו כל מנהג ומנהג, את כוח התפילה וכוונותיה, כל דבר העביר לו בשלימות, עם הטעם והמקור וההסבר. את סדרי הלימוד ואת דרכי הלימוד. הלא מרן ה'כנסת מרדכי' היה הידען הגדול לבית ר'זין וכל צאצאי משפחת המלוכה ברצותם לברר דיוקו של מנהג או דיוקה של שמועה מחצר המלכות ידעו לפנות אל רבנו ה'כנסת מרדכי' אשר ישב בתל-אביב של מעלה ובליבו נשא את חצר הקודש כפי שקיבלה מאבותיו הקדושים. את כל הידיעות הרבות והמופלגות הללו ואת כל אשר קיבל ברו'זין של מעלה, העביר לידי נכדו, רבנו, בפרטות ובדקדוק, במשך שעות על גבי שעות בהן היו מתוועדים יחדיו, הסב והנכד, מאורי ישראל".

חודשים בודדים טרם הסתלקותו של רבנו ה'כנסת מרדכי', נישא רבנו. רבי אלימלך שפירא שליט"א זכה להתלוות אל רבנו ה'כנסת מרדכי' בדרכו חזרה משמחת הכלולות המפוארת וחותם עם זיכרונה של אותה נסיעה: "רבנו ה'כנסת מרדכי' היה בחווה עילאית באותה שעה והביע את השבח וההודיה שיש בקרבו לברואו על שזכה לראות את הדור השלישי המקים בית נאמן בישראל. הוא הוכיר את מאמר הגמרא בבבא-מציעא על הכתוב 'לא ימוש מפיק ומפי זרע ומפי זרע זרעך, מעתה ועד עולם' שם מבטיחים חכמים שכל שהוא תלמיד-חכם ובנו תלמיד-חכם ובנו-בנו תלמיד-חכם, שוב אין התורה פוסקת מזרעו, וציין למאמר התוספות שהבטחה זו קיימת כאשר 'הם רואים זה את זה'. ואכן הוא זכה לראות זה את זה, לראות את בנו ואת נכדו - ממשיכי שושלת הזהב". והיתה הבטחת חז"ל שבפי הקודש שוורת עצמה עם ההבטחה אשר קיבל אבי השושלת, המגיד הגדול ממזריטש זי"ע מריבון העולמים: שושלת הזהב תימשך עד עולם!

משה קיבל תורה ומסרה

הנהגות הוד מתפארתו של כב"ק מרן ה'כנסת מרדכי' זי"ע,
כפי שנמסרו בשיחות קדשו של נכדו חביבו, כב"ק מרן אדמו"ר זי"ע

קדושת הדיבור

קשה לתאר את שמירות הדיבור המופלגת של זקני הקדוש. נזהר היה כמטחוי קשת שלא ייכנס לאוזניו חלילה שום דיבור שיש בו נדנוד אל איסור ולא סבל לשמוע אנשים המדברים דברים בטלים ומכלים זמנם בהבלי הזמן. גם כשהגיעו אליו אנשי ציבור ורצו לספר לפניו את עסקיהם, היה מסבב את דבריו ודבריהם בחכמה עילאה על מנת שלא ישמע חלילה דבר של איסור. ובכלל, כל תיבה שיצאה מפה קדשו היתה מדודה ושקולה.

מנהגי בית אבא

זקני הקדוש היה מדייק בכל הנהגותיו ומנהגי הקודש, שיהיו מכוונים הן לפי תורת הגולה והן לפי תורת הנסתר, כאשר הוא מעמיק הרבה בתורתם של קדמונים לחקור ולברר את שורשה של כל הנהגה וכל מנהג טוב, להבין את מקורו וטעמיו. עוד היה מוסיף לזרז ולעורר על כך שיש לשמור את מנהגי ומסורת האבות ואת כל אשר נהגו אבותינו בדורות הקודמים, כי כל מנהגיהם והנהגותיהם - מקורם קדוש וטהור.

חשקת התורה

השמחה הגדולה ביותר אצל זקני הקדוש זי"ע היתה כשראה שיודעים עוד דף גמרא כדבעי. אהבת התורה בערה בקרבו כל ימיו כאשר בעודו נער המגיע לעול תורה ומצוות זכה לסיים את לימוד הש"ס כולו. אי אפשר לשער את רוב אהבתו ללימוד התורה כאשר עד יומו האחרון היו לו סדרים יומיים קבועים ללימוד מסכתות הש"ס, מלבד כל סדריו בקודש בלימוד ספרי החסידות ושאר ספרים.

תכלית השלימות

זקני הקדוש זי"ע היה אדם שלם ומושלם. הוא דרש מכל המקורבים אליו - לא רק בסתר אלא גם בגלוי - מידה גדולה של אמת. אם היה מבחין שחסר נקודה של אמת, היה מעיר ומעורר על כך, כי מידת השלימות ניכרת היתה אצלו על כל צעד ושעל.

אף סדר יומו היה מחושב בתכלית השלימות, לרגעים ממש, עד יומו האחרון, כאשר מדי יום בימונו נהג לרשום על גבי לוח מיוחד, בכתב אשורית, את סדרי לימודיו בש"ס ובדף היומי וביתר ספרי הקודש, דבר יום ביומו. הכל היה בחשבון מדויק והכל היה על-פי קוצה של הלכה כשהוא מקיים מאמר חז"ל: "אל תקרי הליכות אלא הלכות", כי לא די בכך שיהא האדם נעים הליכות אלא כל הליכותיו צריכות שתהיינה הלכות, בדקדוק על פי התורה וההלכה.

שחוק של לעתיד לבוא

לפני שנים רבות נכנס פעם כב"ק מרן אבי אדמו"ר זי"ע (בעל 'עקבי אבירים') אל חדרו של זקני הקדוש מרן ה'כנסת מרדכי' זי"ע. זקני ישב באותה שעה כשגבו אל הדלת וכששמע קול פסיעות הסתובב לראות מי הנכנס, כשראה את בנו, נרתע ממקומו בחדרת קודש. לאחר שרגע מעט הסביר את פשר התבהלה: "חשבת לרגע שאבי הקדוש, מרן ה'קדושת אהרן' זי"ע הגיע אלי", כשהוא מסביר שדמות דיוקנו של בנו, כב"ק אדמו"ר זי"ע, מזכירה מאד את דמות אביו הקדוש (אשר נפטר בצעירותו בעוד מראה של אדם צעיר לו).

באותה שעה ביאר זקני הקדוש בצחות לשונו את הכתוב בתהלים: אז ימלא שחוק פינו לשוננו רינה. לעתיד לבוא, כאשר יקיצו וירננו שוכני עפר, הם יתעוררו באותו מראה בו נטמנו - כמובא בספרי הקודש. אם נפטר אדם בגיל מסוים, הוא ימשיך לחיות בעת תחיית המתים מאותו גיל. נמצא שלעתיד לבוא כאשר יחיה הקב"ה מתים במאמרו, יקומו הורים אשר נפטרו בצעירותם ועוד שערם לבן, יחד עם בניהם שהאריכו ימים ונפטרו בזקנה ושיבה וכך ייווצר מצב בו האב צעיר לימים והבן זקן וישיש והדבר יגרום לבת שחוק. הדא הוא דכתיב: אז ימלא שחוק פינו ולשונו רינה.

נפשו קשורה בנפשו. מרן ה'כנסת מרדכי' בנאות דשא ונכדו-רבנו יושב לצדו

כשרואים זה את זה. ה"כנסת מרדכי" בריקוד עם בנו ה"עקבי אבירים" ונכדו-רבנו לאחר המצווה טאנץ בשמחת נישואי רבנו

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

שיחה עם
הרה"ח
רבי אלימלך
שפירא

הודו והדרו

רבנו מאיר מזיו קדושתו על לונדון הבירה

בשיחות זיכרון מופלאות, מספרים הגאון רבי יוסף צ'ר שליט"א, ראש הישיבה לצעירים - סאדיגורה.

ואחד מחשובי בני הקהילה הרה"ח ר' אהרן יוסף שופר שליט"א

על ימי הודו והדרתו של רבנו בלונדון בין השנים תשל"ט-תשע"ג

לפיה: "הקמת הקהילה בלונדון שהוקמה בעשר אצבעותיו של רבנו, ללא כל עזרה וסיוע והפיכתה לקהילה מקודשת ורבת פאר המונה למעלה ממאתיים משפחות - היא מהפעולות הכבירות והאדירות ביותר שפעל רבנו בשנות חייו עמוסי המעש". הוא התלווה אל כ"ק מרן אדמו"ר ה'עקבי אבירים' זי"ע במסעו לארצות-הברית, כשבדרכו חזרה לארץ-הקודש הוא עצר לחניית ביניים בלונדון והיה זה בימי ההכנה לפתיחת קהילת 'אור ישראל' על-ידי בנו-רבנו, "חיות רבה שאב מרן ה'עקבי אבירים' מאותו ביקור בראותו את פעילותו הרבה של בנו קדישא אשר פועל להקים מאין ומאפס את הקהילה הגדולה".

הגר"י צ'ר שליט"א מתאר את פעולותיו הרבות של רבנו למען הקהילה וכינונה הרוחני, ברגש משתפך:

"רבנו לא אמר הרף, הוא פעל לחזק בקרב קהילתו את גדרי התורה והיהדות. הוא השריש בהם גדלים וסייגים, הלכות וצניעות, תורה ויראת-שמים והעניק לקהילה ממד של תורה וחסידות ודקדוק על קלה כחמורה. בפועלו רב השנים הפך רבנו את חיי בני הקהילה מן הקצה אל הקצה והפיח טללי חיים בגולדרס גרין כולה".

וקשר זה המשיך עד אחרית יום. "זכיתי להתלוות לרבנו בהגיעו ללונדון בחודש תמוז תשע"ג - כחצי שנה לאחר עלותו לשבת על כס המלכות. ובעיניי ראיתי את הקשר האמיץ הקושר בין רבנו לבין בני הקהילה. הסתובבו במהלך אותו ביקור בעלי בתים חשובים ואפילו בעלי מאה עתירי חשיבות ועיניהם דמעו. עדיין קשתה עליהם הפרידה מדמותו של רבנו שהאירה את חייהם והכניסה בוהק וצוהר אל תוככי בתייהם".

בין המפעלים העצומים שהקים רבנו בתוך המסגרת הקהילתית, היה 'כולל בוקר' אותו ייסד. לא כולל שמקבלים בו מלגה אלא כולל המיוסד על חשקת התורה. לונדון חזתה בפלא הגדול ובחזיון הנדיר של בעלי בתים חשובים היושבים מדי בוקר בבוקרו קודם התפילה ועוסקים בלימוד סוגיות הש"ס בעיון - לפתוח את היום בהתקדשות של דברי תורה.

לא בכדי צמחו מתוך הקהילה, צאצאים תלמידי-חכמים ואף מורי הוראה ומרביצי תורה.

אף גם זאת ייסד רבנו, כאשר בעידן רעוא דרעווין, מלבד דברות הקודש והמוסר אשר נשא, היה אומר מדי שבת גם פלפול למדני, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. כשהוא מנמק טעמו באוזני אחד ממקורביו: "רצוני שיחושו בני

שנים לאחר שרבנו עזבה; לעצור הלך באקראיות ולהעלות את זכרו של רבנו וכבר תצופנה דמעות בעיניו. בערגה אינסופית הוא יתאר ויספר על דמותו של ה'מרא דאתרא' אשר בחכמה מיוחדת ידע לגשת אל כל לב ובעילאיותו הרבה ידע לצוד אל רשתות התורה והחסידות גם יהודים שהיו מנותקים מכל חמימות דקדושה.

בשיחת קודשו עם להבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א, סיפר רבנו על הדרך בה נקט כאשר היה מן הצורך לעורר לב בעלי-בתים אחדים עליהם ידע שהם נוהגים לקרוא עיתונות שאינה כשרה. רבנו התדפק על דלת ביתם בפתאומיות, ללא התראה מוקדמת, בליל שבת-קודש אחרי הסעודה ומצא אותם כשהעיתונות הבלתי כשרה בידיהם. "על חם", כמו שאומרים. ברור שאחרי ביקור רב עוז דקדושה שכזה, התעוררו אותם בעלי-בתים לשפר דרכיהם ולזרוק את

"...מחר מאד הפך רבנו להיות המגדלור של צפון-מערב לונדון. "יהודים רבים היו מגיעים אליו להיוועץ בדעת קודשו כדת מה לעשות בכל משעולי חייהם. בעיקר היה רבנו מייעץ בענייני חינוך, כי קרובה הייתה עבודת החינוך לליבו הטהור..."

הסיאוב מבתייהם. וכהנה רבות.

באחת משיחות הקודש הנוספות עם להבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א סיפר רבנו על כך שזכה ללמוד עשר שנים כחברותא עם רבה של לונדון, הגה"צ רבי העניך פדווא זצוק"ל, בעל 'חשב האפוד'. רבו גילה וסיפר: "זכינו ללמוד יחדיו שולחן-ערוך כסדרן והספקנו לעבור על כל חלק אורח-חיים, יורה דעה חלק א וחלק ב והלכות מקוואות".

"מהפעולות הכבירות ביותר"

כשאנו משוחחים עם הגאון רבי יוסף צ'ר שליט"א, ראש הישיבה לצעירים - סאדיגורה, אנו שומעים ממנו התבטאות

לונדון החרדית התפלאה תחילה כששמעה על מעמד חנוכת בית-המדרש החדש בשכונת גולדרס-גרין היוקרתית.

היום יום ג' בחשוון תשנ"ד, יום הילולתו של הסבא-קדישא מרוז'ין זי"ע. באותו יום נפתחים לראשונה שערי בית התורה והתפילה 'אור ישראל - רוז'ין סאדיגורה' בגולדרס גרין. מייסדו של בית-הכנסת ומי שיכהן מכאן ואילך כרבה של הקהילה, אינו אחר מאשר רבנו זי"ע, אז: בנו של הרבי מסאדיגורה. בשליחות אביו, כ"ק מרן אדמו"ר ה'עקבי אבירים' זי"ע הוא פותח את בית-המדרש ומייסד את הקהילה.

ולונדון מתפלאת: מה לבית-מדרש חסידי מובהק בשכונה היוקרתית-מודרנית? מי יהיו המתפללים? היהיו חברי קהילה?

כל השאלות נגנזו תוך תקופה קצרצרה. מסתבר שבשכונה מתגוררות עשרות משפחות אשר שורשים להן במלכות בית רוז'ין, הם או אבותיהם או אפילו אבות אבותיהם, ינקו מהדר המלכות הרוז'ינאית. וכעת, בהיפתח שערי ההיכל הרוז'ינאי התמיר, נלקטו כשיבולים בשדה ומילאו את בית-המדרש החדש עד קצה. כך נפתחה תקופה עילאית ורווית השפעה בחייו של רבנו זי"ע. תקופת לונדון.

נסיון בעיר מלזכה

אל עיר המלוכה הבריטית הגיע רבנו בשנת תשל"ט, עם היכנסו כחתן לנכדו של הנגיד הרה"ח ר' חיים משה פלדמן שליט"א. בסמוך אליו קבע את מגוריו ובתחילה היו אלה אמורות להיות עשר שנות מגורים בלונדון, לאחריהן ישוב לארץ-הקודש לחסות בצל כנפיו של אביו מרן ה'עקבי אבירים' זי"ע, אליו היה קשור בנימים של לב ונפש.

רצתה ההשגחה העליונה ורבנו נשאר להתגורר בעיר עד לעלותו על כס ההנהגה, כאשר במהלך כל אותן שנים, הוא מאיר באור יקרות על העיר כולה.

כאשר נפתחה שערי קהילת 'אור ישראל' בגולדרס גרין, כבר לא יכול היה רבנו להצניע את אבירותו המקודשת. הוא כיסה אֶמְתִּים וגילה טַפְחִים. כולם החלו להכיר בגדלותו הכבירה בתורה ובהוראה ובחוכמתו המקודשת. בני הקהילה נקשרו אליו בעבותות האהבה ומלונדון כולה החלו יהודים נוהרים לפתחו ושאלות בפייהם. רבנו, באהבה אין קץ לכל יהודי, היה משיב בניחותא ומדריך את יהודי לונדון, כל אחד בתחומו הוא. די להיכנס אל שכונת גולדרס גרין, גם היום, שבע וחצי

פלפול בעת רעווא דרעווין. רבנו מסב עם בני הקהילה בשנות רבנותו

בעשר אצבעותיו. רבנו נואם במעמד חנוכת הבית לבית מדרשו בלונדון, לצדו אביו מרן ה'עקבי אבירים' וכלל רבני לונדון

קהילה נוסדת: הקהילה שנוסדה למרות סימן הפליאה והפכה לדבוקה של אש רוז'נאית קמאית © **במאור פנים:** חייהם של בני הקהילה משתנים עד הקצה © **ספרים וסימניות מישו:** ערמת ספרים מונחת על שולחנו של חבר הקהילה © **ספרים והגהות:** ביקור באוצר ספריו העתק של רבנו בלונדון © מרא דאתרא

"בכלל, כל שאלה ששאלנוהו, היינו רואים ומכירים בו, ברבנו, כמה הוא נכנס כל כולו אל השאלה ואל נפשו של השואל. כשהייתה זו שאלה מורכבת, שאלה של צער, ניכרו תלמי הצער על פני רבנו". וכי פלא יש שבני הקהילה עדיין חבוקים ודבוקים ברבנו? "עד יומו האחרון נשארנו דבוקים ברבנו, כולנו, כל בני הקהילה, וממשיכים להחזיק את הקשר בלב ובנפש... עדיין אין אנו מאמינים ואין אנו מעכלים שעמוד האש הגדול והקודש הזה, איננו".

אהבת ישראל מוחשית

הרב אהרן יוסף שופר חותם את זיכרונותיו בפרט חשוב נוסף. לא לפני שהוא מוודא שאנו מבינים ש"לא סיפרתי אפילו אחד מיני אלפים מכל מעשה תוקפו וגבורתו של רבנו בימי הרבנות בקהילתנו בלונדון".

וכך הוא מספר ומתאר:

"רבנו עמל רבות ועצומות להשריש מידת אהבת ישראל בבני הקהילה. שוב ושוב היה חוזר ומדריך אותנו לקבל כל אורח הנכנס בשערי בית-המדרש, בסבר פנים יפות. כשנכנס אורח צריך למהר להקביל פניו ב'שלום עליכם' חמים, להציע לו מקום לשבת ולשבת, לברר אם יש לו היכן לאכול היכן לישון. כה רבות חזיק בנו רבנו את היסודות הללו עד שהם אכן הפכו לחלק בלתי נפרד מאתנו".

היה יהודי מבוגר שהיה מגיע לעתים מזדמנות אל בית-הכנסת. בהגיעו בפעם הראשונה זימן רבנו את ר' אהרן יוסף וביקש ממנו, אם אפשרי מצדו, שיקרב את היהודי, יושיבו לידו ויעניק לו תחושה שהוא רצוי. "מקום פנוי ליד, אין. הבנתי שכוונתו של רבנו שכל אימת והוא מגיע אל בית-המדרש, אעניק לו את מקומי וכך אכן עשיתי. אחת לתקופה היה אותו יהודי מופיע בשערי היכל התפילה הרוז'נאי, הוא ידע כבר לגשת אלי ישירות ולברך אותי ב'גוט שבת'. הייתי נרמז מיד ומפנה לו את מקומי בכבוד ובידידות רבה". רבנו היה מבחין בכך בכל פעם מחדש וגם זוכר בכל פעם מחדש לעודד את ר' אהרן יוסף ולהחמיא לו על מעשיו. "תדאג שהילדים שלך יראו את זה, שיראו איך אתה מעניק את מקומך ליהודי ההוא, כמה חשוב שבני הצאן הצעירים יראו וילמדו ממך על מידת אהבת-ישראל".

כך הייתה השקעתו של רבנו בבני הקהילה. השקעה של יום אחר יום, שנה אחר שנה, בעילאיות, בהתמסרות. השקעה שנשאה פרי.

אוצר של ספרים והגהות

חתנא-דבי-נשיאה, הרה"ג רבי יוחנן שפירא שליט"א סופד בנהי לחותנו-רבנו, במלאות שלושים להסתלקותו הפתאומית והכואבת ומגלה טפחיים ומחצה ממה שזכה לראות כחתן הקרוב על שולחן חמיו הקדוש ואת אשר ראו עיניו, במיוחד בכל המדבר אודות התורה הקדושה, לימודה וההתעמקות בה - ממוש חייו וליבו של רבנו.

"בליבי עוד חקוקות אמרות הקודש אשר נשא רבנו בהיותי חתן, קודם נישואיי, כאשר לאחר שהארץ בפלפולא דאורייתא בע"מקות נפלאה, הפטיר: 'כאשר לומדים היטב, לימוד הנחרט בזיכרון, מעניק הלימוד חיות מיוחדת לאדם שיוכל לעמוד ולעבור את כל ניסיונות העולם הזה'. הדברים הותירו עלי רושם שאינו פג עד עצם היום הזה".

הגרי" שפירא שליט"א מגלה לנו על ביקור מיוחד אותו ערך באוצר הספרים במעונו של רבנו בלונדון:

"בפורים שנת תשע"ט שהיתי בלונדון וקיבלתי את אישורו המיוחד של רבנו לבקר בהיכל הספרים אשר במעון קודשו. משך שעה ארוכה סובבתי בין המדפים העמוסים בספרים לאין מספר והתפעלתי לראות שכל הספרים מלאים בהגהותיו לכתב-יד-קודשו. שאלתי את רבנו מדוע אינו מעלה את 'אוצר הספרים' הגדול לארץ-הקודש. רבנו השיבני שהלא יש לו את כל הספרים הללו גם כאן. הרהבתי ושאלתי על ההגהות אשר בספרים אשר בגינם בלבד נכון להעלות את הספרים לארץ-הקודש, ורבנו השיבני, בפשטות: גם את ההגהות יש לי כאן, בספריי..."

גם בלוס אנג'לס היה רבנו יושב והוגה בספרים רבים, הן ספריים אשר הביא עמו והן ספרים חדשים אשר קיבל בשעותיו שם. רבנו אשר אהבת התורה ליהטה בקרבו לא עזב לרגע את הלימוד ואת ההעמקה בתורה, גם בשעות הקשות ביותר. "לפלא שכאשר ביקש ממני רבנו לאחר ששהיתי לצדו בימי חג הפסח תשע"ט, שאחזיר עמי ארצה מזוודה מלאה בספרים במשקל של למעלה משישים קילוגרמים, הרי בתחילה לא נתנו לי לעבור עם המשקל הכבד, לאחר מכן שבת לרבנו ורבנו הוסיף על משקל הספרים כהנה וכהנה כשהוא אומר לי: 'תראה שכעת תסתדר ותוכל לעבור עם כל הספרים'. וכך הווה, עברתי את הביקורת כשאני עמוס בספרים במשקל רב כל-כך".

ולאחר מכן פסק את פסקו את פסקו כדת מה עלי לעשות". בצפרא דשבתא, עת נכנס רבנו אל התפילה, הוא לא נכנס בידיים ריקניות; בידי הייתה ערמת ספרים, כעשרה או שנים עשר ספרים והוא ניגש הישר אל מקומו של ר' אהרן יוסף והניח לפניו את הספרים כולם. "רבנו הראה לי שהוא הכניס דפי נייר טישו אל תוך כל אחד מהספרים, כסימנייה, ואם אפתח בכל ספר במקום הסימנייה אמצא שכולם מדברים אודות שאלתי, במישרין ובעקיפין ומשם אוכל לראות שאכן כפי שהורה לי אתמול, כן עלי לעשות". זוהי דוגמה של התמסרות חסרת מעצורים לכל שאלה ומשאלה של בן הקהילה.

הקהילה את טוב טעמה של התורה הקדושה. גם מי שעדיין לא מבין, לפחות יראה איך אפשר ליהנות ולהתענג על דברי התורה".

"דאווענען מיט א ברען!"

כדי לקבל פרספקטיבה מוחשית של 'מי לונדון' בצילו של רבנו, פנינו אל אחד המיוחד מבין בני הקהילה. הרה"ח ר' יוסף אהרן שופר שליט"א המתגורר כיום בארץ-הקודש. אפרסכת הטלפון נמסה בשטף זיכרונותיו מימי ההוד, זיכרונות שאינם פוסקים לרגע. "באורו הבהיר היה רבנו מושך אליו את כל בני הקהילה, כמו כל אדם שבא עמו במגע. את אורו ומאורו ניצל רבנו, מראשית ימי הקהילה בלונדון, כדי להטמיע בנפשות בני הקהילה יסודות של יהדות ושל אש. שוב ושוב היה מכה על קדקוד ומעורר על החשיבות ללמוד תורה בקביעות, מדי יום ביומו, ולהרבות כמה שיותר בהשתעויות במילי דאורייתא. בד בבד גם עורר רבנו את הציבור, בקביעות רבה, להתעלות בעבודת התפילה, שלא תסבול התפילה מקריירות אלא תהיה באש בוערה, ובלשונו: 'דאווענען מיט א ברען!' (-להתפלל מתוך תבערה). נושא נוסף עליו היה מעורר רבות היה 'קדושת בית-הכנסת', שלא לשוחח סתם שיחת חולין ולא לחלל את כבוד בית מקדש מעט".

את כל ההתעוררות הזו פעל רבנו בדרכי נועם וחיבה. לא בגערה ולא בהזעפה אלא מתוך אהבתו ונעימותו הצליח להשפיע כל בני הקהילה לטובה.

מהר מאד הפך רבנו להיות המגדלור של צפון-מערב לונדון. "יהודים רבים היו מגיעים אליו להיוועץ בדעת קודשו כדת מה לעשות בכל משעולי חייהם. בעיקר היה רבנו מיעץ בענייני חינוך, כי קרובה הייתה עבודת החינוך לליבו הטהור".

ספרים וסימניות מישו

כדי לתאר את התמסרותו של רבנו לכל שאלה ששאלוהו, מספר ר' יוסף אהרן מה דהווי עובדא בידידיה. בליל שבת-קודש לאחר התפילה הייתה קבוצה נכבדה של בעלי-בתים נשאות בבית-המדרש, מסובבים ומקיפים את רבנו מבלי להרפות, שעה ארוכה ישב עמם רבנו ושוחח עמם בדברי תורה וחסידות לצד דברי חכמה ותבונה. "ליל-שבת אחד, טרם יצא רבנו מבית המדרש, ניגשתי אליו ושאלתי אותו שאלה כלשהי הנוגעת למתן עזר וסיוע ליהודי כלשהו. השאלה הייתה עד כמה יש לי אחריות למצבו של היהודי אודותיו אני שואל. רבנו, כדרכו, בירר היטב את כל הפרטים

קשר של נצח. רבנו מבקר בקהילתו לאחר עלותו על כס המלכות

הארת פנים ואהבת ישראל. רבנו בביקורו בקהילתו בלונדון בשנים האחרונות

גליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ • המבשר יז

בישורון
מלך

גליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

הפצת
אור הקדושה
בלונדון

הביאני המלך חדריו

רסיסי אורה זו תורה ממשנתו של רבנו מרן אדמו"ר ה'עטרת ישראל' מסאדיגורה זי"ע נבג"מ

ליום השלושים

.....

.....

כי בנו הרה"ק ה'אביר יעקב' זי"ע היה מתבטא על שנות הילדות הזכורים לו לטוב עת עסקנו בלילות החורף בתורה בשקידה ובנעימות.

עוד כהנה וכהנה ניתן להאריך בתיאור דמות קודשם של צדיקי בית רוז'ין-סאדיגורה לדורותיהם ואהבת התורה שפיעמה בהם לצד שליטה מלאה בכל חלקי התורה, שהוסתרה מעין רואים והוחבאה בשבע כיסויים ואדרות, כדרכם של רבותינו.

חכמות בחוץ תרונה

ברם, נבואה נצרכה לדור זה להוציא מתוך תעלומות, בחוץ תרונה, אהבת התורה. וכשעלה רבנו ה'עטרת ישראל' על כס ההנהגה, הבין ברוחו הגדולה כי מה שהיה יפה בשנים עברו, אינו תקף בהכרח לדור שפל זה. וכשם ששינו רבותינו, לשם משל, את עניין הדפסת הספרים שהיו מרחקים בעבר ואילו בדור זה מצאו לנכון להרבות חילים ולהדפיס ולפרסם מעיינות החכמה ותורת קודשם על מכשב הדפוס, כן מצא רבנו לנכון להעלות על נס את אותה אהבת תורה שהייתה ספונה וחבוייה בחדרי חדרים, ולהוציאה אל אור השמש ולהעלותה על ראש נס להתנוסס כעטרת לראשם של אנשי שלומנו בכל אתר ואתר. מתמיד ושקדן היה רבנו מימי ילדותו בצילו של אביו הגדול ה'עקי אבירים' זי"ע. צמא דעת חיפש תדיר לגמוע אל קירבו ממעיינות החכמה, ועשה חיל בלימודו בכל תחנות חייו. במיוחד עת עלה ונתעלה ובא לארץ הקודש, הסתופף בצילו של הסבא הגדול ה'כנסת מרדכי' זי"ע, שלא זו מחבבו וגילה לפניו כל תעלומות, והכניסו לפניי ולפנים לעומק רזיה של מלכות רוז'ן, והריק אל קרבו את רוב חכמתו ורוחב ידיעותיו.

בד בבד באותן שני בחרות, לן רבנו באוהלה של תורה והמית עצמו במסירות נפש תוך כדי שהוא עולה ומתעלה בכל מ"ח הקניינים שהתורה נקנית בהם, עד כי הפך להיות חסיבה אחת של תורה הבלולה בתוככי אישיותו, ומכל וריד ונים בגופו זעקה התורה על כל רבדיה וחלקיה, וכפי שהעידו עליו רבותיו מאורי התורה משנות לימודיו בישיבה.

לא נלך כרוכל לפרט כל שלב ושלב לאורך ימי שנותיו של רבנו, אולם ארשה לעצמי לגלות כמה סודות שעמדתו על טיבן לאורך השנים בצל דמותו הכבירה.

אזכרה ימים מקדם לפני עשרות בשנים, עת שימשתי כמנהל המוסדות והייתי יוצא בשליחות הקודש מספר פעמים בשנה עם מקל הנדודים למען החזקת המוסדות. התחנה המועדפת והחשובה הייתה תמיד בלונדון אצל רבנו, ונאלצנו כל פעם, אני הקטן יחד עם רעי וידיד נפשי הגאון הגדול החסיד רבי מאיר שצדروביצקי שליט"א, ר"מ הישיבה, 'לקרוע' את רבנו שכינה אז כרב ביהמ"ד, משיעוריו הקבועים מעלות השחר עד לאחר חצות ליל, כדי לסייע במלאכת הקודש, וחזקה עליו פקודת קודשו של אביו אשר אהבו רבנו ה'עקי אבירים' זי"ע.

בהשתאות עצומה נתתי כבר אז אל ליבי לתור לסדר יומו העמוס לעייפה של רבנו בשיעורים ובחברותות, בסדרי לימוד קבועים כיתד שלא תימוט ובשעות של שימוש כמורה הוראה בבית הדין של סטמפורד היל בלונדון. רבנו היה ככוכב שביט שאורו בוקע במהירות, וכרוח סערה שמתנשאת ממשימה למשימה, מקביעות אחת לרעותה במהירות הברק, ולמרות זאת, תיפקד בכל עניין בנפרד ביישוב הדעת, בנועם ובחן, וכסתו מצויה אצל גדולי הרבנים בחביבות שאי אפשר לתארה.

לא פעם חיפשנוהו כדי לצאת לביתם של נגידיים ונדיבי עם, והוא איננו. ידעתי כבר היכן ניתן למוצאו: בחדר העלייה שמעל בית המדרש אשר כונן בתבונת כפיו בגולדרס גריז, שם, ספון בין ערמות ספרים מהרצפה עד התקרה, ישב והגה בתורה על כל חלקיה בהתמדה ובשקידה שלא ניתן לתארה עלי חרט,

חדריו של רבנו ה'עטרת ישראל' מסאדיגורה זי"ע - ספוגים וספונים היו תורה. מהותו וכל ישותו - לימוד תורה. ארחו ושגו - התמדה בעיון, וכל מעייניו נתונים היו יומם ולילה לא ישבותו, בכל ימות השנה לרבות הלילות, ללימוד התורה ללא הרף ולידיעתה לאורך ולרוחב.

ייתכן כי שמא קא גרים. שמו של רבנו "משה" נקרא עליו על שם דודו-זקנו הרה"ק רבי משה'ניו מבויאן-קראקא זי"ע הי"ד, שהתפרסם בכל תפוצות ישראל כגאון עצום ואדיר וכראש וראשון לכל למדני וגאוני פולין, עד כי התבטאו עליו צדיקים (ונדמה כי מייתי משמיה דהרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע) כי רבי משה'ניו הינו **הפרט שיצא ללמד על הכלל כולו**: כי כלל צדיקי בית רוז'ין היו כולם גאונים בתורה מילדותם שהסתירו ידיעותיהם ומושגיהם בתורה בהצנע לכת מופלג כדרך בית רוז'ן, אולם רבי משה'ניו, שנתפרסם בשער בת רבים בידיעתו העצומה ובגאונותו הכבירה, היה הפרט שיצא ללמד על הכלל כולו.

ועת ביקשה הרבנית הצדקנית מרת שרה שיינדל רויזא ע"ה - א"ח של מרן הרה"ק ה'קדושת אהרן' מסאדיגורה זי"ע, מבנה מרן אדמו"ר ה'כנסת מרדכי' זי"ע, לקרוא לרך הנולד ביום ד' מנ"א תשט"ז על שם אחיה רבי משה'ניו שעלה ונתעלה ונעקד על קידוש שמו יתברך בתופת הנאצית, נעתר לה רבנו ה'כנסת מרדכי' וקרא שם נכדו חביבו זה על שם גאונה של פולין (בתוספת השם ישראל על שם רבנו ה'אור ישראל' מסאדיגורה זי"ע ועל שם מרן הסבא קדישא מרוז'ין זי"ע, שכן הרה"ק רבי משה'ניו נעקד עקה"ש בהיותו בשנתו הס"ד. וראה זה פלא - גם רבנו שנקרא בשמו נפטר בקיצור ימים כשמלאו לו ס"ד שנים, ויהי לפלא).

ודמות דיוקנו של אותו דוד-זקן, הפלא הגדול של פולין רבי משה'ניו זי"ע, ניכר וניבט בכל אורחותיו של רבנו ה'עטרת ישראל' שנקרא בשמו. כדודו-זקנו עלה ונתעלה ונתפרסם בכל תפוצות ישראל באהבת התורה, בשקידתה ובהתמדתה, והדרכים שהנהיג בשבע שנות השובע של מלכותו הרמה, להאדרת התורה בחצר הקודש סאדיגורה, הלא הם כתובים וחרוטים בחרט ברזל ויצוקים לעד בספרה של סאדיגורה.

ודבר אמת צריך להיאמר מעין הפתיחה, כי אמנם כלל צדיקי בית רוז'ין וסאדיגורה לדורותיהם, אף הם, כל אחד בדורו, נתפרסמו בידיעת התורה ובאהבתה עד אין קץ.

ובמה נתחיל? זה באחרונה זכינו כולנו ליאות לאורו של רבנו האהוב והנערץ בעל ה'עקי אבירים' זי"ע שנסתלק מאתנו לפני למעלה משבע שנים, וכל מהותו שגו ושיחו היו אפופים תורה לצד היותו אוהבן של ישראל ואביהם הרחמיאי. ידענותו הייתה מופלגת ושליטתו בכל חדרי תורה ומכמניה היו לשם ולתפארת. **"דער סאדיגורער רבי איז א גרויסע בר דעת"** התבטא עליו פעם כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע באחד השיחים, וכל גדולי עולם הפליגו עד לאחת את גאונותו שנקנתה בשנים ארוכות של התמדה ועמל התורה, עד זיבולא בתרייתא ממש. ידוע שעוד בימי עלומיו היה מתכתב באגרות בהלכה ובעיון עם גאון ישראל הגה"ק מטשעביץ זי"ע שחיבבו והעריכו עד לאחת.

הוא כאביו הגדול רבנו ה'כנסת מרדכי' זי"ע, שידיעותיו בכל חדרי תורה היו מבהילות על הרעיון ושליטתו בכל משעולי הפרד"ס, בנגלה ובנסתר היו כאחד הקדמונים ללא כחל ושרק וכבר נתפרסמו הדברים לא פעם מעל במות שונות ועודם בכתובים.

בית סאדיגורה מקדמת דנא נתפרסם בחינוכם של בני הצדיקים לדורותיהם בעמל התורה עד אין קץ, וכפי שתואר באריכות ביד אומן בתולדות שבסוף ספר 'אביר יעקב', כמה השקיע רבנו ה'אור ישראל' מסאדיגורה בחינוכם של ילדיו, עד

וכל פעם מחדש היה קשה עד מאוד לנתקו מאוויר הפסגות של לימודו ועיונו כדי לצאת עמנו להרבות חילים לאורייתא.

למרות זאת, היו שיעורים וקביעויות שלא ניתן היה להזיזם ויהי מה. נאלצנו לעיתים להמתין אחריו שעות על שעות, ובדרך כלל, אף מיד כשהיינו מסיימים שעות של התדפקות על בתיהם של עשירי העיר שקיבלוהו תמיד ביותרת הכבוד והחביבות, היה כרוח סערה וברגע כמימרא שב למשנתו ולתלמודו, ללא שטעם משהו משך ימים שלמים! (עדות דומה שמעתי מידיד נפשי הרה"ח ר' אברהם עקיבא וייס שליט"א מלונדון שהיה ידיד קרוב ואיש סודו של רבנו, שכל אימת שהיה הרבי יוצא לפעול אצל נגידי ונדיבי עם, לא טעם מאומה אותו יום ולעיתים כך עד חצות ליל, ולא אבה לגלות סוד פשר העניין).

תורה מכרזת בו

ועת עלה ונתעלה רבנו לשבת על כס ההנהגה של סאדיגורה, ראו בחוש כי התורה שבו המהלכת לפניו ומכריזה, בעל כורחו, על מהותו ואופייו המושתתים כל כולם על תורה, היא זו המנווטת את מהלכיו וקובעת את דרכיו, אורייתא שבו מכתיבה את דבריו ואת הוראותיו, ואל שרשרת ההנהגה המקודשת של סאדיגורה מקדמת דנא, נמסך צליל ענוג ומתוק של אהבת התורה שיצר ניגון משובב לב של חסידות עמוקה ושורשית שבנויה וסובבת על אהבת התורה, התמדתה וידיעותיה.

"הביאני המלך חדריו", נתקיים בי כפשוטו, עת קרא לי רבנו עם עלותו על כס ההנהגה לעזוב את ביתי באשדוד ולבוא לשכון ולגור בבני ברק, סמוך ונראה לחצר הקודש. אילו פינו מלא שירה כים אין אני יודע כמה עלי להודות ולהלל ולשבח את בוראי, על הזכות העצומה הזו שזכיתי בשבע וחצי השנים האחרונות להסתופף סמוך ונראה להיכל קודשו של רבנו ולגמוע מבאר מעייניו השופעים. הן כה קצרה הייתה תקופת השובע שזכינו להסתופף בצילו, ואילולא זכיתי לבוא להיות סמוך על שולחנו היה נמנע ממני הטוב הצפון לצדיקים לו זכיתי בתקופה מבורכת זו.

רבנו, שכאמור זכיתי לקרבתו עוד מקדמת דנא זה כארבעים שנה, קירבני ביותר עת שמעתי בקולו ובאתי לגור כאן, וזאת למרות הקושי העצום בעזיבת חברים וידידים נאמנים בבית המדרש דחסידי סאדיגורה באשדוד שהוקם על ידי אותה קבוצה נבחרת ומסורה של עסקנים ופעילים מסורים וחדורי תחושת שליחות שזכיתי להימנות בתוכם, אולם חזקה עלי פקודת קודשו של הרבי, ולמרות הקושי הממשי עקרתי ובאתי לבני ברק לחסות תחת כנפיו של רבנו סמוך ונראה לממלכתו הפרוסה.

כמגיד שיעור בדף היומי "הרביץ" בי הרבי את משנתו הסדורה וכיוון את צעדי ללא הרף. הוא גילה התעניינות מיוחדת בשיעור ובמשתתפיו, וכיוון את צעדנו על כל צעד ושעל. במיוחד היה מכוון את הנהגת השיעור, כי חובה על מגיד שיעור להשקיע זמן ומנים טובא להכין את השיעור כדבעי ללא חסרות ויתרות. "אני עצמי" - כך סיפר - הייתי אומר שיעור קבוע בבית המדרש בלונדון עשרות שנים, ואני יכול להעיד כי אין דומה שיעור שהוכן מבעוד מועד כראוי, לשיעור שנמסר ולמגיד שיעור לא היה זמן להכינו. חובה על כל רב, מגיד שיעור, מלמד ומחנך וגם רבי ומנהיג עדה - כך חזר וציווה - להכין את מדברותיהם בצורה מדודה ושקולה, ולחשוב היטב מה ידברו ומה לא". לא יעלה על הדעת לדבר לפני ציבור ללא הכנה ראויה, ורבנו לא יכול היה לסבול דרשנים שפותחים את דרשתם במילים: "לא התכוננתי לדבר אבל ביקשו ממני".... הוא היה אומר כי מי שלא התכונן לדבר אסור לו להתנשא ולהתגאות על הציבור ולהראות שהוא יכול ומסוגל לדבר ללא הכנה. מסיבה זו סיפר שנמנע מלקבל קהל בימי חמישי

יח המנשר • גליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

אהבת התורה

המבשר ימ

אורה זו תורה. במעמד מבחן עולמי של "דגל ירושלים"

שושלת הזהב. רבנו לצד אביו מרן ה'עקבי אבירים' במעמד חלוקת פרסים בישיבה לצ' עירים, נראה ראש הישיבה לצעירים הגאון רבי יוסף צלר שליט"א

התמדה בתורה עד קצה היכולת

התמדתו ושקידתו האישית של רבנו היו דוגמה חיה ומוחשית. היה חוזר ומספר את הסיפור הידוע על דו"ר רבי משה'ניו זי"ע, כי פעם חזר הגה"ק רבי מאיר שפירא זצ"ל מתקופת הנופש לישיבת חכמי לובלין, והסתגר שלושה ימים באוצר הספרים של הישיבה בלימוד תורה בקול ובהתמדה עצומה, וקולו המשתפך בלימוד 'שטף' את כל הישיבה בהתלהבות בלתי רגילה. שלושה ימים לא יכלו אף לדבר אתו על מאומה... לאחר מכן הסביר ששה בנופש יחד עם רבי משה'ניו, ולנוכח התמדתו העצומה, אף בימי הנופש, לא יכול היה לכבוש את קנאת הסופרים שבו ו'נאלץ' משך ג' ימים ללמוד בהתמדה כדי לתת מרגוע לנפשו...

סיפור זה היה כבבואה נאמנה לדוגמה שראינו אצל רבנו תדיר, ובמיוחד בימי הנופש. זכיתי כמה וכמה שנים לשהות בצילו בימי הקיץ בדאבוס שבשווייץ, ולצד הרשמים העצומים והמיוחדים המאלפים שזכינו לקנות מאותם ימים נעלים, דומני שההתרשמות העמוקה ביותר הינה נוכח התמדתו ויגיעתו בתורה בימים אלו, כמתואר בהרחבה להלן.

באחת השנים לא יכול היה הרבי ללכת ברגליו כאשר איוותה נפשו. רגיל היה בתקופת שהותו בדאבוס ללכת רגלית שעות ארוכות במשעולי ההרים, כאשר פיו ממלל ררבבן כל אותן שעות. אולם אותה שנה נאלץ היה לשבת בבית ספון בחדרו, ואז ראינוהו בגדולתו כאשר יושב היה במרפסת הבית מהבוקר עד הלילה, כשמסביבו ערמות ספרים, והוא שוקד על תלמודו ומשנתו ללא הרף בהתמדה שאי אפשר לתארה עלי גיליון!

גם בשנים אחרות, שבהן כאמור הלך והתהלך וטייל ממושכות, הרי היו הטיולים הללו רגעים של עונג צרוף וחוויה רוחנית כבירה אפופה כולה בשיחות של תורה וחסידות, לעומקן של דברים, ורגעים אלו נצורים בזיכרון המשתתפים כחוויה שלא ניתן לתארה במילים. הוא היה מטייל בעתות אלו בכל רחבי הש"ס והשו"ע, בנגלה ובנסתר, בדרוש ובחידוש, ושיחותיו מתובלות באמרי צדיקים ובתוכן רוחני רב ערך שהותירו רושם כביר. לא אחת יצא לטייל עם רבנים וגאונים, וכולם כאחד עמדו משתוממים נוכח ידיעותיו ובקיאותו העצומה שנשתפכו באותם טיולים מבלי משים, כאשר הרפה מעט מאדרת ההסתרה שעטה על עצמו באופן רגיל.

היינו מבחינים בערמות הספרים על שולחנו, בסלון הדירה שנשכרה עבורו וכן בחצר שבה היה רגיל לשבת שעות ארוכות כשהוא שקוע כל כולו בין רבותיו התנאים והאמוראים, הראשונים והאחרונים, והייתה תקופה זו חטיבה אחת של לימוד ועיון במנוחת הדעת בהשקט ושלווה, ועל כך גם יעידון ארגזי הספרים הרבים הנמצאים שם בקביעות ומכחים עבורו לאותה תקופה מבורכת....

איזה עונג עילאי וצרוף היו פגישותיו שם עם אדמו"רים ורבנים ואנשי שם, הן בבית והן בחיק הטבע המלבלב. דמוע תדמע עיני לזכר מפלי פניני דברותיו כאשר של מים רבים בכל חדרי תורה שנשמעו מפה קודשו בנאות דשא.

ועת חסרנו כל אלה, נגדע בבת אחת מפעל חייו הכביר של אותו ארז רם ונישא אשר אמרנו בצילו נחיה. הוא הגבר אשר רוחו הגדולה חפפה עלינו, שמדברותיו הנעימים היו נר לרגלנו ודרישותיו מאתנו הביאו את כל שומעיו למחוזות נעלים של תורה ועבודת ה' - שבת מנגינתם ופסק קול מצהלות תורה וקדושה.

אין ספק כי אותה חתירה מתמדת ודרישה בלתי פוסקת להרבות חילים לאורייתא תמשך ותהדהד ותפעל אצל כל שומעי לקחו ואצל כללות אנשי שלומנו, שתימשך מלכותו לעד ואותן הנהגות קודש מבורכות ימשיכו לעשות פרי למעלה ולמטה כאשר נאחזו כולנו באילנא דחיי בדרך ובמסילה העולה בית השם כפי רצון קודשו ומורשתו העצומה והכבירה, וגדולים צדיקים במיתתם יתר מבחייהם.

המכה על קודקודנו ולא מרפה בדרישה מתמדת: חינוך וחומש רש"י, ידיעת ואהבת התורה, "ודגלו עלי אהבה" היה שב ומשנן כי הדגל שלנו "אונזער פאהן" זה אהבת תורה, כך כפי שקלט סבר וקיבל מאביו ומסבו הגדולים, שהנחו את היסודות האיתנים לדרישות נחרצות אלו (וזכרני בילדותי שרבנו ה'כנסת מרדכי' זי"ע אמר לי עוד בהיותי ילד צעיר מאוד, כי חובה כל שבוע "שניים מקרא ואחר תרגום ואחד רש"י"!).

לצד זאת, החדיר בשומעי לקחו ובכולנו ערנות ודריכות בכל דבר תורה שדיבר, כאשר היה שוזר בדבריו בכל פעם מחדש "הפתעות", בצורה של קושיה שהותיר וציפה למענה כחומר למחשבה. היה משחיל בין פניני מדברותיו "פצצה" בצורה של קושיה עזה כברזל, תמיהה רבתי בדברי רמב"ם מוקשים או במאמר חז"ל קשה להבנה, שאלות "רטרוריות" שהופנו אל קהל השומעים, אם זה במהלך סעודה שלישית או כאשר היה עומד בפתח חדר קודשו ונושא דבריו לפני קהל החסידים, ובדברו החדיר חשק עצום ורצון כביר לדעת ולהבין אמרי שפר, למה ירמזון מילי, למה התכוון ולאן חתר. הוא היה פונה ליושבים סביב שולחנו, לבחורים או אברכים בשאלה: מה אתה אומר? מה הפשט בדברים אלו? והיו צעירי צאן קדשים מתכנסים בדריכות עת היה חוזר לחדרו נאוה קודש, ודנים חבורות חבורות למה התכוון ומה ביקש לדעת, ומי שניחן באומץ מספיק היה עונה לשאלותיו הנוקבות והתובעות ונענה בחביבות מרובה. כך, פעל ועשה והביא את צעירי החסידים לחיות כל העת ברצון ללמוד ולהרחיב אופקים בתורה ובעבודת השם.

אמרי קודשו לאורך שנות הנהגתו (וליתר דיוק גם קודם לכן) היו שזורים בגאונות ובהיקף עצום ומפעים, כשהיה בולל יחדיו אמרי שפר בנגלה ובנסתר, מביא דברי רמב"ם ורמב"ן, ובמיוחד שוזר בנעימות מדברי ה"דב"ר" ר' צדוק מלובלין והמהר"ל שהיו שגורים על לשונו, והיה מכניס את כל השומעים לאווירה נשגבה של התעלות ושהייה באטמוספירה נעלית של ידיעות עמוקות והבנה יסודית ונרחבת.

כדי שיוכל להתכונן כראוי ליום השבת, שהייתה בבת עינו ועל ראש שמחתו כל ימיו (ועל כך ראוי להקדיש מאמר נפרד וגיליון מיוחד, ועוד חזון למועד).

כאשר הגיע אל משרדי לקבוע מזווה ולחנוך את שעריי ברינה, אמר לי שלא אעשה את תורתי קבע במשרד, אלא אלמד להפריד בין השעות שמוקדשות ללימוד לבין השעות המוקדשות לעבודה. אם תלמד במשרד, סופך שתעבוד גם בשעות המיועדות ללימוד. לכן ציווני להפריד בצורה ברורה ולא לערבב בין התחומין. גם ברכה הייתה בציווי זה, שלא יהיה לי זמן במשרד ללמוד ואהיה שקוע בעבודתי בהרווחה...

דרישה מתמדת לשאיפות

מהפכות רבות יצר רבנו בשבע שנות הנהגתו. תביעות עד אין סוף תבע מכל חסידיו ובאי חדרו. מה סדר היום שלך? מה ההספק הלימודי שלך? כמה למדת וכמה אתה מתכנן ללמוד ביום הבא, בשבוע ובחודש הבא, בעשור הקרוב? לאן אתה שואף להגיע? והיו דברים נוקבים אלו נשמעים ללא הרף הן באוזני ילדים ובחורים צעירים, צורבים ולומדי תורה, אברכי משי ולמדנים, והן - באותה דרישה - לעמך ישראל, לבעלי בתים, עמלי יום והעם שבשדות היוצאים להתפרנס מעמל יומם. רבנו לא ויתר לאף אחד ודרש את דרישותיו מכל הבאים עמו במגע, להרים את רף המושגים ולהיות חסידים מבינים ויודעי תורה. "לא יהיו כאן (עם-הארצים" היה שב וקובע בנחרצות. לא משנה מי ומה אתה, עליך לקבוע עיתים לתורה ולדרוש מעצמך חלק נכבד בידיעת התורה.

כך היה חוזר פעמים רבות על מאמר חז"ל במסכת ברכות: אמר רבי זעירא, כל הלן שבעה ימים ללא חלום נקרא רע, שנאמר "ושבע ילן בל ייפקד רע", והיה ממתיק ואומר כי אדם חייב שיהיה לו חלומות ושאיפות, ומי שאין לו זאת אינו בכלל אדם כלל. לצד זאת תיקן ואיין תקנות לטובת הכלל שאף הן מכוונות למטרה מקודשת זו, כגון הדרישה הנחרצת ללמוד בכל יום חומש ורש"י וספר החינוך, ועוד כיוצא בזה. מני תחילת הנהגתו ועד יומו האחרון היה כמלאך

גליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ • המבשר ימ

באהבתה תשגה תמיד

שיח עשיר ומרתק על דרך הלימוד ואהבת התורה שיקדה במרן רבנו זצוק"ל
עם ידידו הקרוב רבות בשנים שזכה לקבוע עמו לימוד בחברותא קבועה
הגאון רבי יצחק אייזיק שולמן שליט"א ראש כולל סלבודקה

בשיחתו הגדיר 'החברותא' את דרכו הנפלאה של רבנו בלימוד בעמקות נפלאה, על צימאנו הגדול לבהירות בכל חלק ופרט בתורה הקדושה, ועל מסירות נפשו ונשיאתו בעול ההנהגה, תחילה בקהילתו המפוארת בלונדון ובהמשך בעולותו על כס אבותיו הקדושים לעמוד בראש העדה, לשאת את הציבור על לוח ליבו הטהור כאשר יישא האומן את היונק.

בין כותלי הכולל

תקופה קצרה לאחר נישואיו בשנת תשל"ט, עבר רבנו זצוק"ל להתגורר בלונדון סמוך לבית חותנו יבלחט"א הנגיד הנכבד מוה"ר חיים משה פלדמן שליט"א (לרפו"ש). תחילה אמור היה לשהות שם רק עשר שנים, אך בסופו של דבר נשאר בלונדון עד עלותו לכהן פאר למלאות מקומו של אביו הק' בהנהגת העדה בחורף תשע"ג, כאשר בינתיים זוכים אלפי תושבי לונדון ליהנות מהודו זיוו והדרו, אותם השפיע בחן בחסד וברחמים לכלל ולפרט.

בשנים הראשונות לתקופת שהותו בלונדון, למד רבנו בכולל 'רבינוב' שנחשב למבצר תורה ייחודי בלונדון הבירה, שם ישב באוהלה של תורה לצד גדולי תלמידי החכמים בלונדון והשלים עצמו במקצועות ההוראה. "היכרותי הראשונה עם רבנו הייתה שנים ספורות לאחר נישואיו בלונדון, כשלמדנו תחת קורת גג אחת בכולל 'רבינוב' הידוע לשם ולתהילה כמגדלור תורני שמגדלים בו לגיונות של תלמידי חכמים מופלגים", פותח 'החברותא' הגאון רבי יצחק אייזיק שולמן שליט"א את שיחתו המיוחדת לזכרו של רבנו.

"כבר אז שמעתי על שקיעתו הגדולה בתורה בהיותו יושב על ספסל הלימודים בישיבת פוניבז', בה הלך שמו לפניו בקרב מאות הבחורים והאריות שבחבורה, כמתמיד מופלא ועמקן עצום שאינו מוותר לעצמו על שום גרגיר של הבנה מושלמת

בכל רש"י ובכל תוספות, ולכן התחיל ללמוד קצת יותר מהר. כשהרגיש בכך רבנו, הרים אליו את עיניו המיוסרות, חיך והפטיר בכאב: 'נו, אני מקבל זאת באהבה'... זכה רבנו והתקיים בו מקרא שכתוב 'אדם כי ימות באוהל', פשוטו כמשמעו, המית עצמו באוהלה של תורה עד רגעי האחרונים ממש".

עתה, לקראת מלאות ימי ה'שלושים' ישובים אנו עם הגרי"א שולמן שליט"א בחדרו שבישיבת סלבודקה, לשיחה נרגשת אפופת הוד ועתירת גילויים מהקודש פנימה, כאשר לראשונה

"...בשנים אלו לא עניין אותו כלום מהבלי עולם הזה, בהיותו כליכולו שקוע בתורה הקדושה במתכונת שאינה נראית כיום גם לא אצל אברכים בני עלייה, כאילו אינו בנש"ק ואינו בן יחיד לאביו הגדול שהחל אז להנהיג את עדת הקודש בשנת תשל"ט, עם הסתלקות אביו הק' מרן ה'כנסת מרדכי' זי"ע..."

נחשף בפנינו על הקשר הלימודי ביניהם – להבחל"ח – שנמשך כבר ארבעה עשורים, כאשר עיקרו של הלימוד בחברותא החל עוד בהיותם אברכים צעירים בכולל המפורסם לשם ולתהילה בלונדון – כולל רבינוב, שם למדו טובי וגדולי תלמידי החכמים של הבירה, ונמשך עד הימים האחרונים לחייו של רבנו.

חברותא קבועה הייתה לרבנו זצוק"ל עם יבלחט"א הגאון רבי יצחק אייזיק שולמן שליט"א ראש כולל סלבודקה, חברותא שנמשכה שנים רבות בלימוד סוגיות בעיון ובפלפול כיד ד' הטובה עליהם, חברותא שביטאה יותר מכול את עיקר חיותו הרוחנית שנשאבה אך ורק מעוד שעות של לימוד ומעוד הררי ספרים שנפתחו ונערמו על השולחן, ביגיעה עצומה ובשמחה גדולה, אשרי עין ראתהו.

"לפעמים היה מסוכס ביניהם שהלימוד יימשך שעותיים בערך", שחים לנו אנשי ביתו של כבו"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, "אך הנה חלפו להן ארבע וחמש שעות מבלי לשים לב לשעון המתקתק ביעף. היינו הולכים עם רבנו לטייל בנאות דשא בכל יום, ובחזרתו לביתו סביבות חצות הלילה היה מבקש לקרוא לחברותא הרב שולמן, לימוד שיכלו לדעת מתי יתחיל אך לא ידעו מתי יסתיים".

גם עתה בחזרתו של רבנו לארץ הקודש לפני מספר שבועות, ביקש מיד לחדש את החברותא עם הגרי"א שולמן שליט"א, מוסיפים המשמשים בקודש להעיד בפנינו, "היו אלה ימים קשים בהם רבנו סבל את סבלו בדומייה כשכל גופו אפוף ומלוף בייסורי איוב בלתי נתפסים, אך עם כל זאת התחזק ביתר עוז ושאט ללמוד עם החברותא בעומק העיון והפלפול, כאשר הייתה באומנה אתו בימים כתיקונם, ותורה זו שלמד באף היא שעמדה לו, להשריש בנו אהבת תורה יוקדת בכל לב ובכל נפש, בראותנו כי רבנו מתאמץ בכל כוחותיו האחרונים להתעמק בלימוד ולשאוב חיות מהתורה הקדושה, כי היא לנו עוז ואורה.

בימי ה'שבועה' סיפר הגרי"א שולמן שליט"א, כי באחד הימים האחרונים עת למד בחברותא עם רבנו, הבחין והרגיש בסאת ייסוריו הקשה שגברה באותו יום ביותר ר"ל, וחשב לעצמו שמן הסתם רבנו לא מסוגל לאמץ ראשו לעיין ולדקדק

חבוקה ודבוקה בך. בריקוד עם הס"ת בחנוכת הבית של הקלויז הק' בסאדיגורה

ארבעה עשורים. עם ידידו הקרוב החברותא הגרי"א שולמן שליט"א

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

שיחת
החברותא
הגרי"א שולמן
שליט"א
ראש כולל
פלבודקא

בראש משא הדור /// האחריות והמסירות לכלל הציבור

מרתק לשמוע מכלי ראשון ובעדות חיה מפיו של החברותא כיצד נראה היה סדר הלימוד שלהם בצוותא, כאשר מתוך הדברים בוהקת ומיתמרת לה נועם התקשרותו היוקדת של רבנו בתורת ד' שהייתה נקודת לבבו ומשוש חייו כל הימים: "אם כי נפשו חשקה בתורה בכל נימי לבבו ונפשו, ובוודאי היה רוצה שלא יפריעוהו באמצע הלימוד, אבל מכיוון שנטל על עצמו את התפקיד שהוטל עליו על ידי אביו הק' לעמוד בראש הנהגת הכלל, היו לפעמים דברים שלא סבלו דיחוי והיה מפנה מזמנו ומטפל בהם תוך כדי הלימוד, כמו טלפונים דחופים לצרכי רפואה ושאלות דחופות מקהל החסידים שזרמו אליו מכל העולם.

"אירע פעם תוך כדי לימודנו יחדיו, שאמרו לו על בחור מסוים שצריך לקבל דברי חיזוק בדחיפות שאינה סובלת דחייה, רבנו הכניס אותי לחדר פנימי ושוחח עמו כחצי שעה, ומיד לאחר מכן שבנו ללימוד עוד כמה שעות. הכול מחמת האחריות הגדולה שרבעה עליו והלב הגדול שהרגיש את מחויבותו ואת תוקף תפקידו.

"ובתקופה בה התמנה לכהן כחבר מועצת גדולי התורה, אף שניסה בתחילה לסרב להתמנות זו מחמת גודל האחריות וכובד המשקל, אך לאחר שהוטל עליו תפקיד זה על ידי גדולי הדור, הוא נשא על ליבו את הדור כולו והרגיש אחריות עצומה וחובה קדושה לדאוג לכלל הציבור בכל הנושאים העומדים על הפרק כמו גזירת הגיוס ועוד, הכול מתוך תחושת אחריות מהתפקיד שהוטל עליו, שאסור לו להחריש בעת כזאת."

התורה. מאידך, לא רצה רבנו להעיר ולפגוע באברך זה שלכאורה לא עשה זאת במזיד, לכן העדיף לעבור ללימוד במקום מרוחק ממקומו של ראש הכולל, כדי שלא יצטרכו אוזניו לשמוע את הדו-שיח שמתנהל בין האברך לראש הכולל דבר יום ביומו... למעשה, לאחר מספר ימים נודע לאברך הנ"ל את סיבת מעברו של רבנו למקום אחר בהיכל הכולל, מה שהביא אותו להפסיק על אתר את התנהגותו הנלוזה.

הגרי"א שולמן מוכיר גם את החברותא הידועה שלמד רבנו משך ח"י שנים עם הגאון רבי חנוך דב פאדווא צוק"ל גאב"ד לונדון ובעל 'חשב האפוד'. רבנו היה מרבה להזכיר פסקים והוראות משמו, ממנו גם למד את כללי ההוראה והיה כתלמיד המחכים את רבותיו לאחר שזכה לקבל ממנו סמיכה להוראה. רבנו אף היה מתבטא כי מורו ורבו בהוראה היה 'ר' העניך'. בידיו של רבנו היו מצויים כרכי השולחן-ערוך שלו מאותה תקופה שלמד עמו, כשהוא מלא בהגהות המעוטות מסביב הספר ששמע מרבי העניך.

בהמשך אף למד כמה שנים עם 'בדלחט"א גאב"ד זכרון מאיר הגה"צ רבי חיים מאיר וואזנר שליט"א, בעיקר שו"ע חושן משפט ועוד חלקים מהתורה הקדושה. וכגודל התמדתו כך גם גאונותו בתורה הייתה לשם דבר, כאשר בנוסף לקבלת הסמיכה מהגר"ה פאדווא אף קיבל 'היתר הוראה' ממרן הגר"מ פיינשטיין צוק"ל. היה זה כחודש לפני הסתלקותו וההערכה היא כי מדובר בהיתר הוראה האחרון שהוציא הגר"מ פיינשטיין מתחת ידו. מסופר, כי רבי משה בוחן את רבנו דווקא בהלכות תולעים ודם עוד לפני הלכות בשר וחלב,

בכל סוגיא ונושא. שם, בכולל רבינוב זכיתי לקבוע עמו חברותא שהמשיכה רבות בשנים, אמנם עם הפסקות שונות מכורח המציאות, אך הצד השווה שבהן, כל התקופות היו רצף אחד של אהבת תורה וצימאון אדיר לניצול כל רגע להבנת עוד חלק בתורה."

מספר הגרי"א שולמן על הליכותיו האציליות של רבנו באותה תקופה בכולל רבינוב: "בשחזור הזיכרונות מאותם ימים, היה זה מפליא לראות את רבנו במשך שנות לימודיו בכולל שהתנהג כאברך רגיל מהשורה, ממש שווה בין שווים ואפילו פחות מכך, עד שלא נמנע מלגשת לאברכים צעירים ממנו בשנים ולשאל אותם פשט בסוגיא, ספק אם רצה לחזקם וספק אם באמת רצה ללבן את הדברים יותר ויותר כדרכו בקודש.

"כשארצה לסכם את השנים ההן בכולל רבינוב, הנה היא ההגדרה הקצרה והקולעת: בשנים אלו לא עניין אותו כלום מהבלי עולם הזה, בהיותו כל-כולו שקוע בתורה הקדושה במתכונת שאינה נראית כיום גם לא אצל אברכים בני עלייה, כאילו אינו בנש"ק ואינו בן יחיד לאביו הגדול שהחל אז להנהיג את עדת הקודש בשנת תשל"ט, עם הסתלקות אביו הק' מרן ה'כנסת מרדכי' זי"ע.

"אף בהמשך, כשהתמנה לרב הקהילה בגולדרס-גרין, לא עזב את ספסל הלימודים בכולל והתנהג עדיין כאברך רגיל כפי שהיה עד הלום, עד שהיה מוכרח בעל כורחו להשקיע יותר בקהילה ובבית הוראה, שאז כבר לא יכול היה להמשיך יותר את החברותא עמי אבלחט"א במסגרת סדרי הכולל, והעברנו את הלימוד בחברותא בצוותא לשעות הערב, כשעלי לציין שאת שעת ההתחלה ידענו, אבל שעת הסיום לא הייתה צפויה מראש, כי הלימוד יכול היה להימשך שעות ארוכות אל תוך הלילה."

בתרה של תורה

בתקופה זו, בה למד רבנו בכולל רבינוב, נקשר בקשר תורני עמוק עם ראש הכולל הגאון המופלא רבי יחזקאל זילבר זצ"ל, שהיה עילוי עצום וגאון מופלג, אך במקום גדולתו הייתה ענוותנותו והיה משתפל בענוות חן כלפי כל אחד בצורה מעוררת השתאות. רבנו היה משוחח ומפלפל עמו רבות, יורד לעומקה של הלכה ומוציא לאור תעלומה ממצולות ים התלמוד, כי כד' הטובה על שניהם. היה זה מחזה נפלא לראותם מתנצחים יחדיו במלחמתה של תורה, כשכל ההיכל כמדורת אש בריתחא דאורייתא.

"אירע פעם שאחד מאברכי הכולל, שלא ניחן בבניה יתירה, היה מדבר בזלזול עם ראש הכולל שהיה כאמור פשטן מאוד ולא השגיח על כבודו כלל, אבל ההתנהגות הזו הפריעה מאוד לרבנו שלא הצליח להבין כיצד ייתכן לזלזל ככה בכבוד

משוש חייו ונקודת לבבו. ריקוד נלהב בשולחן הטהור מוצאי חג השבועות

חיים הם למוציאיאיהם. רבנו צוק"ל נושא דברים בהיכל הישיבה במחיצת אביו הק' מרן העקבי אבירי' צוק"ל

גיליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ • המבשר בא

סדר יומו העמוס לעיפה בשיעורי תורה ובהתמסרות אישית לכל בני הקהילה ללא יוצא מן הכלל, לא ויתר רבנו על שעות רצופות של לימוד להסתיים בשעות הקטנות של הלילה. בדרך כלל הלימוד נעצר רק לאחר שראה כי שמורות עיניי מתחילות להיעצם... אולם הרבי מצידו היה ממשיך ללמוד עוד כמה שעות בהתמדה רצופה, למרות שגם הוא היה מותש וחסר-נוחות, אבל התורה הקדושה שהייתה מושג חיו תפסה אצלו מקום יותר גבוה מכל דבר אחר.

"הפלא הגדול ביותר היה, כי על אף שסיימנו בשעת ליל כה מאוחרת, היה תמיד מתגבר כארי ובשעה חמש לפנות בוקר עשה כבר את דרכו בזריזות נפלאה לעבר גולדרס-גרין למסור את שיעורו הקבוע לפני התפילה בכלול בעלי-בתים שייסד בבית מדרשו, ועם השנים ראינו את גודל הצלחתו בכלול זה, עד שהיכל בית המדרש מלא וגדוש בעשרות רבות של בעלי-בתים המשכימים קום באשמורת הבוקר, לפתוח את סדר יומם בלימוד התורה ואחרי התפילה פונים לעסקיהם הגשמיים".

"בשנת תשנ"ח עברתי להתגורר בארה"ק", ממשיך החברותא של הרבי לרתק אותנו באוצרותיו הבלומים. "כמובן שהפרידה הייתה קשה מאוד, כי היה ברור לנו שכבר לא נוכל ללמוד בצוותא כפי שנהגנו עד כה מימים ימימה, אבל בעת ביקוריו התכופים של הרבי בארה"ק, תמיד מצא זמן ללמוד עמי פעם או מספר פעמים. היינו לומדים בחדרו שמעל דירת אביו הק' מרן ה'עקבי אבירים' בקומה העליונה, ואירע פעם שלמדנו בסלון בבית אביו ותוך כדי הלימוד עבר שם מרן ה'עקבי אבירים', שנהנה מאוד מלימודנו בחברותא ובירך אותי שאזכה ללמוד עמו עוד הרבה שנים. לצערי, רבנו קיים ברכה זו בזריזות יתירה והכניס במעט השנים הרבה מאוד...

"ראו אז במוחש מה עומד ונמצא בראש מעייניו, כאשר למרות כי ברור לכל שמטרת בואו כאן לארה"ק הייתה מחמת שמחה או סידורים חשובים אחרים, אבל היכן שרק יכול היה להקדיש שעות לימוד בצוותא, היה מתקשר אלי וקובע אתי זמן ללימוד בחברותא עם כל העיון והגיעה, כאילו שהגיע רק בשביל זה".

סודות מהקודש פנימה

בחודש טבת תשע"ג, לקתה חצר הקודש סאדיגורה בשבר גדול וכואב, כאשר בפתע פתאום עלתה נשמתו הטהורה של כב"ק מרן אדמו"ר ה'עקבי אבירים' זצוק"ל לשמי רום, ויבכו אותו כל עדת בני ישראל כי ניטל כבוד מבית חייהם, אך זאת הייתה נחמתם בעניים עם הכתרתו של בנו-יחידו כב"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל לעמוד בראש העדה, להאיר להם הדרך אשר ילכו בה ולהנחותם במעגלי צדק.

תורתך שעשועי: דרך לימודו של רבנו זצוק"ל בעיון ובעמקות

בשיחתנו עם החברותא הגרי"א שולמן שליט"א, ביקשנו לברר גם את דרך לימודו של רבנו, שהייתה כידוע בעמקות גדולה ובעיון מדוקדק לעומקה של סוגיא ללא פשרות ומשא פנים: "צורת הלימוד המיוחדת של רבנו הייתה להבין דבר מתוך דבר הדק היטב. לפעמים היינו לומדים חומש ורש"י על פרשת השבוע, לכאורה לימוד פשוט שאינו מצריך עיון מעמיק, אבל רבנו דרש להבין לעומק כל פסוק וכל 'שטיקל רש"י' עד תום, כאשר משם היה ממשיך ומגיע לכל חלקי התורה כולה, כספרים רבים נערמים על שולחנו ובכולם עיין והעמיק לראות האם נגעו בבירורים שעלו ברעיונו תוך כדי לימוד.

"לפעמים היה בונה יסודות נפלאים גג על גג לבאר את הנושא שלמדנו, אבל לאחר שהרהר בדעתו כמה רגעים, הכריע שדבריו אינם מבוססים מספיק על פי שיטות הראשונים או האחרונים, שאז שוב פתח ספרים, עיין והקשה ותירץ באריכות ובהרחבה, עד שהכול בא על מקומו בשלום במקסימום של בהירות. וכשמצא לפעמים שכיוון לדעתו של אחד הראשונים או האחרונים, אורו פניו בשמחה של תורה ובחדוותא דאורייתא. בדרך האמת שאפיינה את כל ישותו ובמיוחד את צורת לימודו המעמיק, לא הסכים להטעות את עצמו כאילו הבין את הנלמד, אפילו כשהיה חסר לו רק פרט קטנטן להשלמת ההבנה, ועד שלא הגעתי בס"ד לדרך הבהירה ביותר בהבנת הסוגיא, לא נחה דעתו".

לדוגמה מציין החברותא של רבנו דרוש ופלפול שרבנו האריך בו רבות הלוך ושוב עד שהגיע לעמק השווה ברוחב דעתו: בריש סוגיית המבשל בחמי טבריה שהמבשל בהם בשבת פטור, יש לדון אמאי פטור, האם זה בגלל שאין זו מלאכת מחשבת וא"כ זהו דין פרטי שנוגע רק להלכות שבת, או משום שאין שם בישול על כל שאינו מחמי האור. כשמצאנו שגם בהלכות נגעים מובא עניין זה שלגבי מכוות אש – חמי טבריה אינם נקראים מכוות אש כיון שאינם באים מכוח האור, וא"כ מוכח להדיא שאין זה דין פרטי לגבי שבת אלא לכל התורה כולה, שבכל מקום שנאמר דין אש, חמי טבריה אינם בכלל זה.

"דוגמה זו שהיא אחת מיני רבות, מצביעה ומלמדת על הכלל כולו איך הייתה נראית דרך לימודו של רבנו, כאשר על כל דבר היה מתעכב בארוכה לראות היכן הוא מוזכר במקומות נוספים ברחבי התלמוד ולבדוק האם כל המקומות שווים בדינם ובהלכתם, ואם מצא ובירר שאכן יש חילוק בדיניהם, מיד התחיל לפלפל ולחלק בין הדינים כדי להבין מה נשתנה דין זה מדין חברו. וכשמצא איזו ראייה לדבריו מהרמב"ם שנקט להלכה כדרך מסוימת ממהלך הסוגיא, היה אצלו ממש 'יום טוב' והיה מתאמץ ליישב ולבאר זאת עם כל הסוגיות שנוגעות בדבר".

"כבר בתוך ימי האבל על פטירת אביו הק', בשעה שבאתי לנחמו בבית האבלים, ביקש ממני רבנו שזה הזמן לחדש בקרוב את הלימוד בחברותא, שהרי הוא מגיע עתה להתגורר בבני ברק

ולקבוע משכנו בארץ הקודש. ואכן, לא ארכו הימים וזכיתי שוב לעונג הרוחני הזה, להיכנס למעון הקודש לשעות ארוכות של שקיעות עצומה בסוגיות הש"ס מעבר לזמן ולכוחות הטבעיים.

"לפלא היה אצלי, שלא הסכים שאקרא לו בתואר 'רבי' ואף טרח בעצמו כל פעם להכין לי כוס תה או להגיש בעצמו כיבוד אחר. אירע לא פעם, שהצעת לי כי אחד מהמשמשים יכין את המשקה, אבל הרבי אמר בנחישות שהוא בעצמו רוצה להכין לי ולא אחר, וכן כשהיו צריכים להביא ספרים מהארון, לא המתין לרגע שאני אעשה זאת, אלא הוא עצמו התרומם ממקום מושבו והוציא את הספרים בזה אחר זה לעיין בהם מקרוב, כאשר כל התנהגותו האצילית הייתה כשווה בין שווים וכאילו אין מאות חסידים שמשחרים לפתחו וצמאים למוצא פיו".

כשאנו מבקשים לדעת מתי התקיימו בדרך כלל סדרי הלימוד יחדיו בחברותא, מספר הגרי"א שולמן שליט"א: "את שעות הלימוד שצברנו בצוותא אי אפשר למנות ולפרט. בדרך כלל לא היה זמן קבוע להתחלת הלימוד, מחמת העול הגדול שהיה על הרבי שגרם להרבה שינויים בזמנים, אבל כשנקראתי לבוא לבית המלך – מאן מלכי רבנן, תמיד היה זה נמשך שעות רבות ולפעמים זה יכול היה להתחיל רק בשעות הערב המאוחרות - אחרי שעות קבלת קהל מפרכות או כשהרבי חזר מחוץ לעיר - ולהמשיך עד עומק הלילה כאילו רק עכשיו התחיל היום.

"היה מצוי מאוד שלמדנו בערבי שבתות ובערבי ימים טובים, לימוד זה יכול היה להימשך ממש עד סמוך לכניסת השבת, עד שבחזרתי לביתי היו הרחובות מלאים בציבור גדול שנהר בבגדי שבת לבתי הכנסיות. אף קרה לא פעם שהרבי ביקש ממני שאלך לטבול במקווה הפרטי שבביתו, כדי שלא אהיה טרוד מההכנות לשבת ונוכל ללמוד עד סמוך לשבת.

"מדהים היה בעת נישואי חתנו הצעיר הרה"ג ר' יוחנן שפירא שליט"א בחורף תשע"ט, שבערב שבת שבע ברכות שהייתה שבת גדולה בצל הקודש ובהשתתפות מאות חסידים מהארץ ומחו"ל, אך כל ההכנות וההיערכות לא הפריעו לרבנו להאריך בלימודו עמי בתכלית הריכוז ממש סמוך לכניסת שבת. וזכורני שגם אז, ביציאתי מביתו נאווה קודש סמוך ונראה לזמן הדלקת הנרות, באו מולי מאות חסידים ואנשי מעשה שהחלו למלאות את היכל בית המדרש לקראת כניסתו של רבנו לתפילת מנחה בהאי שבתא דריגלא".

"במשך השנים היו כמה פעמים שקיבלתי שיחת טלפון מרבנו בעש"ק סמוך לכניסת השבת, לחדד נושא מסוים שלמדנו באותו שבוע או שמצא יישוב יותר טוב לסוגיא שלמדנו באותם ימים. ממש ראיתי בחוש את המושג 'כל

ברכה לזמן רב. עם אביו מרן ה'עקבי אבירים' זצוק"ל

עד כלות הכוחות. בריקוד עם הס"ת בחנוכת הבית של הקלויז המקודש בעיירה סאדיגורה

כב המבשר • גליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כבו"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

שיחת
החברותא
הגרי"א שולמן
שליט"א
ראש כולל
פלבודקא

המבשר כג

שיחת קודש מפי כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה שליט"א בביקורו בהיכל ישיבת סאדיגורה - ו' אלול תש"פ

נייחא לנשמה הקדושה

עומדים אנו בתוך ימי השלושים להסתלקותו של אבי מרן אדמו"ר זצוק"ל הכ"מ. כשמתבוננים בדרכיו ומעיינים בהליכותיו בשנים האחרונות, רואים איך היה כולו מקשה אחת של תורה והתמדת התורה, עיון התורה ועסק התורה.

כאשר התורה היא העסק של האדם אין בזה זמנים מוגבלים, אלא עוסק בה בכל שעה ובכל זמן, ולא רק בשעות וזמנים מסוימים, אדרבה, כל מהותו של יהודי הוא שעוסק בלימוד התורה, גם אם צריך להפסיק למנוחה או לשיחה כלשהי כי הוא זקוק לכך, עדיין צריך הכל להיות כחלק מלימוד התורה, ומבלי שזה יגרום לו להפסיק מעסק התורה כלל וכלל.

יעזור השי"ת שהשרשים של האילנות הרכים - התלמידים שיחי' - יושרו היטב, שתתעלו בתורה ויראת שמים, בהתמדת התורה, בעיון התורה ובחשקת התורה, וזהו הנייחא הגדולה ביותר לאבי אדמו"ר זכר צדיק וקדוש לברכה הכ"מ שעוסקים בלימוד התורה הק', ושהלימוד הוא בשקידה ובחריצות, כששקועים בלימוד התורה ואין עוסקים בדברים אחרים, אין נייחא גדולה יותר מזה לאבי אדמו"ר זצוק"ל הכ"מ.

דגל עטרת ישראל

לאחר הבדלה במוצאי ש"ק פ' כי תצא, פתח ואמר: ברצוני להזכיר ולבקש שימשיכו להחזיק ביסודות והבקשות שאבי אדמו"ר זצוק"ל דרש מאתנו, ללמוד כסדר חורש"י וספר החינוך, אהבת תורה ויראת שמים, עסק התורה, עיון התורה. חושבני שלא היתה הזדמנות שבו אבי אדמו"ר זצוק"ל לא דיבר מזה ולא הזכיר זאת. בכל הזדמנות ובכל זמן דרש זאת מאתנו, שסאדיגערער חסידים ידעו שהדגל שלנו הוא אהבת תורה ויראת שמים, שיהודי ידע שהחיים שלו בעולם הזה הם לחיות עם התורה הק', לחיות עם השי"ת, לחיות עם עסק התורה.

כאשר יישא האומן את היונק. בקריאת קוויטל תחת חופתו של כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה שליט"א

כמשמעו".

לסיום מספר לנו הגרי"א שולמן: "בחודש כסלו האחרון שנת תש"פ, עת השיא רבנו את נכדתו הבכירה תחי' בלונדון הבירה, נסעתי להשתתף בשמחתו הגדולה מקרוב, וכמובן שזכיתי לשמחו ביותר בראותו אותי חולק עמו שמחה בשמחה. ולאחר שחזר לארץ הקודש, סיפרתי לרבנו שבטיסה חזר ארצה ישבו לידי שני אברכים מחסידי סאדיגורה שלמדו יחד בחברותא ולא הוציאו את עיניהם מתוך הגמרא משך כל הטיסה. לא אשכח את הנהרה הגדולה שפשטה על פניו למשמע עדותי זו, כי התורה הקדושה מילאה את כל חיותו וממנה שאב את נשימותיו הזכות עלי אדמות. "ולי אישית אין ספק, שכוח התמדתם הנפלאה של האברכים היקרים המסתופפים בצילו, הגיע מכוחו הגדול של רבנו שמיום עלותו על כס ההנהגה לא חדל לעורר ולהשריש אהבת התורה ושקידתה אצל הצורבים, ותהילה לא'ל שזכה לראות ברכה מרובה בפרי עמלו, להעמיד לגיונות תלמידי חכמים מפוארים שצמחו ונבטו מתוך ערוגת הבושם של חצר הקודש סאדיגורה".

זכותו הגדולה תגן עליו ועל כל ישראל אמן.

**"...כשנקראתי לבוא לבית המלך
- מאן מלכי רבנן, תמיד היה זה
נמשך שעות רבות ולפעמים זה
יכול היה להתחיל רק בשעות
הערב המאוחרות - אחרי שעות
קבלת קהל מפרכות או כשהרבי
חזר מחוץ לעיר - ולהמשיך עד
עומק הלילה כאילו רק עכשיו
התחיל היום..."**

מוכרחני לציין שהשתוממתי לא אחת למראה עיניי, כיון שידעתי שאינו יוצא כמעט לקהל והוא ספון הרבה בחדרו בגודל מכאובי ר"ל, אבל כאן בחדר הספרים היה זה מחזה שאי אפשר לתאר, כי ראיתי בחוש שהתורה נותנת לו חיות מחודשת, פשוטו

חפציך לא ישוו בה' וכמה שהעסיק אותו הלימוד המשותף בינינו יומם ולילה, על אף היותו מנהיג ברמה למאות חסידים. ובלי ראש השנה האחרון, שנת תש"פ, עת עברתי להתברך בברכת השנים, אמר לי בחיוך: 'אולי נקבע לימוד להיום'... וכך היה גם בימים העמוסים ביותר של השנה והימים המפרכים ביותר של עבודת הקודש, אם בימי חול המועד סוכות לאחר עבודת הנענועים הארוכה, ואם בשמחת תורה אחרי ההקפות, שתמיד מצא זמן ללימוד התורה בחיות ובחשקו".

ייסורים של אהבה

כאן אנו מגיעים לתקופה האחרונה במסכת חייו הטהורים של רבנו זצוק"ל, כאשר נר אלוקים טרם יכבה וסאת ייסוריו עלתה ביותר. אם העלה מאן-דהו על דעתו, כי עתה בימים קשים אלו שעברו של רבנו, בין טיפול מייסר למשנהו ובין האשפוזים התכופים בבתי הרפואה ל"ע, ישתנו סדרי ימיו ולא יימצא זמן מתאים ללימוד החברותא, הרי לנו עדותו הנרגשת של הגרי"א שולמן שליט"א: "מתרגש אני כל פעם מחדש, כשאני משחזר את שנותיו האחרונות של רבנו, כאשר ידע הרבה סבל וייסורי הגוף שאי אפשר לשער ולתאר, אבל למרות הכול יכול היה ללמוד ללא הרף עם כל החשק וההבנה ללא שינויים, ונתקיים בו מקרא שכתוב 'אדם כי ימות באוהל', שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, כשרבנו מקיים זאת פשוטו כמשמעו ומאמץ את שארית כוחותיו שנותרו בגופו החלוש והמיוסר, עבור דברי תורה ולהתענג על נועם צוף סוגיות הש"ס".

הגרי"א שולמן מציין את הספדו הידוע של ראש ישיבת פוניבז' הגר"ד פוברסקי זצ"ל על ראש הישיבה הגר"ש רוזובסקי זצ"ל, שהזכיר בדבריו מאמר חז"ל (ברכות ה.) 'אלו הם ייסורים של אהבה כל שאין בהם ביטול תורה', כי אי אפשר לבוא ולומר סתם כך על אדם שהוא מקבל את ייסוריו באהבה, והסימן המובהק הוא כשהוא ממשיך בהרגלו ללמוד תורה גם בתקופת ייסוריו הקשים, כי אז ניכר שאכן מקבלם באהבה.

"לא אחת הייתי מבקש מהמשמשים בקודש, שאם רואים הם שזמן הלימוד מתארך יותר מדי, יבואו ויכנסו פנימה להזכירני שתם הזמן, אבל כנראה שהם עשו יותר את רצון הרבי שלא להפריעו וכך יכולנו להמשיך ללמוד עוד זמן רב. אירע כמה פעמים שהזכרתי לרבנו כי הרופאים המליצו לו ללכת לנוח מוקדם לצורך שלמות בריאותו, אך אז ביקש ממני 'בא נראה יחד רק עוד שטיקל רמב"ן או עוד שטיקל רש"י', וכך יכלו הדברים להמשיך לעוד כשעה ויותר".

למרבה הצער והכאב, התקופות הממושכות בהן נאלץ רבנו לשהות בניכר בריחוק מקום ממעון קודשו, בהיותו נזקק לדרוש ברופאים בלוס אנג'לס המרוחקת, הפסיק גם הלימוד בחברותא מכורח המציאות, אך בתקופות הקצרות בהן שב רבנו ברחמים לביתו, הייתה מתחדשת החברותא שוב ביתר עוז ושאת, למרות הכאבים והייסורים, על אף החולשה והתשישות, כי היא הייתה החמצן האמיתי דרכו נשם את אוויר הפסגות ברום דרגותיו העליונות בקדושה של מעלה.

"ימים ספורים לאחר ששב רבנו לארה"ק בחודש תמוז האחרון, התקשרתי לדרוש בשלומו ואז הביע את מבוקשו שכבר למחרת אבוא ללמוד עמו. ואני, שידעתי את ה'חולשא דאורחא' שהיה שרוי בה מהטיסה הארוכה שהתישה לגמרי את כוחותיו החלשים בלאו-הכי, לא האמנתי שנצליח ללמוד למחרת, אבל הרבי כדרכו התגבר על הכול ולמדנו יותר משעה וחצי".

"לאחר תשעה באב התחזקו כוחותיו של הרבי ואז קרא לי ללימוד עמו, לימוד שהתארך יותר משלוש שעות. אפילו בשבוע האחרון לימי חייו עלי אדמות, למד עמי שלוש פעמים כשלוש שעות ויותר, והכול עם העמקות הגדולה שהתברך בה ובלי לוותר על שום דיוק ושום הבנה כדרכו תמיד.

גיליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ • המבשר כג

תהלתו בקהל חסידים

פרקי זיכרונות מרטימים מתוקה הנהגת מלכותו הנאדרת בקודש של רבנו זצוק"ל
בשיח חסידים ואנשי מעשה מנכבדי עדת הקודש דחסידי סאדיגורה

'גישמאק' בתורה ובמצוות

"רבנו זצוק"ל פעל המון והספיק הרבה מאוד בשבע השנים בהן זכינו לחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו", אומר לנו **הרה"ח ר' חיים בנימין ברנדווין שליט"א**. "קשה להצביע על משהו מסוים שהיה מיוחד אצלו יותר מכול, היות וכל דבר שבקדושה היה מקבל אצל רבנו משמעות מיוחדת, הן המצוות המעשיות שבכל יום ויום, הן השבתות הנשגבות שזכינו לחסות בצילו ולשאוב מלוא חופניים מבארו הנובע מים חיים טהורים, והן הימים-טובים שהכניס בהם אורה ייחודית והלהיב את לבבותינו טפח וטפחיים מעל הקרקע".

וכשאנו מדברים על הרגשת טעם במצוות והתחברות לרוחניות בקדושה של מעלה, בפיו של ר' חיים בנימין עובדה נפלאה: "בתחילת שנות ההנהגה הוזמן רבנו כאורח הכבוד לוועידת אגודת ישראל שהתקיימה בארה"ב. הצטרפתי אז לנסיעתו ולפני שהגענו לאירוע, דיבר רבנו אודות המשא אותו עומד הוא להשמיע בפני מאות הנוכחים. עיקר הנושא היה על החובה הקדושה המוטלת על ההורים ועל המחנכים של ימינו להחדיר בצעירי הצאן ובבחורי החמד את ה'גישמאק' של קיום המצוות, בהדגישו שוב ושוב כי לא די בכך שמלמדים את הדורות הבאים שיש מצוות סוכה ועלינו לקיימה או מצוות תפילין ועלינו להניחן בכל יום תמיד, אלא לתת להם להבין את הטעם של המצוה ולהסביר למה הצטוונו לקיימה וכמה גדול הוא התענוג העילאי שיש לאלו שזוכים להרגיש את טעם המצוות, באומרו שרק כך אנו יכולים להיות סמוכים ובטוחים שהם יתחברו למצוות ולמעשים טובים, ולא יתרשלו מלקיימם כעבור זמן.

"בדרכו למעמד, אמר לנו, כי האמת היא שאין לו כוחות למסע הארוך הזה והוא בהחלט סוחט ממנו כוחות מרובים, אבל אם בזכות דבריו היוצאים מן הלב ובתקווה שאכן ייכנסו אל הלבבות, יהיה בחור אחד שניח תפילין או ישמור שבת כמו שצריך, הכול כדאי עבורו להיטלטל בדרכים ולנדוד הרחק מביתו, כי זה חלקו מכל עמלו".

מספר **הרה"ב ברנדווין**: "באחת מנסיעותיו של רבנו לחו"ל

רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו". רבנו היה מסביר את החילוק בין משה רבנו לאהרן הכהן, שאכן משה רבנו קיבל תורה מסיני ועשה את כל הנסים לבני ישראל, אבל אהרן הכהן התייחד בכך שירד מרום דרגתו לכל הבעיות הפרטיות האישיות שהיה לכל אחד מבני ישראל, הוא לא חס על מעמדו הנשגב וטיפל בבעיות של הבאת שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, ולכן בשעה שהסתלק אהרן הכהן הרגישו כל בית ישראל את חסרונם הגדול.

"דבריהם הם זיכרונם וזוהי התחושה של כולנו בעת הזאת, אחרי השבר הגדול אשר הושברנו בהינטל כבוד מבית חיינו

הרה"ח ר' חיים בנימין ברנדווין שליט"א: "...השדה החינוכי תפס מקום גבוה ביותר במשנתו של רבנו ומאוד היה אכפת לו מחינוכו של כל אחד ויחיד באשר הוא, כאשר דגש מרכזי אותו דרש בחובת החינוך המוטלת על ההורים, הוא להביא את ילדיהם הצעירים לידי אהבת תורה ואהבת קיום המצוות..."

ורבנו זצוק"ל נלקח מאתנו למנוחות עולמים בשיא פריחתו ובמיטב שנותיו, כאשר החלל העצום שנפער בהסתלקותו מאתנו מורגש בכל שכבות הציבור, הן האנשים והן הנשים, הן בעלי ההשגה הגבוהה והן בעלי-בתים ועובדי כפיים, כולם מצאו מקום ונוחם במחיצתו של האי רעיא מהימנא".

שלושים ימים חלפו ביעף מאותו יום מר ונמהר, ליל כ"א אב תש"פ, בו התבשרו קהל הקודש דחסידי סאדיגורה בפתע פתאום כי נישלה מהם עטרת תפארת ראשם והרועה הנאמן שהלך לפנייהם כעמוד אש להאיר להם הדרך לילה ויום, הלך למנוחות ואותם הותיר לאנחות. גדול כי"ם שברם בתוך עדת כל בית ישראל המבכים מרה את האבדה הגדולה, יש התולים זאת בשבר על שבר שהושברה עדת הקודש, כאשר אך בקושי חלפו להן שבע שנים ומחצה מיום הסתלקות אביהם ורועם כבו"ק מרן אדמו"ר ה'עקבי אבירים' זצוק"ל בשנת תשע"ג, והנה שוב ירדה עליהם חשכות ואפילה זו, יתומים היו ואין אב. לקראת תומם של 'שלושים' ימי האבלות, נועדנו לשיחות נרגשות עם נכבדי 'פני העדה', שיחות אפופות זיכרונות הוד שאוגר כל אחד מהם מהתקופות הנפלאות בצילא דמהימנותא, עת זכו להסתופף בחצר הקודש וליהנות מזיו נועמו של מרן רבנו זצוק"ל, שהיה כמלאך העומד על גביהם להדריכם בתבונות כפיו ולהנחותם במעגלי צדק, לצעוד באורחות צדיק ולדבוק במסילות ישרים.

פותח **הגאון רבי יוסף צלר שליט"א** ראש ישיבה לצעירים סאדיגורה: "ידוע מה שאמר הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע אחרי הסתלקות אביו הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע: 'העולם חושב שאיבדתי אבא ואילו החסידים איבדו רבי, האמת היא בדיוק הפוכה, כי אני איבדתי רבי והחסידים איבדו אבא'... אותה בחינה ממש אנו מרגישים בימים אלו, איבדנו כאן אב רחום שנשא את כולנו על לוח ליבו הטהור כאשר יישא האומן את היונק, וכרחם אב על בנים כן חס וריחם על כל אחד ואחד בלי יוצא מן הכלל ברחימאיות מופלאה. כולם היו נסקרים אצלו בסקירה אחת באופן פרטני ואישי, להעתיר בעדם לטובה ולברכה כל הימים לרבות הלילות, כאשר על כך יוכל להעיד כל מי שדרכה כף רגלו על מפתנו של רבנו זצוק"ל. 'היה מרגלא בפומיה של רבנו זצוק"ל להדגיש את ההבדל שהיה בעת פטירת משה רבנו בה נאמר 'ויבכו בני ישראל את משה בערבת מואב שלושים יום', לפטירת אהרן הכהן בה נאמר 'ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל', וברש"י עמד על חילוק הלשונות: 'האנשים והנשים, לפי שהיה אהרן

להאמין בכל בחור. בכנס בחורי החבורות דחסידי סאדיגורה

אשרי עין ראתהו. ריקוד נלהב בשולחן הטהור במוצאי פורים

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כבו"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

שיח
חסידים

זוכרי קדושתך /// שביבי אש ונמפי דמע מהנהגת הקודש

בגלל אבות

מספר הרה"ח ר' **חיים בנימין ברנדווין** שליט"א:
שאלו פעם את רבנו על נושא מסוים האם הוא עלול להפריעו בעבודת הקודש בשעת עריכת השולחן, והשיב מענה מופלא: "דער טיש איז עפעס אנדערש" (הטיש הוא משהו אחר לגמרי), ואז חשף פרט מדהים: "ביושבי אצל השולחן הטהור, אני רואה את זקני מרן ה'כנסת מרדכי' זי"ע מצד אחד ואת אבי מרן ה'עקבי אבירים' זי"ע מצד שני, שום דבר לא יכול להפריע לי באותה שעה" ... את המשפטים האלה אמר בקול חנוק מדמעות, אך מיד מיהר לעבור לנושא אחר ולטשטש את העקבות. ופעם אמר לי: "כשאני שר את הדביקות-ניגון (לפני אמירת ה'תורה'), אני רואה את אבי הק' מצד אחד ואת זקני הק' מצד שני, כל-כולי מתמלא פחד ויראה"...

רודף צדקה וחסד

מספר הרה"ג ר' **דוד רוטנברג** שליט"א:
בימי בחרותי, קרא לי פעם מרן ה'עקבי אבירים' זצוק"ל ושאל אותי אם יוכל לשלוח אתי כספי צדקה למאן-דהו. תוך כדי דיבורי עמו, נשמע קולו של רבנו זצוק"ל שנכנס לבית אחרי שהגיע זה עתה מלונדון, ומיד קרא לו מרן ה'עקבי אבירים' שייכנס פנימה בהדגישו שיבוא עם הארנק... הרבי הוציא מהארנק סכום כסף גדול ונתן לי למסור ליהודי פלוני בבני ברק. מאז היה רבנו זצוק"ל שולח עמי כספים ליהודי זה, שליחות שנמשכה גם אחרי שעלה למלכות ההנהגה.
לא יאומן כי יסופר כמה היה רבנו מעורב בעסקיהם של החסידים ברצותו לדאוג לכל מחסורם מקרוב ולראות שאכן פרנסתם מצויה בשפע ובהרחבה. ידוע לי על אברך שהיה נחשב כ'בטלן' ולא ידע לנהל עסקים, רבנו קרא לו והכניס אותו לתוך פרנסה מסוימת ואף דאג לו ללקוחות שיבואו לקנות אצלו סחורה, כשרבנו יושב עמו ומלמד אותו כמה עליו לקחת על כל פריט כדי שירוויח, וכשהלה סיפר לרבנו על כמה לקוחות שעוד לא שילמו לו את חובם, היה זה רבנו שהתקשר אליהם ותבע מהם לשלם תיכף ומיד את חובם...

הגה"ח רבי יחזקאל טירהווי
שליט"א ראש החבורות
דחסידי סאדיגורה: "הנהגתו
של רבנו הייתה בחינת 'רוח
סערה' ככל תחום ונושא, אם אנו
מביטים על ההספק העצום שלו
בשבע שנות הנהגתו הקצרה,
הרי לא יאומן כי יסופר כמה
הצליח לפעול ולעשות בתקופה
מועטה זו..."

"פעם הסביר לי רבנו טעמה של הנהגתו זו, כי עז רצונו הטהור שתהיה אווירה טובה של שבת קודש בכל בתי החסידים. והוסיף בנועמו, שהרי צריך להתכונן בהכנה דרבה לקראת שבת קודש כבר מתחילת השבוע, אבל לכל הפחות סמוך לשבת ובשבת עצמה יש להכניס אווירה רוחנית נעלה ומרוממת בשולחן השבת.

בסוד עבדיך. עבודת הקודש בעת הנענועים פנים בזהירות בשמחה של מצוה. עריכת השולחן בחג הסוכות בחול המועד סוכות

גיליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ • המבשר כה

ובעיקר להגדיל את השאיפות ואת ההתקדמות בתוה"ק". עד כדי כך היה חשוב לרבנו חינוכם של צעירי הצאן ובחורי החמד, כפי שניתן ללמוד מהסיפור הבא שבפי **הרה"ב ברנדווין**: "רבנו קרא לי פעם בערב חג השבועות והורה לי לבקש מבעלי התפילות, שיוסיפו לנגן כמה ניגונים בשעת התפילה, במקומות שלא נהוג לזמר אצלנו מקדמת דנא. את טעמו הנפלא גילה לי בסוד עבדיו, כי ידוע לו על כמה בחורים 'חלשים' שיהיו בין המתפללים אצלו ביו"ט, שיש לחזק אותם ביתר עוז ושאת כדי שיהיה להם טעם רוחני בתפילה וביו"ט, והיות שהוא רוצה שבחורים אלו יחישו טעם אמיתי בתפילה, 'א' גישמאק ביים דאווענען', עד שלא ירצו ללכת לביתם בתום התפילה... ולכן הורה לחרוג מהמנהג המקובל ובלבד שעוד כמה בחורים יתחזקו ויתקרבו לנועם עבודת השי"ת".

והנה עדות מרטיטה בפיו של **הרה"ג ר' דוד רוטנברג שליט"א** משגיח ביישיבת סאדיגורה: "כידוע, היו הבחורים היקרים קרובים מאוד לליבו של רבנו והיה חוקר ודורש רבות אחריהם בכל עת מצוא. לא אחת הזמין אותי רבנו ודיבר עמי על התמודדויות של בחורים מסוימים וביקש ממני למצוא עבורם פתרון ולעדכן אותו על כל התקדמות. גם בהיותו בחו"ל לצרכי רפואתו בתקופה האחרונה, ביקש ממני שאתקשר אליו לעדכן על כל התפתחות במצבם הרוחני של הבחורים.

"אירע פעם בשעה שדיברתי עם רבנו על התקדמותם הרוחנית של כמה בחורים 'בעייתיים' מהישיבה, וכשהגענו לאחד הבחורים החלשים, הייתה לי מעין פליטת פה ואמרתי: מה אפשר כבר לדרוש מהבחור הזה, הוא הרי 'שטיקל בעל-בית'... באותו רגע תקע בי רבנו מבט תמה בעיניים רושפות אש והחל להרביץ בי תוכחת מוסר נוקבת: **אם המשגיח סבור כך על הבחור, מה יחשוב**

הבחור על עצמו? האם ככה אמור משגיח להתבטא על בחור בישיבתו? הרי משגיח צריך לחשוב על כל בחור שהוא הבחור הטוב ביותר בעולם... ועדיין לא התקררה דעתו של רבנו, עד שבסיום דבריו פנה אלי ושאל אותי: נו, עכשיו תאמר לי בבקשה איך אתה הולך לעבוד עם הבחור הזה?!"

בעמקות ובהבנה

בשיחתנו עם **הגה"ח רבי יחזקאל טירהויז שליט"א** ראש החבורות דחסידי סאדיגורה, הוא שופע סיפורי הוד ומופת בשולי אדרתו הטהורה של רבנו. "הנהגתו של רבנו הייתה בחינת 'רוח סערה' בכל תחום ונושא", הוא אומר לנו בקול רווי געגועים. "אם אנו מביטים על ההספק העצום שלו בשבע שנות הנהגתו הקצרה, הרי לא יאומן כי יסופר כמה הצליח לפעול ולעשות בתקופה מועטה זו. הרי תחילת הנהגתו הייתה לאחר שאף אחד לא הכירו מקרוב, שהרי את כל שנותיו הקודמות להנהגה היו בלונדון המרוחקת, והנה הגיע רבנו כ'רוח סערה' ותפס את כל הקהל בעוצמות אדירות עד שעלתה השלהבת מאליה".

הגרי" טירהויז מגדיר את רבנו כאיש האשכולות – איש שהכול בו: "רבנו היה מושלם בכללית המידות והמעלות בכל תחום שרק יהיה. משנות לימודו בישיבת פוניבז' רכש קרבה

מלאך פניו הושיעם

מספר הגה"ח רבי **יחזקאל טירהויז** שליט"א:

לפני כמה חודשים היו כמה ימים שרבנו עבר טיפול רפואי קשה מאוד ר"ל, גם שאלות שהיו נשלחות בדרך-כלל ללוס-אנג'לס וזוכות למענה מיידی בריחוק מקום ובקירוב לב, לא נשלחו באותם ימים מפאת גודל ייסוריו של רבנו מלבד שאלות דחופות שלא סבלו דיחוי. והנה, באותו שבוע פגש בני הר"ר אהרן שיחי' מנכ"ל המוסדות הק', את אחד הגבירים הנודעים בחצר הקודש המתגורר בתל אביב, וכמובן שהשאלה הראשונה נפתחה בהתעניינות על מצבו ושלום בריאותו של רבנו השוהה בניכר. להפתעתו, מספר לו הגביר שיש לו פריסת שלום מרבנו בעצמו שהתקשר אליו יום אתמול כי יעבור!!!

גביר זה מפעיל תחתיו כמה עובדים במפעלו וביניהם גם אברך בעל משפחה ברוכת ילדים מאנ"ש, ובתקופה זו בה מעסיקים רבים שילחו את עובדיהם לחל"ת (חופשה ללא תשלום) בעקבות נגיף הקורונה, נשלח גם אברך זה לחל"ת יחד עם כל העובדים, כאשר המשמעות עבורו היא: אובדן ההכנסה העיקרית לכלכלת ביתו ולהבאת לחם לפי הטף. **רבנו, שישב אז במקום מרוחק ושמע את המקרה הכואב, עזב את כל ייסוריו וזנח את כל מכאוביו, והרים טלפון בעצמו (!!!) לבקש ממנו באופן אישי שיחוס וירחם על האברך ועל בני משפחתו המושלכים כעת לרעב ולחובות, וישלבו חזרה בעבודה השוטפת למרות המצב הכלכלי הקשה**".

היה זה בעיצומו של שבוע קשה ומייסר ביותר, אך למרות זאת כשהגיעו הדברים כדי לעזור לפרנסת איש וביתו העטופים ברעב, התאזר בעוז ותעצומות בכוחות על-טבעיים, לעמוד לימינו ולסייעו בכל האפשר. עד כדי כך, שבמוצאי תשעה באב אחרי קידוש לבנה, הבחין רבנו באברך זה הניצב לצידו, והתעניין אצלו ממושכות האם אכן שב לעבודתו והסדר חזר לכנו הקודם...

יתירה אצל גדולי ליטא בדורנו והיה מרבה להתפלפל עמהם בעיון ובלומדות, כאשר כל ביקור של רבנו אצל אחד מגדולי ליטא הפך להתנצחות במשא ומתן בסוגיות הש"ס; בשיחותיו עם צדיקי החסידות היה שופע סיפורי צדיקים והנהגות קודש מצדיקי קמאי כי"ד ד' הטובה עליו, וכך היה בכל דבר ונושא שעשה אותו בשלמותו ובתכליתו.

"רבנו היה עמקן גדול מאוד בעצם מהותו וישותו, ומעולם לא עשה פעולה קטנה ללא מחשבה מקדימה. לא פעם היה משיב על שאלה ציבורית שהגיעה לפתחו: 'אני צריך להתיישב בדבר, קשה לי לענות כרגע'. לא בכדי היה מתעמק רבות בספרי המהר"ל מפראג ורבי צדוק הכהן, שכמעט ולא הייתה 'תורה' שלא הזכיר מדברי שניהם הידועים בספריהם העמוקים ביותר. הוא דרש לרדת לעומקם של דברים ולשכיות חמדתה של תורה, לצלול למעמקי ים התלמוד ולהעלות ממצולות את הפנינים והמרגליות המסתתרים מאחורי הקושיות של ההבנה. כך גם בדרישותיו ללמוד ולהיבחן, כפי הידוע שהיה מעורר מאוד את האברכים והבחורים להיבחן על תלמודם, באומרו: **'צריכים לדעת ללמוד, ואם יודעים ללמוד צריכים גם להיבחן'**, לא היה אצלו מושג של שטחיות בעלמא.

"כך גם היה באופן וצורת לימודו המעמיק, עד שניתן לומר כי השאלה המוכרת ביותר שנשמעה מפי קודשו בשעת אמירת

דברי אלוקים חיים, הייתה: **‘זואס שטייט דא?’** (מה כתוב כאן?)... זכורני עוד את אמרי קודשו שהשמיע לראשונה אחרי עלותו להנהיג את העדה, שהתעכב על המילים 'צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה', שדרש להבין מה הכוונה 'עטרותיהם בראשיהם'? את דבריו הסביר בהרחבה על פי דברי המהר"ל שעטרת הצדיק היא השכליות הרוחנית, שכל כולם רוחניות ונהנים מזיו השכינה".

ואם בהבנה לעמקות עסקינו, הרי לנו עדותו של המגיד-מישרים **הרה"ג ר' נחמן גרוסמן שליט"א** ממקורביו של רבנו: "באחד ממסעות הקודש שזכיתי להתלוות לרבנו, ראיתי מקרוב את הנהגותיו בקודש ואת התמדתו יומם ולילה ללא הפסק. היה זה בשנה הראשונה להנהגתו כשהצטרפתי עמו לנסיעה ללוס אנג'לס לביסוס המוסדות. היה זה מסע בן שבוע ימים בו הספיק רבנו לבקר ולחזק הרבה ממוסדות התורה שם ולהחזיר גם בהם אהבת תורה מאשו הבוערת.

"באחד הלילות כששהינו בבית האכסניה אצל הרה"ח ר' שמחה אברהם אולמן שליט"א - שאת התמסרותו והתבטלותו לרבנו אי אפשר לתאר, אני רואה שהשעון מתקדם והשעה 3 לפנות בוקר כבר חלפה ומחוגי השעון מתקרבים לשעה 4, ורבנו עדיין שקוע בלימודו בחדר הספרים הגדול. באותם רגעים ביקש ממני המשב"ק המסור הר"ר משה ברגר הי"ו, שאשפיע על רבנו שילך לנוח קמעא לפני עוד יום עמוס בתורה ובעבודת ה'. דפקתי על דלת חדר הלימוד של רבנו וביקשתי ממנו שאיני יכול ללכת לנוח כל זמן שאיני רואה שרבנו גם עושה זאת... רק אחרי ששמעתי מילות הרגעה מרבנו שתיכף ילך לנוח, הלכתי לחדרי.

"התעוררתי בבוקר ואני שם לב שחדר הספרים עדיין מואר. השתוממתי לראות את רבנו רכון עדיין על ערמת הספרים שבינתיים התעצמה והוגבהה כמגדל, כבחינת 'אל תיקרי בניך אלא בוניך' שנמשלו בזה תלמידי חכמים. ובפרט התברר שהרבי אכן שכח לנוח באותו לילה, הוא באמת רצה למלאות את בקשתו, רק לא שם ליבו שפתאום הגיע זמן ק"ש של שחרית..."

מסיים **הגרי" גרוסמן** את עדותו המופלאה: "כנראה גם התמדה זו לא סיפקה עדיין את רבנו ו**בנסיעתו ליישיבה בה התפללנו באותו בוקר, לקח עמו שו"ת נודע ביהודה ועיין בו משך כל הנסיעה, כאילו כל הלילה לא הספיק למכסת השעות הרצופות. כנראה שרצה רק להשלים עוד הבנה קטנה בסוגיא**..."

אמת מה נהדר

עתה עוברים אנו להעלות על נס את עבודת הקודש במועדים וברגלים, בהם יצאה נפשו של רבנו בדברו ובכיליון לב בדבקות נפלאה, אשרי עין ראתהו בהשתפכות נפשו לפני אלוקיו בתפילות הנהלות ובעבודת עבודה זו, הלא למשמע אוזן דאבה נפשנו.

"בכל תפילה ובכל דבר מצווה היה רבנו מוכנס ומושרש בכל הרמ"ח והשט"ה", נזכר **הגרי" צלר שליט"א** בעיניים מצועפות. "לצדיקי בית רוז'ין-סאדיגורה היו כוונות מיוחדות שמיוחסות

מצוות ד' ברה. בבדיקת המצות אחרי אפייתן

אור מופלא רום מעלה. בהדלקת השלהבת לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי

נו המבשר • גליון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כבז"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע • כ"א אלול תש"פ

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד
במלאות השלושים
להסתלקותו של
כב"ק מרן
אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

שיח

חפידים

כאילו גופו לא יודע דבר על הייסורים העצומים האופפים אותו.
"באמצע ההקפות זכיתי שרבנו קרא לי לחדרו לקודש פנימה. ניגשתי בסילודין כשאני יודע איזו משימה יטיל עלי בשעה נשגבה זו, ואז קרה הדבר שלא אשכח לעולם וכל אחד מאתנו ייקח אותו עמו כצידה לדרך לכל החיים. רבנו החווה לי על גמרא קטנה שבדיו ואמר לי: 'דע לך! זה משכך הכאבים היעיל ביותר עבורי, גם בזמנים שכל האחרים לא פועלים, ה'בלעטל גמרא' תמיד משפיע'... זוהי תמצית דמו של רבנו, תמצית של אהבת תורה שגם בימי סבל וצער זה מה שהחיה אותו".

הגר"ר רוטנברג שמשמש גם בתפקיד 'בעל תוקע' ו'בעל תפילה' בימי הרחמים והסליחות בחצר הקודש סאדיגורה, מספר לנו נרגשות על השנה האחרונה – תש"פ:
"בשנים עברו, נהג רבנו לתקוע את כל התקיעות (בהיותו בלונדון). מאז שעלה להנהגה, היה רבנו תוקע תקיעות דמיושב ואני את התקיעות דמעומד בתפילת מוסף. בשנה האחרונה היה רבנו חלש מאוד ורק אני תקעתי. ביקשתי אפוא מרבנו שלכל הפחות יברך את הברכות של התקיעות, אבל רבנו ענה לי בהצביעו על גופו המיוסר: 'איך האב שוין גארנישט' (אין לי כבר כלום), וסירב לברך. והנה, חלפו שלשה שבועות מאז, ובהקפות רקד רבנו בהתלהבות כזו ובכוחות לא-לו, שהייתי מוכרח לצבוס את עצמי שאין זה חלום. את הברכות של התקיעות הוא לא היה מסוגל לברך בגודל חולשתו, אבל לרקוד עם התורה הקדושה – הוא פיזז וכרכר כנער צעיר".

מציין **ר' חיים בנימין** פרט מעניין: "ניתן למצוא קו מקביל של אהבת תורה יוקדת המלווה בדרישה נחרצת מקהל החסידים, ב'תורה' הראשונה וב'תורה' האחרונה שזכינו לשמוע מפי קודשו. באמרי קודש שהשמיע עם עלותו על כס אבותיו בתום ימי ה'שבעה', שח רבנו כי עד עכשיו היו כולם עסוקים באבלות על הסתלקות אביו מרן ה'עקבי אבירים' וצוק'ל, אולם מכאן ואילך כולם מסתערים על התורה הקדושה, לחזור ולשנן עוד ועוד דפי גמרא שיהיו שגורים על הלשון ומחודדים בפה. ובאמרי קודש ששמענו מפיו במוצאי תשעה באב, הדברים האחרונים שהשמיע ברבים עלי אדמות, חזרו ונשנו אותם דיבורים תובעניים, להתחזק בתורה וללמוד עוד ועוד, לא להתרשל מההתמדה ולהגות בתורה יומם ולילה. כך החל את הנהגתו וכך סיימה עם התורה הקדושה שסימלה אותו יותר מכול".

מודים אנחנו

מספר הרה"ח ר' **חיים בנימין ברנדווין** שליט"א:
מעשה באברך מאנשי שלומנו שלא נפקד בזרע של קיימא כמה שנים ל"ע. רבנו היה כמובן מעורב מאוד בכל הפרטים ובכל השלבים, וניסה לעזור לו בכל מאודו בהתמסרות יוצאת דופן. באחת הפעמים, תפס רבנו את ידו של אחד העסקנים שטיפל בפרשייה הזו ואמר לו נחרצות: 'הרופאים יכולים לומר מה שהם רוצים, אני אומר לך שעוד יהיו להם ילדים!'... ואכן, אחרי שבע שנים נולדה לו בת לגודל השמחה.
כשהגיעה השמועה לאוזני רבנו, מיד פצח בריקוד הודאה ושמחה להשי"ת, ממש כמו בשמחותיו הפרטיות. גם ביום השבת אחרי התפילה, יצא רבנו מחדרו בפנים קורנות משמחה והתיישב ל'קידושא רבה' שלא כדרכו, והאריך בדברי שבח והודיה על השמחה הגדולה שזכינו לראות בישועת ד'.

לראותו בכך בשנה האחרונה כאשר גופו לא עמד בסאת הייסורים הנוראים, אך בכל זאת התגבר כארי לעבודת הקודש בשעת ההקפות".

'די לעצטע שמחת תורה'

"שמחת תורה היה היו"ט של רבנו", מדגיש **ר' חיים בנימין** בהתרגשות, "היו"ט בו ששים ושמחים עם התורה הקדושה שהייתה משוש ליבו ונקודת חיותו. וביו"ט שמחת תורה האחרון לימי חייו, יצא מחדרו בשמחה גדולה באמצע ההקפות ואמר בפנים בוחקות: 'הנה מתחילים עכשיו את התורה מחדש, כל אחד יפתח דף חדש ויקח לעצמו חמישה דפי גמרא אותם יחזור וישנן שוב ושוב עד שיהיו חקוקים על ליבו, וכך יהיה לו קשר איתן עם התורה הקדושה והיא תהפוך להיות חלק מעצמיותו'.

"את דבריו הנלהבים אמר בסערת רגשות ובעיניים דומעות, כאשר משך כל היו"ט התעסק עם חמשת הדפים שעל כל אחד לקבל על עצמו ללמוד ולחזור ולדעת. ואכן מיד אחרי יו"ט נרשמו מאות מבני הקהילה לתוכנית הלימודים המיוחדת הזו, וקנים עם נערים, אברכי כולל ובעלי בתים, עד שבאמת אמרו שבחצר הקודש סאדיגורה אפשר לראות אנשי עמל-כפיים שלומדים בחברותא גמרא עם מפרשים או טור ושו"ע בעיון עם אברכים מהכולל".

גם הרה"ג ר' **נחמן גרוסמן שליט"א** מספר על יו"ט שמחת תורה תש"פ:

"יו"ט זה התאפיין בכך שכל קהל הקודש אינם יודעים איך יתנהלו הדברים ואם רבנו יוכל לערוך את הריקודים המסורתיים כמימים ימימה. גלוי וידוע לכול חולשתו הגדולה בירח האיתנים האחרון, רבים נטו כבר להאמין כי אולי השנה ניאלץ להפסיד את המחזות נוראי-ההוד, אבל אז באה ההפתעה הגדולה כשרבנו מפזז ורוקד בכל עוז, ממש כמו בשנות בריאותו ואולי קצת יותר,

לזקנם הגדול המגיד הק' ממעזריטש זי"ע, וידוע שכאשר ביקשו מקובלים לעמוד על סוד הכוונות הטמירות, לא קיבלו צדיקי בית סאדיגורה רשות לכך, כי מקובל היה בידם שהמגיד הק' קבע אותן לצאצאיו בלבד.

"על הסטנדר של רבנו היה מונחים דפים עם כוונות אלו והיה מדפדף בהם תוך כדי הנענועים, לצד עיון תכוף בסידור הרש"ש. כך נמשכו הנענועים שעות רבות (לעתים אף ג' שעות!) וכשהתכופף בנענוע לכיוון הקרקע, היה עושה זאת עד כלות הכוחות כמחצית השעה בכל פעם, ולאחר מכן ראו כולם שלולית מים של דמעות שנקוותה תחתיו בשגב

עבודתו. גם ההקפות בשמחת תורה היו עד כלות הכוחות, כאשר כולם ראו זאת בשנה האחרונה, שנת תש"פ, עת היה כבר שבר כלי ואפוף ייסורי איוב ל"ע, אך לפתע בשעת ההקפות כמו קיבל כוחות מחודשים ורקד ממש כמו בשנים קודמות בעוז ותעצמות, עד שהיו צריכים לאחוז בו שלא ייפול, כי התורה הייתה משוש חייו ומקור חיותו. אף אחד לא האמין שהרבי במצבו יכול לרקוד כך..."

משנגענו בעבודת הקודש של הנענועים בימי חג הסוכות, מתלהט **ר' חיים בנימין ברנדווין** ומספר גם הוא על מה שראו עיני כולם בשעתו נשגבות אלו: "הנענועים היו אורכים שעות רבות עד אמצע היום, הם סחטו מרבנו את שארית כוחותיו ולפעמים היה ניכר עליו הקושי לחזור לחדרו בסיום הנענועים. וזכורני, כששוחחתי עם רבנו על הכוחות המרובים שהשקיע בנסיעתו ללוס אנג'לס לטובת המוסדות הקדושים בשנה הראשונה של הנהגת מלכותו, נענה ואמר לי: 'המסע ללוס אנג'לס אכן לקח ממני הרבה כוחות, אבל בשעת הנענועים – אבותיי הקדושים נותנים לי את הכוחות'... ומה שהיה מדהים כל פעם מחדש, שביציאתו מחדרו בסיום התפילה, היו פניו מאירות באור יקרות בשמחה של מצוה, באומרו: נו, הבה ניכנס לסוכה ונשתה 'לחיים', ואכן בשבתו בין דפני הסוכה לא ניכר עליו כלל כי הוא אחרי שלוש שעות של עבודה מייגעת של נענועי הוד.

"ובשמחת תורה, כפי שהזכיר הגר"י צלר, הרי לא יימצאו המילים שיוכלו לשקף נכונה את עבודת הקודש המופלאה שזכינו לראות אצל רבנו ביו"ט זה. הריקודים היו עד כלות הנפש ממש, לא היה אחד מהחסידים שהסכים לוותר על ההשתתפות במעמד ריקודי הנלהבים של רבנו בשעת ההקפות. היו אלה ריקודים שהם למעלה מכוחות טבעיים לבן-אנוש, גם בשנים הראשונות של הנהגה שאז עוד היו כוחותיו במוותניו, אך בעיקר היה הפלא

טעם נפלא בכל מצוה. באפיית מצות מצוה לקראת חג הפסח

האבות הק' משני הצדדים. אחוז שרעפים בעת פיזום ה'דביקות ניגון' לפני ה'תורה'

מֵלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלֵנוּ

הנהגתו הציבורית רבת הענפים

לאחר שנשא רבנו דברות קודש בבית-כנסת נכבד בלייקווד, התעוררו מתפללי בית-הכנסת והחליטו על אתר להקים שיעור שבועי קבוע בספר החינוך, כל הקהל בצוותא - בשיעור שיימסר מפי רב בית-הכנסת. רבנו מיהר לכתוב מכתב מיוחד לחזק ידיהם של מתפללי ולומדי אותו בית-הכנסת.

מבחן מסוג אחר

המעשייה הבאה והחותמת, יש בה כדי לתאר במעט את דמותו חסרת הפשרות של רבנו בכל הנוגע לחינוך הטהור וליסוד היסודות - הגעשמאק בקיום המצוות.

רבנו הוזמן לבחון תלמידי 'מכינה לשיבה קטנה' בתלמוד-תורה מסוים בבני-ברק, תלמוד-תורה נחשב מאוד. התלמידים למדו ביגיעה, משך שנה שלמה, ארבעים דף ממסכת קידושין, עד שהיו בקיאים בהם בבקאות מופלאה. ישר והפוך. הגיע רבנו, נכנס אל הכיתה והתלמידים קיבלוהו בהדרת קודש. לפני רבנו הונחה גמרא מסכת קידושין אולם רבנו לא פתחה אלא פנה אל התלמידים באומרו:

"תלמידים יקרים, יודע אני שבדפי הגמרא אתם בקיאים גם בקיאים, יודעים אתם היטב את הדפים הללו, את השמעתתא ואת השיטות. מה לי אפוא לשאול אתכם ולבחון במה שאני יודע מראש שאתם בקיאים בו? אשאלכם שאלות אחרות וחשובות, לבחון את ידיעותיכם".

רבנו התחיל לשאול רשימה ארוכה של שאלות: "הלא חלק גדול מתלמידי הכיתה כבר זוכים להניח תפילין דבר יום ביומו, מי יכול להסביר מדוע אנו מניחים תפילין? מדוע אנו מקדשים על כוס יין בליל שבת קודש? מדוע אנו בוצעים על לחם משנה בסעודות השבת?" וכן הלאה.

כמה הצטער אותו צדיק לראות שהתלמידים, כולם מבתי טובים, אינם יודעים להשיב נכוחה על כל השאלות הללו. כשיצא רבנו מן הכיתה, שח את כאבו בכאב רב: "לאחר מכן תוהים מה קורה לאותם ילדים כשהם גדלים ונעשים נערים? מה אפשר לדרוש מילד שאינו יודע את האלף-בית של יסודות היהדות, שבת, תפילין. לא מדובר כאן בידיעות מופלאות ובמדרגות גבוהות אלא בידיע הבסיסי ביותר של היהדות!"

לאחר מכן תיקנו באותו תלמוד-תורה תקנה יומית לפיה לומדים עם התלמידים בספר החינוך לבאר להם טעמי המצוות. כך נהג רבנו לכל תלמוד-תורה אליו הגיע, ואין זה משנה אם זה בבני-ברק או בטורונטו ומבלי חילוק אם מדובר בתלמוד-תורה חסידי או לאו. תמיד ידע לעורר את התלמידים להעמיק בטעמי המצוות ואת המלמדים ללמד ולהאיר לתלמידיהם את האור כי טוב, אור המצוות כי עֲרֵב הוא. ועוד הוסיף רבנו לדבר עם גדולי ישראל על הנחלת טעם ומתיקות המצוות לילדי

כאשר הוזמן רבנו להשמיע מדברותיו הטהורים ב'ועידת אגודת-ישראל' בארצות-הברית, נשא נאום חינוכי חוצב להבות שהותיר הד ברחבי אמריקה היהודית כולה לאורך ירחים ארוכים. רבנו הדגיש את 'יסוד היסודות' שלו בחינוך, את הנחלת העריבות והמתיקות בקיום התורה והמצוות והניח דגש עצום על חינוכם של ילדים בגיל צעיר. בציינו שילד פֶּבֶר שש פֶּבֶר תשע מצוי בשנותיו החיוניות ביותר, שנות השורש ואם ישכילו לחנכו ולהעמידו בחומה בצורה באותן השנים, הוא ימשיך הלאה את דרך ההתעלות.

קביעות ב'ספר החינוך'

מאותה סיבה, של הקניית טעם במצוות - תרתי משמע, קבע רבנו את קביעתו הנודעת אותה השריש בקרב אנשי שלומו ולא רק: להקפיד, חוק בל יעבור, ללמוד מדי יום שיעור קבוע בספר החינוך ובחומש ורש"י. בנמקו: "צדיקים לימדנו שעל-ידי לימוד חומש ורש"י בקביעות, זוכים לאמונה פשוטה. ואילו בספר החינוך יש להגות על מנת להבין את טעמי המצוות ולקבל מתיקות בקיומן. לראות ולהבין כמה ערב ומתוק להיות יהודי, כמה ערב ומתוק לקיים את המצוות".

מאות שיחות קודש נשא רבנו בלהב הטעם והמתיקות שבקיום המצוות. ועוד יותר ממה שהיה מעורר בריש גלי היה מעורר בפרטיות. רבים מספור הם בחורי ישראל אשר כבר היו במדרון המוליך הלאה-הלאה מהר בית ה', וחזרו אל צוק התורה והמצוות לתפארה בזכות שיחות הקודש הפרטיות להן זכו בקודש פנימה. רבנו היה מאיר להם את אור המצוות, האור הנערב ורב המתיקות. הוא היה ממחיש להם ומסביר להם כמה ערך וכמה חשק יש בקיום המצוות, בלימוד התורה - עד שהייתה נשמתם נמשכת כמשוך הדבורה אל הצוף רב המתיקות. "רשימת הבחורים אשר הציל רבנו במתיקות אשר האציל עליהם - שחים יודעי דבר בחצר הקודש - ארוכה היא ביותר ובלולה מנערי ישראל מכל העדות והחוגים".

כאשר ביקר רבנו בגולה, לחיזוק כלל ישראל, היה מחלק לבחורים ואברכים שהגיעו לקבל עצה וחזוק, כרטיסים מיוחדים ללימוד חודשי של ספר החינוך (כרטיסים שהונפקו עבור בחורי ואברכי חצר הקודש), כשמאוחז יותר אף ביקש שיתרגמו את הכרטיסים גם לאנגלית, על מנת שיוכל להאיר גם את חייהם של בחורים ואברכים דוברי אנגלית בלבד שגם הם היו מהנכנסים אל הקודש פנימה בביקוריו מעבר לים.

וההשפעה הייתה עצומה. עוד ועוד יהודים שאינם נמנים על חצר הקודש היו נכנסים ומספרים בדמע שמאז החלו ללמוד בקביעות בספר החינוך ולהמתיק את טעם המצוות לעצמם ולצאצאיהם - חייהם השתנו מן הקצה עד הקצה. ואילו

ויהי כְּשֶׁבֶת רבנו זי"ע על כס אבותיו הקדושים, כס המלכות הרוז'ינאי-עילאי, גמר אומר להשקיע כוחו וגבורתו בעדת צאן מרעיתו, להעלות ולהגביה את כתרה של סאדיגורה למעלה-למעלה. "אעשה למען אנשי-שלומנו. ואילו למען הכלל כולו, ישנם רבים וטובים אשר יעשו" - ביאר בשפת מלכות את קצות דרכיו. ותהי ראשית ממלכתו, התמסרות מוחלטת לטובת עדת קודשו.

עד שהגיע לידי מכתב הקודש אותו הותיר אביו, כ"ק מרן אדמו"ר העקבי אבירים' זי"ע, בידי מרנן ורבנן שרי התורה והחסידות שליט"א - חברי מועצת גדולי התורה. במכתבו מבקש האב קדישא שבנו ממלא-מקומו, רבנו זי"ע, ימלא את מקומו גם ב'מועצת גדולי התורה', להיות בין מנווטי הדור, בין הקברניטים הקדושים אשר מוליכים את ספינת הציבור החרדי בתוך המים הַיְדוּנִים, הרועשים וגועשים.

כאשר צפו שורת מכתב הקודש מול עיניו של רבנו, היה ברור אצלו שרצונו של אביו זי"ע היה שיהיה מעורה בהנהגת הכלל.

מאותו רגע ואילך לא הביט רבנו ימין ושמאל. הוא קיבל על עצמו לשאת בעול הנהגת הכלל, בצוותא עם מרנן ורבנן שרי התורה והחסידות, כאשר הוא נוטל חלק מפואר בראש ופועל עד כדי מסירות נפש לרווחתם של ישראל.

השורות הבאות, תענקנה לנו קמוצץ - ממה שהפה יכול לספר והקולמוס יכול לנבוע - מאותה עבודת קודש ציבורית אשר לא ללמד על הפרט בלבד באתה, אלא ללמד על הכלל כולו, כלל ישראל כולו.

בשאת משא החינוך

השקעה תהומית השקיע רבנו בעבודת החינוך. מומחיות עילאית ומקודשת הייתה לו, לצדיק וקדוש זה, במלאכת חינוך הדור הצעיר. מלאכת מחשבת הדורשת חכמה שמיימית כשמדובר בדור הדווי במדמנתו בו אנו שרויים. כוחות גוף ונפש, נדודים ומסעות, את הכול היה מוכן להשקיע, וגם השקיע בפועל, למען חינוכם של ילדי ישראל, של בחורי החמד.

בחוכמתו הרבה ידע רבנו להצביע על הנקודה הבעייתית המדויקת המלפפת את הדור -

היעדר הרגשת טעם וחשק, הבנה וגעשמאק, בקיום המצוות! "מדוע קל כל-כך לבחור בימינו להשליך, רחמנא ליצול, את התפילין? אנו רואים בחורים אשר ברגע אחד מחליטים לוותר על הנחת תפילין, מדוע?" שאל רבנו בכאב אצור, והשיב בכאב שאינו אצור: "אילו היה הנער מבין מדוע מניחים תפילין וכמה מתיקות יש במצוות הנחת תפילין, הוא לא היה מוותר אפילו על הנחת תפילין של יום אחד!"

מכתב הקודש שהכריע. רבנו במועצת גדולי התורה בבית הוועד הפועל של אגו"י בירושלים, מימין לש-מאל - להבדל"ח כ"ק מרנן האדמו"רים מביאלא, גור, צאנז, מודו"ץ, באיאן וויז'ניץ שליט"א

מלחמת קודש נגד חוק הגיוס. רבנו בדיון עם גדולי ישראל במועצת גדולי התורה עם מרן הגר"ג אדלשטיין וכ"ק מרנן האדמו"רים מוויז'ניץ, גור ומודו"ץ שליט"א

משא הדור: מכתב הקודש אשר שינתה את ההנהגה המקודשת • **נפרוע פרעות נעם: מסירות גוף ונפש לביטול והקלתו של חוק הגזים** • **אידישע פרנסות: עמך ישראל צריכים פרנסה** • **מחנך הדור: רבנו מצביע על בעיית הבעיות של חינוך הדור הצעיר** • **הרועה הנאמן**

ישראל, כאשר כלל העמיד מול עיניו: "לא צריך רק להתריע על מה שאסור, אלא גם ללמד את המותר, את המתוק, את הערב".

תיקונים בחוק הגזים

ומעסקי החינוך הטהור לעסקי הכלל: תקופה קצרה לאחר עלות רבנו לשבת על כס המלכות, סעך היהדות החרדית באחת הפרשיות המטלטלות שאיימו להטביע את ספינת הישיבות. היה זה 'חוק הגזים' של לפיד ושותפיו אשר רצה להוריד את עולם התורה אכל שאולה, בחסימת התקציבים המקיימים את עולם הישיבות ובהטלת סנקציות חמורות ביותר, אישיות וציבוריות, אשר יהפכו את הציבור החרדי מ'נרדף' ל'קורבן' של ממש.

המעורים בעובייה של קורה יודעים כמה הכרת- הטוב חייב כלל ישראל לרבנו זי"ע אשר כחלמיש צור ניצב ופעל להמתק את רוע הגזירה ולו בהמתקה פורתא.

בשלושה מישורים עמל רבנו באותה תקופה הלומת סער:

המישור הראשון היה הכרת החוק וסעיפיו. רבנו השקיע מוח ומחשבה ללמוד את כל הסעיפים הקטנים עד שהיה בקי מספיק בחוק וידע במדויק מה הן סכנותיו וגם היכן הן נקודות התורפה שלו. המישור השני היה המישור הרוחני, רבנו עורר אז בדברות קודשו עד כמה צריך לעורר רחמים ועד כמה עת צרה היא ליעקב. המישור האחרון היה המישור המעשי. מקורביו של רבנו מונים באוזנו את שמותיהם של אישי ציבור שונים המשתייכים למפלגות שפעלו על מנת להוציא לפועל את אותה גזירה נוראה, אשר רבנו נפגש עמם אישית. הוא לא חס על כבודו אלא יום פגישות עם הצמרת הפוליטית הבכירה - הכל תחת מעטה כבד של איפול וחשאיות, בדרך כלל באישון ליל - והתחנן בפניהם, בהפצרה ממש, שינסו לפחות להקל בסעיפי החוק ככל האפשר.

דבר לא עצר את מלך ישראל, את הרועה הנאמן, כאשר עסק בטובת הכלל.

באותה תקופה אף יום רבנו כיוון של ביקור של גדול הדור, מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, במעונו של ראש הממשלה, מר נתניהו, לבקש ולהתחנן למען הישיבות הקדושות. הרב שטיינמן ניאות, לאחר שרבנו ישב אצלו שעה ארוכה, אולם התנה את הביקור בהשתתפותו של פוסק הדור, מרן הגר"ש וואזנר ה'שבט הלו' זצוק"ל. רבנו כתב מכתב מיוחד אל הרב וואזנר בו תיאר את המצב המסוכן ואת היוזמה המיוחדת. בסופו של דבר היוזמה לא יצאה אל הפועל מאחר ומרן הגר"ש וואזנר חשש שמא למרות ביקורם של גדולי זקני ישראל, לא ייאות ראש הממשלה להטיל

עמך ישראל צריכים שידוכים

תבערה יוקדת יקדה בנפשו של רבנו כל אימת ונושא השידוכים עלה על שולחנו יותר משלוש פעמים ביום. בעיניו הפקחות בהן הבין את מדוי הדור לעומקם, ראה את בעיית השידוכים המתבוססים מלבוא, כאחת הבעיות היותר גדולות של דורנו.

כותב השורות זוכר את אותה שעה של מעלה אותה עשה, יחד עם הצוות המורחב של 'המבשר', בצל הדרכתו של רבנו. רבנו הפציר אז באוחזי הקולמוס להתריע ולעורר בנושא השידוכים. נושא אותו התריע וחזר והתריע שוב ושוב, כאשר הוא מבקש את בקשתו מנהמת ליבו: "שכל אחד יקבע לעצמו מספר דקות מדי יום בהן הוא מנסה לחשוב על יצירת קשרי שידוכים. לחשוב מי יכול להתאים למי. וכשעולה הצעה במוחו, ימהר להציע אותה ולוואי ויזכה לבנות עוד בית בישראל".

גם בתקופתו האחרונה, כאשר שכב בבית החולים בלוס אנג'לס, מלופף במכאובי איוב, הרי כל אימת ונכנס אליו ראש ישיבה חשוב לבקרו, היה מבקש, בשארית כוחותיו, שוב ושוב: "שידוכים, שידוכים..."

בדברות קודשו אשר נשא ביום ב' באייר תשע"ט, בשהותו לרפואה בארה"ב, ביקש רבנו בין הדברים:

"הנני מבקש מכולכם שתקיימו מצוה גדולה, כאן במדינת אמריקה יש לדאבון לב ר"ל קושי גדול בעניין השידוכים, ולבי כואב עד מאוד מזה, כשרבים מאוד מתחננים על נפשם לישועת בניהם ובנותיהם שהגיעו לפרקם ועדיין לא זכו לזיווגם הראוי להם, והוא פחד נורא.

"אבקש שתקשיבו היטב לבקשתי זאת, על כל אחד מוטל חוב ממש, אם יודעים אתם על ידיד, או אם מכירים אתם משפחה שמתקשים בעניין השידוכים לצאצאיהם, חוב קדוש מוטל עליכם לשבת בכל ערב ולחשוב במשך זמן אם יש ברעיונכם איך לסייע עבורם במציאת זיווג הגון ולהציע זאת עבורם, או לדבר עם אחרים שיפעלו עבורם בעניין זה.

"טייערע אידן, אינכם משערים עד כמה גדולה המצוה הזאת, כשיהודי רק שומע שיחת טלפון שמציעים עבורו הצעת שידוך לבנו או לבתו זה ממש מחיה נפשות, ומקיימים בזה 'כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא'".

את החוק לאשפתות ובכך ייגרם חילול השם נורא. גם כאשר החוק הנורא יצא לפועל (והתבטל במהרה בחסדי שמים) הוא יצא מרוכך יחסית למה שזממו מתחילה. וכל זאת בזכות הפעולות אשר פעל רבנו במאמציו חסרי המעצור.

פרנסה של יהודי!

תחום נוסף שרבנו לא חדל מלפעול למענו היה התחום של פרנסת בני ישראל.

שח לנו אחד היושבים ראשונה במלכות סאדיגורה: "כאשר נכנס אברך אל הקודש-פנימה ובפיו שאלה העוסקת בפרנסתו, היתה זו השאלה החמורה והמורכבת ביותר. רבנו התייחס לפרנסתו של כל אברך כקודש קודשים". בימי התנחומים, בהגיע להבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר מבאבאן שליט"א לנחם, גילה מתוך חדרי 'מועצת גדולי התורה', וסיפר שכאשר היו עוסקים בדברים הנוגעים לפרנסתם של ישראל, ראו איך הדבר הולך בחייו של רבנו, לדאוג ולטכס עצה כיצד ניתן להקל על משפחות יראי ה' את עול הפרנסה, שיוכלו להתפרנס בכבוד מתוך הזהירות הנדרשת ולא ייכשלו בפרנסות שאינן מתאימות לרוח הציבור החרדי.

פרנסתו של יהודי, כל יהודי, בערה בעצמותיו

של רבנו, הרועה הנאמן.

גם כאשר היה מן הצורך לאסור דברים הנוגעים לפרנסה, היה רבנו פועל כלביא למען למצוא תקנות ועצות איך להביא פרנסה המותרת וכשרה. מחד, שיבח ורומם את אברכי הכוללים אשר תורתם אומנותם ולא אחת ושתיים הפליא את לומדי התורה בארץ-הקודש אשר חיים ללחם צר ומים לחץ ועדיין חיוך של הארה נסוך על פניהם. אולם יחד עם זאת דאג בכל מאודו שכל הצריך לעבוד לפרנסתו, יוכל להתפרנס כראוי ומבלי שיצטרך להיכשל בקלות או בחמורות, חלילה. לצורך כך נפגש עשרות פעמים עם אנשי מקצוע ואנשי מפתח ועם כל מי שרק היה יכול, למען המטרה הנעלית.

כמו דוד מלך ישראל אשר חכמי ישראל היו מתנים בפניו את צרת הכלכלה: "עמך ישראל צריכים פרנסה", והוא פועל ודואג לרווחתם של עמו וצאן מרעיתו, לפרנסתם של אידישע קינדער.

וכך בכל נושא ותחום בו ראה שליחות למען הכלל. אם בנושאים של היחס בין שומרי תורה ומצוות לציבור הכללי, בו טען בתוקף שהדברים צריכים תיקון. אם בנושאים הקשורים במישרין ובעקיפין לתקציב עולם התורה. רבנו פעל ללא חת וללא מעצור. על כבודו לא חס כי אם על כבוד אביו שבשמים.

במשא הדור. רבנו נושא את משא הקודש במעמד סיום הש"ס המרכזי, טבת תש"פ

אינו יודע מעצור. רבנו בכינוס עם ראשי אגודת-ישראל בארה"ב

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של כב"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורה זי"ע

הנהגתו הציבורית

נאר אמונה, אין בורא פל עולם!

גיצי האמונה ואש המלכות שליו את תקופת חוליו של רבנו זי"ע

נושא דברות קודש מבלי שאיש מהחסידים יעלה על קצה דעתו שמאור עיניהם העומד לפניהם נמצא בסכנת חיים ממשית. את חג הפסח אמנם חגג עם משפחת המלוכה בלבד אולם מיד לאחר מכן חזר להנהיג את עדת מרעיתו כבראשונה, משל אינו מתמודד עם חולשה איומה ועם טיפולים קשים ומרים שאין איש בציבור היודע אודותיהם.

אחד הרופאים שנכח בעבודת קודשו של רבנו, התבטא בהתפעלות חנוקה:
"לית דין בר-נש! אין זה בן אנוש!"

אזהרת רעיא מהימנא

כעבור שנתיים, בכ"ה באדר הראשון תשע"ט, יצא רבנו לראשונה ללוס-אנג'לס, שם עתיד לעבור סדרת טיפולים מיסורים. תחילה היה אמור שהשהייה שם תיקח שבועות בודדים. בסוף, לאור חולשתו הרבה, נותר רבנו בלוס-אנג'לס משך שבעה חודשים ארוכים, עד כ"ה באלול. כשחלק מהזמן הוא עושה בלייקווד, שם קיימת קהילה גדולה של חסידי סאדיגורא.

לפני שרבנו, מלופף בייסורים, עוזב את הארץ, הוא מזמן אליו את המשמש בקודש ומותיר אזהרה בידי:

"אני מבקש שבכל ימי שהותי שם, יהיה מה שיהיה, לא תהיה מציאות בה אחד מאנשי שלומנו, בחור או אברך או מבוגר, חפץ לשאול שאלה כלשהי והוא אינו מקבל תשובה!" ואכן נקבע סדר מיוחד לפיו אחת ליום היה המשב"ק מחייג לקידומת לוס-אנג'לס, מפרט את כל השאלות והאזכרות שהצטברו ורבנו, בנינוחות על-טבעית, מתוך סבך ייסורי התופת, משיב תשובות מפורטות, מנווט, מדרך ומברך. "יום בו לא פניתי אליו - שח המשב"ק - היה רבנו בעצמו פונה אלי, מתוך סאות ייסוריו ושואל מדוע לא הבאתי את שאלותיהם ולבטיהם של עדת מרעיתו למענהו".

וכשצריך - גם פועל למעשה למען החסיד דורש הישועה, יוצר קשר עם רופאים, עם עסקנים. בדאגה ובמסירות לצאן מרעיתו, כביכול יושב הוא נינוח על כס מלכותו אשר בבני-ברק.

אמונה. אמונה. אמונה.

אותה מסירות ואותה על טבעיות ליוותה את כל ימי שהותו של רבנו בגיהנום הלוס-אנג'לס. את חלקו השני של חג הפסח ערך בלייקווד, כשהוא אומר 'תורה' באריכות רבה. בכ"ט בניסן שחל להיות בשבת, ערך את שולחנו הטהור להילולת זקנו הקדוש זי"ע בהשתתפות קהל רב. יהודים שהשתתפו באותם רגעים נעלים, לא יכלו לבטא את רגשותיהם בראותם מלאך ולא איש אשר מתעלה מעל המכאובים שוללי הדעת ומנהיג את ממלכתו באמירת דברי-תורה והחדרת יסודות האמונה. בשולחן-הטהור בעידן רעווא-דרעווין החל רבנו לשיר את שיר האמונה ששגור היה בפה קודשו. הניגון העליון-משתפך

הניתוח הצליח, בסייעתא דשמיא, אבל עדיין סכנה נשקפה לחיי רבנו. הוא אושפז למספר ימים במחלקת טיפול נמרץ.

רבע שעה בדיוק!

אחד המשמשים בקודש מספר לנו על אברך חשוב שזקוק היה לישועה גדולה. כל אימת והיה רוצה להיוועץ ברבנו, היו מכניסים אותו, מתוך רגישות העניין. האברך היה יושב בקודש פנימה, שוטח את חלקיקי ליבו המיוסר ומקבל הארה והכוונה מדוקדקת במסעו לעבר הישועה.

"יומיים אחרי הניתוח, מחייג האברך ומבקש להיוועץ בדחיפות ברבנו. השבתי לו שהפעם, למרות הרצון הטוב, אין לי אפשרות להעביר את הטלפון לרבנו והוא יהיה מוכרח להעביר את משאלתו דרכי. הוא הסכים כמובן. חייגתי אל אחד מבני המשפחה ששהה עם רבנו בבית-החולים ומסרתי לו את שאלתו של אותו אברך. כעבור שעה קלה אותו בן משפחה

"...מסדרונות בית-החולים ראו לא אחת את המחזה הכמעט הזוי בו עומד מלך ישראל, מלופף במכאובים שאין הדעת סובלתם, והוא מרקיד יהודי שחולה אף הוא. תופס בידיו ואינו מרפה ממנו עד שהוא מתנער ממכאוביו ומצטרף אליו לריקוד של שמחה, כאשר שמים נוטפים דמעות..."

חוזר אלי טלפונית ומצהיר שרבנו מבקש שהאברך יחייג אליו אישית, כבקשתו הראשונה.

חלפו דקות בודדות והמשמש-בקודש מקבל טלפון בהול ממלווהו של רבנו: "הרבי ביקש שהאברך יחייג אליו בדחיפות רבה!" הוא פונה אל האברך שאכן מחייג אל רבנו ומקבל מענה רגוע. בגרוע שבחלומותיו הוא לא חושב שהרבי הקדוש המאזין לו ברוגע ומשיב בנינוחות, מיוסר בין שמים לארץ במחלקה הנוראית ביותר בבית החולים.

מאוחר יותר בירר אותו משב"ק אצל מלווהו של הרבי אודות הדחיפות הרבה. "הוא הסביר לי שהרופאים התירו כניסת ביקור אצל רבנו רק אחת לשעתיים, על מנת לתת לו להתאושש במנוחה. באותה רבע שעה ביקש רבנו לחייג בדחיפות כדי שהאברך יוכל לקבל את המענה על אתר ולא יצטרך להמתין שעותיים נוספות, להפסקת ה'רבע-שעה' הבאה..."

מחאותיהם של הרופאים לא יכלו לו למלך ישראל מסאדיגורא. הוא שוחרר לקראת חג הפסח ולמרות כל האזהרות, יצא לשאיבת 'מים שלנו', כמנהגו בקודש מדי שנה ולמחרת הופיע - באיחור קל אמנם - ל'אפיית מצות', כשהוא

המכנה המשותף לכל החסידים עמם שוחחנו אודות שנות החולי והמכאוב של רבנו, ימי ההתפתלות וימות לוס-אנג'לס, היו הדמעות. דומעים הם, זוכרי קדושתו של הרבי, דמעות הבלולות מעצב וצער יחדיו. הדמעות הללו כמו משרטטות מאלהן יריעה שכולה 'ספר מוסר חי'. הדמעות מספרות על העיניים שראו, העיניים שצפו, בלתי מאמינות, בלפיד האש אשר מנתץ כל מוסכמה אנושית, מבטל כל חולשת בשר ודם, לפיד האש שממשיך להאיר גם מתוך מסדרונות המכאוב החשוכים עלי תבל.

והנפש מאזינה ותמהה:

איכה יוכל צדיק להתייטר בייסורי שאול ולהיאחז בקרנות השלווה בו זמנית? כיצד מסוגל ילוד אישה לעשות את הדרך אל שולחן הניתוחים, עליו מונחים חיו, בפסיעות רגועות ויִדְמָה איש האלוקים כפוסע בנאות דשא, בניחותא, בשלוות הדעת. איך מסוגל מי שגופו הטהור נאכל ומכאוביו עצמו עד רום שִׁחַק, להמשיך להנהיג ממלכה מפוארת כמלך אחוז שרביט, להמשיך לחיות את שאלותיו ומשאלותיו של כל אחד ממאות בניו אהוביו, מְחַמְלֵי נפשו? ומשיבים הם, חסידים ותיקים ודומעים: אין זה, כי אם מלאך אלוקים!

שלווה מעולם האצילות

בכ"ב באדר תשע"ז התקדרו שמי סאדיגורא בעבים שחורים. המחלה האיומה התגלתה בגופו הטהור של רבנו. חסידי סאדיגורא המשיכו בסדר יומם מבלי לדעת שהשמים הבהירים שהם רואים מהחלון, אינו אלא מחזה תעתועים. "רבנו לא רצה בשלב הראשון שיידעו את דבר חוליו. הוא סבר שבשלב זה החיסיון נדרש ועדיפה הסודיות גם אם התמורה שלה היא הימנעותם של החסידים להתפלל ולקרוע שערי שמים" - שח אחד המקורבים ששותף בסוד מכמיר הלב ואף התלווה לרבנו בהיכנסו אל ניתוח מְסַכֵּן חיים, שמונה שעות אורכו, בהתראה של שעות ספורות מראש.

"רבנו קיבל את הבשורה המרה בשלוות נפש המצויה רק בקרב מלאכי מרום" - דומעות עיניו בהיזכרו - "בן אנוש לא יוכל להתנהג בשלוות נפש שכזו כשהוא מתבשר באימה שבבשורות. רבנו התייחס למחלתו הפתאומית והמרה, כמי שמתייחס לחוליו של איש אחר. בעצם לא. הרי בחוליו של זולתו הצטער רבנו צער אֵיוֹם. הרבה פחות מכך הצטער בכאבו האישי. איש לא ידע מאומה. סיפרנו לחסידים שרבנו ייעדר למשך מספר ימים. באותם ימים אושפז רבנו בבית-החולים, התכוון לניתוח הבהול. בשעות הבוקר, שעה קלה לפני הניתוח, נכנסתי לחדרו ומצאתיו יושב ולומד את שיעוריו הקבועים, בנעימה שְלווה. כשהוא קם ופונה לעבר חדר הניתוח, הוא פסע מעדנות, ברוגע עילאי. לא יאומן כי יסופר".

כאילו מדובר בחולה אחר. רבנו בחודש האחרון לשהותו בלוס אנג'לס, בביקורו של כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא זי"ע בבית האכסניה

יתומים חיינו. הרבנים הצדיקים שליט"א בני כבו"ק מרן אדמו"ר מסאדיגורא וצוק"ל במסע הלוי

כפוסע במשעולִי שוויצריה: מלאך אלוקים פוסע אל חדר הניתוח ♫ רעיא מהימנא: להשיב ולַהדרִיךְ גם מתוך ערש הדווי ♫ לייקווד שואגת אמונה: להבעיר לבבות, לחזק נפשות, להלחיט נשמות, גם בימי חולִי ומכאוב ♫ הכינוסים המיותרים: תשרי של לַמעלה מדרך הטבע ♫ מפנת ייסורים

‘נאר אמונה’, הלחינו כ”ק מרן אדמו”ר מקאליב זצוק”ל.

רבנו בער כיקוד האש, משך שעה ארוכה חזרו המילים והדהדו:

“נאר אמונה, נאר אמונה אין בורא כל עולמים!” מתנדפים להם מלאכי ייסורים, נחבאים. “האט אמונה, האט אמונה אין בורא כל עולמים!” מלהטים הלבבות, ההיכל בוער ככבשן. “ס’זועט אייך גוט זיין, ס’זועט אייך וואויל זיין!” הנשמות מרחפות מעל לאטמוספירה.

יהודים שנכחו באותם רגעים עילאיים סיפרו לכותב השורות שחוד־שִׁים ארך להם להתאושש מאותה מכת אמונה טהורה. תקופה ארוכה הילכו על כנפי האמונה.

חודשי הקיץ חולקו בין טיפולים מייסרים לבין הנהגה שכולה קודש. בכל אחד מלילת ספירת-העומר אמר רבנו דברות קודש. לחג השבועות הגיעה קבוצת חסידים גדולה מארץ-הקודש. משך כל אותם חודשים הנהיג רבנו את קהל קודשו מרחוק, כשהוא מוסיף להזריח ליהודי לוס-אנג’לס או לחולי עמו ישראל שהגיעו גם הם עם אותו חולי, לא עלינו, להתרפא אצל אותו הרופא. רבנו עודדם וחיזק את רוחם, מְשַׁל לא היה אף הוא ידוע מכאוב, אותו מכאוב.

מסדרונות בית-החולים ראו לא אחת את המחזה הכמעט הזוי בו עומד מלך ישראל, מלופף במכאובים שאין הדעת סובלתם, והוא מרקיט יהודי שחולה אף הוא. תופס בידי ואינו מרפה ממנו עד שהוא מתנער ממכאוביו ומצטרף אליו לריקוד של שמחה, כאשר שמים נוטפים דמעות.

לִית דִּין בִּרְנֶשׁ!

לקראת שובו ארצה, ימים ספורים לפני ראש-השנה תש”פ, נערכו כינוסים בכל ריכוזי חסידי סאדיגורה בארץ-הקודש. במילים של חדרת קודש סופר לקהל החסידים על חולשת גופו הטהור של רבנו. “אם יהיה משהו, טיש או אמירת תורה וכדומה, יהיה זה בגדר נס!” הצהירו באוזני החסידים. הסבירו להם שיש להיזהר מלהטריח את הקודש ובעיקר לא לקוות למאומה. כל מה שיצליח רבנו לעשות - יהיה מעל לדרך הטבע.

הייתה זו הכנה נפשית נכונה למאות הבנים האוהבים, לקראת שובו של אביהם מלכם, תשוש וחולה.

ברגע בו דרכו רגליו של רבנו על אדמת ארץ-הקודש הפכו כל האספות והאזהרות לרוח אחת גדולה. עוד בשדה התעופה אמר רבנו ‘תורה’ וביקש שכל הנוכחים יחלפו על פניו. רבנו ערך את חודש תשרי כאדם בריא, כמדי שנה בשנה. בהתלהבות ובדבקות. בעבודה עילאה של ראש-השנה, בנענועים של סוכות - מאוחר יותר הודה רבנו ליוצרו על שהצליח גם בשנה זו לכוון את כל כוונות הנענועים ובריקודים של שמחת-תורה - אשר כמדי שנה נערכו באופן נשגב ועילאי שדלה היא המילה הגשמית כדי לתאר את המעמד השיגא. עֲדוֹת של רופאים עמדו משתוממים, דיבורם ניתק מפיהם.

הרופאים, בלתי מאמינים.

איש סחו אחריו: ה’ הוא האלוקים - - -

שבו החסידים לאוהליהם במוצאי תשרי ושחו איש לאחיו: “רבנו הקדוש מחייב את כל באי עולם! אחרי שראינו את עבודת קודשו, למרות החולי והמכאוב, לא נותר כבר תירוץ לאף אחד. כולנו מחויבים לעבוד את בוראנו, בכל נפש ובכל מצב!”

*

בתחילת חודש חשוון שב רבנו אל מסדרונות

עוֹלָם חֶשֶׁךְ בַּעֲדָנוּ

נטפי דמע מקולמוסו הבוכה של יהודי, תושב לוס אנג’לס כרך שלם בפני עצמו יוכל להכיל את ‘ימי לוס אנג’לס’, כאשר רבנו הנהיג שם את סדריו ועיתותיו, תפילותיו והנהגתו, כאילו ויושב הוא בביתו במנוחת הנפש. ואם קצרה היריעה מהכיל, נביא לפחות שורות אחדות מתוך מכתבו של יהודי, תושב לוס אנג’לס, שהתוודע לאורו וזוהרו של רבנו באותה תקופה איזמה ומוארת, מיוסרת ועילאית.

זכיתי, ובשנה האחרונה חזיתי מקרוב באש הגדולה היוקדת, מה אומר לך, הצצתי ונכוויתי! אוי והלוואי ואזכה להיכוות שוב.

אוי כמה אהבת ישראל, אי אפשר לתאר, כמה התעניין בכל יהודי שהוא פגש, שאל, בירך, בירך בחמימות נפלאה, וגם דרש. כ”כ הרבה יהודים שבאו ללוס אנג’לס לטיפולים ל”ע, מצאו אצל הרבי נחמה ומרגוע, והרבי שהיה בעל ייסורים בעצמו, מתוך ייסוריו המרים, ניהם וחיזק ושימח והחדיר חיות ושמחת חיים, הוא לא יכול היה לראות שיהודי צובראכן (-שבור לב). אני זוכר איך שאחרי מנחה, הרבי היה תופס את ידיו של ר’ ישראל פריינד ז”ל, שוכח מייסוריו האישיים, ורוקד עמו “נאר אמונה און בורא כל העולמים”, אמונה, אמונה, אמונה. שמעתי אח”כ מאלמנתו של ר’ ישראל פריינד ז”ל, שבשארית כוחותיו עד רגעיו האחרונים התאמץ מאוד לבוא למנחה מעריב אצל הרבי כי הרבי החזיק אותו בחיים, ממנו הוא שאב את שאריות חיותו עד רגעיו האחרונים.

הרבי בהווייתו פתח לנו צוהר לבית המלוכה הרוז’נאי. זכינו לחזות במלך ביופיו בכל ההלוך ילך שלו, אצילות נדירה ועדינות מיוחדת בכל תנועה ותנועה מתנועותיו, דבר שהתבטא בכל צעד ושעל שלו, אמת’ער רוז’ני’ער.

אזא מענטשלכקייט, איך שתמיד האיר פניו לכל אדם ולא פספס אפי’ בטעות להודות לכל אחד, לא משנה אם זה החזן או אנשי המזכירות בבית הרפואה. כל אחד בשפתו, אידיש/ עברית/אנגלית.

במיוחד שמענו מהרבי רבות על חינוך הילדים. “חינוך”, אמר הרבי, “צריך להיות באהבה. באהבה ושוב באהבה, אבא צריך לעשות הכול כדי להאהיב את התורה והמצוות על ילדיו ולהחדיר בהם יר”ש בנועם ובהארת פנים”. עיניו הקדושות ברקו עת דיבר מחינוך הילדים. שמעתי ממנו שאבא שרוצה לגדל את ילדיו כמו שצריך, שישקיע רבות בסעודת שבת, אי אפשר לגשת לסעודת שבת בלי הכנה רצינית מראש! אסור לנו שהילדים שלנו יגדלו בורים ועמי ארצות - זעק. בשביל לחבר ולקשר ילד לתורה ומצוות ובשביל להאהיב עליו את דרך ה’ ילד צריך לדעת ולהבין את טעמי המצוות, כל מצווה ומצווה שהוא עושה, בוודאי במצוות התורה, אך גם במנהגים וחסידישע מנהגים, (שמעתי אותו מתבטא פעם, ולמה שחסידישע יונגעל לא יידע טעם למה אוכלים קוגל בשבת?)! ובשל כך, אמר לנו הרבי שוב ושוב: אבא צריך להכין כל שבוע כמה מצוות מספר החינוך ולהסביר לילדיו במתינות בנועם וברכות, כדי שייספג בלבבות הרכים וידעו ילדינו את טעם המעשה אשר יעשון ויקבלו טעם במעשה אשר הם עושים.

מקרה מרטיט אירע בשבת פרשת קורח כשבאמצע קבלת שבת התרחשה לפתע רעידת אדמה חזקה, הכול מסביב רעד בעוצמה רבה וכולם נתקפו בפחד נוראי, עיני כולם הופנו אל המזרח “אל המקום אשר יבחר”, והרבי, כאילו לא שם לב לכל המאורע, ממשיך בתפילתו כמונה מעות, דבוק בתפילה כבן המרצה את עם ישראל לפני אביהם שבשמים ולא נע ולא זע ממנו, היה זה מחזה נורא הוד אשר מוחנו הקטן לא מצליח להבין ולהכיל, רק אחרי התפילה, הרבי התייחס למה שקרה ואמר: “היינטיגע פרשה, ותפתח האדמה את פיה”...

אוי טאטע, מי ייתן לנו תמורתו, רבנו הקדוש, אביהם של ישראל, משה רעיא מהימנא, האביר מיני ים, ובת קול מנהמת כיונה ישראל אשר בך אתפאר.

החותם כנאב ובדמע, יוסף יצחק אינגבר. לוס אנג’לס

עצמה).

כעבור פחות מחודש השיב רבנו את נשמתו הטהורה ליוצרה. בפתאומיות רבה. דקות לאחר שהוא מבקש לשתות ומברך בכוונה: “שהכל נהיה בדברו”. ואיננו. כי לקח אותי האלוקים.

דברות קודש וקבלת שלום. רבנו יוצא משדה התעופה בכ”ה באלול תשע”ט

מאיר את יהדות לוס אנג’לס. בתפילה בבית האכסניה, מאחוריו ניצב איש אמונו הרב צבי הלוי ז”ל

בישורון מלך

גיליון זיכרון מיוחד

במלאות השלושים

להסתלקותו של

כבו”ק מרן

אדמו”ר מסאדיגורה זי”ע

התקופה

האחרונה

גִּלְיוֹן מִיּוֹחַד בַּמַּלְאוֹת הַשְּׁלוֹשִׁים לַהֲסַתְלָקוֹתוֹ שֶׁל כְּבוֹ”ק מֶרֶן אֲדֹמוֹ”ר מִסַּאדִּיגוֹרָה זִי”ע • כ”א אֱלוֹלָ תִּשְׁ”פ • הַמִּכְשָׁד לֹא

בנה תבנה קהילת סדיגורה

ובסופו של יום ארוך ומייגע
עת גופו הקדוש רצוץ ויגע
אין הוא פונה למנוחתו
ואף לא את התורה חמדת לבבו

וירד משה מן ההר אל העם
אל משמשו הנאמן פונה באחת
מה שלום הצאן ואראה
היש שאלה שלא הבאתם לפתחי?....

וכפתע פתאום אחזתנו הרעה
נצחו אראלים וארון קודש נשבה
תמו להם שבע שנות שובע
ונתעלה רבינו למעונות צל אבותיו

נבוכים היינו, זה האיש משה, לו מה היה
על מי זה נטשת צאן עדתך ההומיה
מי יורנו דעה ומי יביננו שמועה
מי יפרק הוויות ומי יתרץ קושיה

מי יחבוש לבותינו השבורים
ומי ירעיף עלינו צרי תנחומים
מי יעלה לנו בהר האלקים
ומי ינחנו דרך בית עולמים

ורוח הקודש עונה ואומרת
אל תיראו בני, אום נוטרת
מדור לדור נמשכת השרשרת
בן לדוד נצר לבית ישי, מהרה לציון מבשרת

לא ימושו מפיו לעולמים....

כי חשך עליה עולמה
בטרם עת שקעה שמשו.
הגידו לי היש מכאוב כמכאובי
מי ירפא שברי לבבי

על משכבי בלילות תבנה נפשי
בדמעתי אמסה הכר, בזכרי שאהבה נפשי
אדוני מורי ורבי, אלופי ומיודעי
גידלני על כרכיו כילד שעשועים

הכני על קודקודי והתחנן: "גדל"
אחת דיבר בקדשו, חזר בכל ליבו
לא לתת לחיים לחלוף
בעודנו שקועים בטרדות היום

לרומם השאיפות;
להגביה הרצונות.
להישיר למטרה עיניים
לתפסה בשתי ידיים

אזיר פסגות מרומם הנחילנו
טעם חדש לשבתנו ולמועדינו
טעם בכל מצוה בנתיבות "החינוך"
רוממות פירוש רש"י עם שנים מקרא ותרגום

ועתה אתמה איך יערב לחיכי אכול
בראותי הלשון הממהרה באמרי שפר
בעוונותינו - עפר לוחכת...
נר השם נשמת אדם -
ורבינו הקדוש כאבוקה בער

כשנותיו האחרונות גופו דעך והלך
וכפתילה בשמן נאחזת בכלך
חשנו אז אהבתו בכפליים
דאגתו עבורנו התעצמה שבעתיים